ISSN NO: 2528-8679 ULUSLARARASI BASIN YAYIN KONFEDERASYONU YAZARLARI YAYIN ORGANI Yıl: 11 Sayı: 141
EYLÜL 2026

AYLIK SİYASİ KÜLTÜR VE EKONOMİ DERGİSİ

YENİ SİMGE

www.simgedergi.com

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER 81. GENEL KURULU NEW YORK'TA YAPILDI

Dünya liderleri, küresel sorunlar ve ortak gelecek için New York'ta bir araya geldi.

KÜRESEL GÜNDEM
Daha barışçıl, sürdürülebilir ve adil bir dünya için yeni yol haritası

FİLİSTİN YİNE GÜNDEMDE
Ateşkes, insani yardım ve kalıcı çözüm arayışı

İKLİM KRİZİ ZİRVEDE
Daha yaşanabilir bir gelecek için somut adımlar

YENİ DÜNYA DÜZENİ
Küresel güç dengeleri nasıl şekilleniyor?

FİYATI: 500 TL

YENİ SİMGE
AYLIK SİYASİ KÜLTÜR VE EKONOMİ DERGİSİ

YIL: 11 - SAYI: 141
EYLÜL 2026
İMTİYAZ SAHİBİ
Şerafettin ŞIVKIN
GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Tülay APUHANER, Hüseyin ÖTEGEN
GENEL YAYIN YÖNETMEN Yrd.
Cafer ŞAHİNTAŞ
GENEL KOORDİNATÖR
Hatice İŞLER
GENEL KOORDİNATÖR YRD.
Aziz MAHMUT
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Musa ERSOY
SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Gökhan YILDIZ
REKLAM MÜDÜRÜ
Simge ALTINOVA
Fatih KURT
DERGİ YÖNETİM KURULU
Prof. Dr. Bayram ALTAN,
Doç Dr. Özcan ERDOĞAN
Prof. Dr. Durali YILMAZ,
Prof. Dr. Ekrem GÜREL
Prof. Dr. Nimet YILDIRIM,
Prof. Dr. Hadi SAĞLAM
Saim YAĞAN,
Prof. Dr. Sayın DALKIRAN
Prof Dr. Ali ALAŞ,
Prof. Dr. Kerem KARABULUT,
Prof. Dr. Hüseyin Aşkın AKPULAT
Prof. Dr. Necati ALKIŞ, Dr. Tuğtigin ŞEN
Zafer ALTINKESER
HUKUK MÜŞAVİRLERİ
Av. Hülya DÜNDAR ÖZTÜRK
Av. M. Alper KIZILAY
Av. Feridun GÖKHAN
Av. Vedat YILDIZ
Av. Mehmet Ali GÖKÇE
Av. Erhan ALBAYRAK
Av. Zeynep YILMAZ KONE
HABER EDİTÖRÜ
Bekir ÖZER
GRAFİK - WEB TASARIMI
Hasan AKMAN
İLETİŞİM
Hatice İŞLER
Simge Dergi İletişim:
Adres: Ziyagökalp Caddesi
Kültür Mahallesi No:30/30
Çankaya/ANKARA
Tel: +90 312 925 44 94 - +90 312 341 39 55
+90 530 884 39 39
E-Mail: basinizmir35@gmail.com
simgedergi@gmail.com
Web: http://www.simgedergi.com
Yazı İşleri Ofisi:
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı 17/3
Çankaya / Ankara
Tel: +90 312 425 20 23
Basım Tarihi ve Yeri
30 EYLÜL 2026 - ANKARA
2M KOPYALAMA BASKI
Adres: İlkadım Mahallesi Dikmen Caddesi No.119/A
Çankaya /ANKARA
ISSN NO: 2528-8679
Simge Dergisi, Basın Ahlak Kurallarına Uyacağına Taahhüt eder.
Yazarlarımızın yazılarından dergimiz sorumlu değildir.

YURTİÇİ VE YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİMİZ

ŞERAFETTİN ŞIVKIN
Uluslararası Basın Yayın Konfederasyonu
Genel Başkanı
Simge Dergisi İmtiyaz Sahibi

ADALETİN TOKADI

Borsa.
Adalet.
Hâkimler...

Bu üçü birbiriyle yakından ilgili olup, ülkenin temeli Adalettir.

Tabi ki bununla Hâkimlerde adalet duygusu olmalı, olmadı mı mahkemeler bir işe yaramaz.

Şimdi haklı olarak Borsa nerde kaldı diyeceksiniz.

Şu an sınıfta kaldı ve gündemi çocuk beşiği gibi bir o yana bir bu yana sallayan 509 milyarlık batık borsa fonları var.

Bununla anında Adalet devreye girdi, 455 bin yatırımcının mağdur olduğu fon soruşturması büyüdü.

Bu soruşturmanın tüm isimlerini yazıp kafanızı karıştırmak istemem ama skandalın baş aktörü Tera Portföy Başkanı Erdin Özel ve CEO' su Emir Münir Sarpyener' le birlikte tutuklu sayısı 61 oldu.

Adaletin devreye girmesiyle mağduriyet olmayacak dendi ve SPK tasfiye edilen fonlar için ödeme planını anında belirledi.

Adalet Bakanı Akın Gürlek, fon soruşturmasında el konulan villa, lüks araç, arsa ve banka hesaplarındaki değerlerin hak sahiplerin alacaklarının karşılanmasında kullanılacağını açıkladı.

Ayrıca...

Haksız kazancın izinin sonuna kadar süreceğini, vatandaşların birikim paraları üzerinden burada haksız kazanç sağlayan ile sorumluluğu bulunanların hukuk önünde hesap vereceğini ifade etti.

Bu konu ile ilgili partili olanlar parti görevlerinden anında istifa ettikleri görüldü.

Artık bilinmeli...

Adalet dünyadaki tüm ülkelerin temel direği ve varlığıdır.

Borsa yolsuzluğuna adaletin tokadı bunun en net örneği.

1. Küresel Jeopolitik Açısından 81. BM Genel Kurulu

Birleşmiş Milletler (BM) 81. Genel Kurulu, küresel güç dengelerinin yeniden tanımlandığı, çok taraflılığın zemin kaybettiği ve bölgesel krizlerin küresel sistemin merkezine oturduğu kritik bir dönemde gerçekleşmiştir. Hem küresel küre için hem de Türkiye'nin dış politika stratejileri açısından bu kurul, yeni dönemin kırılma noktalarını net bir şekilde ortaya koymuştur.

1. Küresel Jeopolitik Açısından 81. BM Genel Kurulu

Çok Taraflılığın Aşınması ve Sistem Krizi

BM sisteminin İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan yapısı, modern güvenlik ve insani krizleri çözmekte yetersiz kalmaya devam etmektedir. Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) daimi üyeleri arasındaki derin anlaşmazlıklar ve veto yetkisinin işlevsizleştirdiği karar alma mekanizmaları, küresel yönetişimde bir kilitlenmeye yol açmıştır.

"İki Kutup"tan "Çok Kutuplu/Parçalı" Düzen Geçişi

Batı Blokunun Güç Depolama Çabası: ABD liderliğindeki Batı, kural bazlı uluslararası düzeni koruma söylemini sürdürürken, Güneydoğu Asya ve Doğu Avrupa hatlarında güvenlik ittifaklarını tahkim etmektedir.

Kürsel Güney'in Yükselen Sesi: Çin ve Rusya'nın yanı sıra BRICS+ genişlemesiyle güç kazanan Küresel Güney ülkeleri, BM çatısı altında artık daha eşit ve adil bir temsil talep etmektedir. Kurulda ticaret, finansman ve iklim adaletine dair talepler belirginleşmiştir.

Başlıca Jeopolitik Gerilim Hatları

Doğu Avrupa ve Kuzey Hatları: Rusya-Ukrayna savaşı ve Karadeniz güvenliği, küresel gıda ve enerji arz güvenliklerinin en hassas başlığı olmayı sürdürmektedir.

Orta Doğu ve Doğu Akdeniz: İsrail-Filistin gerilimi, Filistin'in devlet olarak tanınması süreçleri ve bölgesel istikrarsızlığın yayılma riski Genel Kurul'un en hararetli tartışma konularındandır.

Hint-Pasifik ve Tayvan Boğazı: ABD-Çin rekabetinin merkezinde yer alan ticaret yolları ve teknoloji hegemonya savaşları, küresel tedarik zincirlerinin güvenliğini ön plana çıkarmaktadır.

2. Türkiye Açısından Jeopolitik Analiz ve Stratejik Kazanımlar

Türkiye, 81. BM Genel Kurulu'nda küresel

krizlerin ortasında yer alan ancak çok boyutlu diplomasisiyle stratejik otonomisini pekiştiren ana aktörlerden biri olarak öne çıkmıştır.

"Dünya 5'ten Büyüktür" ve BM Reformu Söylemi Türkiye'nin uzun yıllardır sürdürdüğü BM Güvenlik Konseyi reformu talebi, Genel Kurul salonunda kapsamlı bir karşılık bulmaktadır. Türkiye; kapsayıcı, adalete dayalı ve temsil gücü yüksek bir BMGK yapısının küresel barış için zorunluluk olduğunu vurgulamıştır.

Avrasya, Orta Doğu ve Karadeniz'de "Kilit Dengeci" Rolü Arabuluculuk ve Kolaylaştırıcılık: Türkiye, hem Rusya-Ukrayna hattında hem de Orta Doğu'daki krizlerde diyalog kanalını açık tutabilen nadir NATO üyelerinden biridir. Karadeniz Tahıl Koridoru gibi somut diplomatik başarılar Türkiye'nin küresel gıda güvenliğindeki rolünü tescillemiştir.

Doğu Akdeniz ve Enerji Denklemi: Türkiye; Doğu Akdeniz'deki egemenlik haklarını korurken, bölgenin enerji kaynaklarının Avrupa ve küresel pazarlara aktarılmasında güvenilir ve rasyonel güzergah olduğunu tescillemeye devam etmektedir.

Afrika ve Küresel Güney ile Stratejik Yakınlaşma Türkiye, insani diplomasi ve kazan-kazan ilkesine dayalı Afrika açılımı sayesinde Küresel Güney ile Batı arasında köprü vazifesi görmüştür. Genel Kurul kulislerinde yapılan ikili görüşmeler, Türkiye'nin küresel ölçekteki diplomatik ağının genişliğini göstermektedir.

Genel Değerlendirme ve Gelecek Projeksiyonu BM 81. Genel Kurulu, uluslararası sistemin mevcut kurumlarla yola devam etmekte zorlandığı "geçiş dönemi jeopolitiği" sürecinde olunduğunu bir kez daha kanıtlamıştır.

Türkiye açısından bakıldığında; bölgesel çatışmaların tam ortasında yer alan coğrafi konumuna rağmen, aktif tarafsızlık, bölgesel sahiplenme ve küresel adalet söylemiyle şekillenen dış politika, Ankara'nın oyunu kuran veya bozan kritik küresel aktör konumunu güçlendirmektedir. Önümüzdeki süreçte Türkiye'nin stratejik otonomisini koruyarak küresel diplomasi masalarındaki ağırlığını daha da artırması beklenmektedir.

Türkiye'nin uluslararası diplomaside felsefi ve stratejik bir marka haline gelen "Dünya 5'ten Büyüktür" doktrini, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) İkinci Dünya Savaşı sonrası şekillenen adaletsiz ve işlevsiz yapısını değiştirmeyi hedefler. Türkiye'nin resmî tutumunu ve yayınladığı "Daha Adil Bir Dünya Mümkün" vizyonunu oluşturan reform modelinin temel ilkeleri şunlardır: 1. Reform Modelinin Temel SütunlarıA. Veto Hakkının Kaldırılması veya Sınırlandırılması Mevcut Durum: BMGK'nın 5 daimi üyesi (ABD, Rusya, Çin, İngiltere, Fransa) veto hakları nedeniyle insani krizleri, savaşları ve soykırımları engelleyecek kararların alınmasını kilitler. Öneri: Veto imtiyazının tamamen kaldırılması ana hedeftir. Veto haklarının devam etmesi durumunda ise kitle imha silahları kullanımı, insanlığa karşı suçlar ve soykırım gibi durumlarda veto hakkının kullanılmasının yasaklanması (hukuki kısıtlama) teklif edilmektedir. B. "Daimi Üyelik" Statüsünün Kaldırılması ve Tam TemsilMevcut Durum: 193 BM üyesi ülkenin kaderi, sadece 5 ülkenin çıkarına ve inisiyatifine bırakılmıştır.Öneri: "Daimi üye" ve "geçici üye" ayrımı kaldırılmalıdır. Bunun yerine tüm ülkelerin eşit haklara sahip olduğu, belirli sürelerle temsil edildiği ve hesap verebilir bir konsey yapısı kurulmalıdır. C. Dönüşümlü Üyelik ve Temsil AdaletiGüvenlik Konseyi üye sayısı 15'ten (5 daimi + 10 geçici) 20 veya 25'e çıkarılmalı, tüm üyeler seçimle işbaşına gelmelidir.Kıtaların, kıtasal örgütlerin (Afrika Birliği, İslam İşbirliği Teşkilatı vb.), bölgesel güçlerin, farklı din ve kültür coğrafyalarının konseyde adil bir temsil oranı bulunmalıdır.D. BM Genel Kurulu'nun Yetkilerinin Artırılması BMGK'nın karar alamadığı ve tıkandığı durumlarda BM Genel Kurulu (193 üyenin tamamının yer aldığı meclis) nihai karar mercii haline

getirilmelidir.Güvenlik Konseyi, kararları hususunda BM Genel Kurulu'na karşı sorumlu ve hesap verebilir kılınmalıdır. 2. Türkiye'nin Modelini Diğer Önerilerden Ayıran FarklarDünyada BMGK reformu için yarışan farklı modeller bulunmaktadır:G4 Grubu (Almanya, Japonya, Hindistan, Brezilya): Kendilerine de veto yetkisi olmayan "daimi üyelik" statüsü verilmesini ister. Afrika Birliği (Ezulwini Konsensüsü): Afrika'ya veto yetkisine sahip 2 daimi üyelik verilmesini savunur. Türkiye'nin Modeli: Kendi ülkesine ayrıcalık istemek yerine, "yeni imtiyazlı güçler yaratmak yerine tüm imtiyazları sıfırlamayı" önerir. Türkiye kendisi için değil, temsil edilmeyen tüm Coğrafyalar ve "Küresel Güney" için adalet talep etmektedir. 3. Türkiye'nin BM Reformu İçin Sıraladığı 5 Temel PrensipTürkiye'nin küresel yönetişimin krizini aşmak için Genel Kurul'a sunduğu ilkeler şunlardır:Uluslararası Hukukta Eşitlik: Hukuk güçlüye ayrı, zayıfa ayrı uygulanamaz. Bölgesel Sahiplenme: Küresel sistem kilitlendiğinde krizlerin çözümünde bölge ülkeleri daha fazla inisiyatif almalıdır. Açık Diplomasi: Kapalı kapılar ardındaki gizli pazarlıklar yerine şeffaf ve kurallara dayalı diplomasi esas olmalıdır. Gelir Adaletinde Yeni Paradigma: Küresel güvenlik, küresel ekonomik adalet ve dayanışmayla doğrudan bağlantılıdır. İnsan Merkezli Teknoloji: Teknoloji ve dijital alanlarda yeni duvarlar ve hegemonyalar örülmemelidir.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Birleşmiş Milletler (BM) 81. Genel Kurulu'ndaki hitabından öne çıkan ana başlıklar şunlardır: Filistin ve Gazze'deki İnsani Kriz: Gazze'de yaşananların tüm insanlığın ortak meselesi olduğunu vurgulayarak soykırımcı zihniyete tepki gösterdi ve tanımayan ülkelere Filistin Devletini tanıma çağrısı yaptı. BM Reformu ("Dünya 5'ten Büyüktür"): BMGK'nın 5 daimi üyenin iradesine teslim edilerek işlevsizleştirildiğini belirterek küresel yönetim sisteminde reform yapılması gerektiğini yineledi. KKTC'nin Tanınması Çağrısı: Kıbrıs Türk halkının egemen eşitliğinin tescil edilmesi gerektiğini belirterek uluslararası toplumu KKTC'yi resmen tanımaya davet etti. Rusya-Ukrayna Savaşı: Savaşın Ukrayna'nın toprak bütünlüğü korunarak adil bir barışla sonlandırılması arzusunu dile getirdi. Bölgesel Diplomasi ve Normalleşme: Suriye ve Libya'daki istikrara vurgu yaparken, Ermenistan ile yürütülen normalleşme süreçlerini ve Hürmüz Boğazı'nda seyrüsefer serbestisini desteklediklerini belirtti. Avrupa Güvenlik Mimarisi: Türkiye'nin dışarıda bırakıldığı bir Avrupa güvenlik mimarisinin güçlü ve güvenli olamayacağını altını çizerek ifade etti. İklim Krizi ve Sıfır Atık: Küresel gıda israfına dikkat çekerek Sıfır Atık vizyonunu paylaştı ve Antalya'da düzenlenecek COP31 İklim Zirvesi için dünya liderlerine davette bulundu.

Aile Yapısının Korunması: Küresel çapta aileyi ve çocukları hedef alan politikalara karşı aile kurumunun muhafaza edilmesi gerektiğini vurguladı.

Kararlılık Mesajı: "Gerekirse sıkıntı çekeriz, bedel öderiz ama haksızlık karşısında susmayız" diyerek Sezai Karakoç'un dizeleriyle konuşmasını tamamladı.

Birleşmiş Milletler 81. Genel Kurulu (UNGA 81), küresel sistemin derinleşen kurumsal kilitlenmeleri ve çok kutuplu düzenin sert çatışmaları gölgesinde gerçekleşen tarihî bir zirve niteliği taşımaktadır. 2026 yılı Genel Kurulu, uluslararası düzenin parçalanmışlığını, veto krizlerini ve BM'nin işlevselliğine yönelik artan sorgulamaları net biçimde gözler önüne sermiştir. 1. Ana Jeopolitik Fay Hatları ve Çatışma EksenleriOrta Doğu ve Hürmüz / Basra Körfezi Gerilimi: Gazze'deki kırılgan ateşkes ihlalleri ve ABD-İsrail hatlarındaki İran gerilimi, bölgedeki çatışma risklerini Genel Kurul marjına taşımıştır. İran'a yönelik snapback yaptırım mekanizmasının uygulanabilirliği üzerindeki hukuki ve siyasi ayrışmalar, BM Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) karar alma süreçlerini tamamen tıkamıştır. Doğu Avrupa ve Ukrayna Savaşının Tıkanması: Moskova ve Washington hattındaki doğrudan temas girişimlerine rağmen Ukrayna'daki savaşın çözümsüz kalması, Batı ile Rusya arasındaki stratejik kutuplaşmayı derinleştirmeye devam etmektedir. Suriye'nin Yeniden Entegrasyonu ve Mülteci Siyaseti: Şam yönetiminin diplomasideki hareketliliği ve Suriye'nin egemenlik/toprak bütünlüğü söylemleri, bölgesel aktörlerin ve Küresel Güney'in öncelikli gündem maddelerinden biri hâline gelmiştir.2. BM'nin Kurumsal Krizi ve BMGK Reform Debatları"San Francisco Düzeni"nin Çöküşü: BMGK veto yetkisinin (P5 ülkeleri) küresel krizleri

çözmek yerine derinleştirmesi, 81. Genel Kurul'da sistemik reform taleplerini zirveye çıkarmıştır.Küresel Güney'in İsyanı: Afrika Birliği, Latin Amerika ve Güneydoğu Asya bloğu; finans, güvenlik ve temsil konularında adil bir temsil (özellikle veto gücünün sınırlandırılması ve daimî üyelik yapısının genişletilmesi) talep ederek Batı merkezli kurumsal yapıya karşı direnç göstermektedir. António Guterres Sonrası Dönem: Guterres'in ikinci görev süresinin sonuna yaklaşılması sebebiyle yeni Genel Sekreter seçim süreci arkasında dönen jeopolitik pazarlıklar, P5 (ABD, Çin, Rusya, İngiltere, Fransa) arasındaki rekabetin ana merkezlerinden biri olmuştur. 3. Türkiye'nin Çok Yönlü Diplomasi TrafiğiArabuluculuk ve Bölgesel Ağırlık: Türkiye, Cumhurbaşkanlığı ve Dışişleri Bakanlığı düzeyinde yürütülen geniş diplomatik temaslarla hem Kafkaslar, Karadeniz hem de Orta Doğu denkleminde kilit aktör konumunu sürdürmüştür.Küresel Adalet Söylemi: "Dünya 5'ten Büyüktür" vizyonu doğrultusunda, BMGK yapısının adaletsizliği ve Küresel Güney'in sisteme dâhil edilmesi gerekliliği 81. Genel Kurul'da da Türkiye'nin dış politika mesajlarının merkezinde yer almıştır. 4. Tematik Savaş Alanları: Yapay Zekâ, İklim ve FinansYapay Zekâ Yönetişimi: Dijital egemenlik ve yapay zekânın küresel normlara bağlanması konusunda ABD, Çin ve AB arasındaki vizyon farkı Genel Kurul paralelindeki görüşmelerde öne çıkmıştır. İklim ve Kalkınma Adaleti: "1.5°C hedefinin aşılması/aşılma riski" tartışmaları gölgesinde, gelişmekte olan ülkelerin iklim finansmanı talepleri ile Batılı fonların yetersizliği arasındaki uçurum derinleşmiştir. Genel DeğerlendirmeBM 81. Genel Kurulu, çoğulcu ve kurallara dayalı uluslararası düzenin zayıfladığı, buna karşın bölgesel bloklaşmaların ve pragmatik-tranzaksiyonel diplomasinin öne çıktığı çok kutuplu yeni dünya düzeninin açık bir özeti olmuştur. BM, bir uzlaşı organı olmaktan ziyade güç dengelerinin çarpıştığı ve kurumsal reformun kaçınılmaz hâle geldiği bir platform görüntüsü vermektedir.

Antik Çağ Operasyonel İstihbarat Doktrinleri, Stratejik Mimarisi ve Modern Devlet İstihbarat Teşkilatlarıyla Karşılaştırmalı Akademik Etüdü

Fahir ÖNER
IPPC Genel Başkan Yard.

GİRİŞ VE METODOLOJİK ÇERÇEVE

İstihbarat bilimi; bilgiyi elde etme, işleme, analiz etme, bütünleştirme ve karar vericilere stratejik üstünlük sağlayacak biçimde sunma süreçlerini kapsayan multidisipliner bir disiplindir. Modern istihbarat literatüründe kullanılan HUMINT (İnsan İstihbaratı), SIGINT (İletişim/Sinyal İstihbaratı), GEOINT (Coğrafi İstihbarat) ve Karşı İstihbarat (Counterintelligence) kavramları teknolojik araçlara bağlı olarak tanımlansa da bu kavramların arkasındaki operasyonel mantık, stratejik mimari ve metodolojik altyapı Antik Çağ'ın Doğu ve Batı medeniyetlerinde eksiksiz bir biçimde teşekkül etmiştir.

Bu çalışma; Antik Çağ'daki istihbarat faaliyetlerini tarihsel süreç içerisindeki birincil kaynaklar (epigrafik belgeler, antlaşma metinleri, antik tarih yazarlarının metinleri ve askeri doktrin kitapları) üzerinden ele almakta, elde edilen verileri metodolojik bir eleştiriye tabi tutmakta ve bu yapıları modern istihbarat teşkilatlarının (CIA, MI6, MOSSAD, KGB/SVR/FSB, NSA, BND) operasyonel metodolojileriyle kıyaslamaktadır.

1. STRATEJİK DEZENFORMASYON VE YÖNLENDİRME OPERASYONLARI

Antik Vaka: Kadeş Savaşında Hitit-Mısır İstihbarat Harbi (MÖ 1274)
Kadeş Savaşı, tarihte dokümante edilmiş en eski ve en karmaşık stratejik yanıltma (military deception / MILDEC) ve ters istihbarat operasyonudur.

Operasyonel Süreç: Hitit Kralı II. Muvatalli, Mısır Firavunu II. Ramses'in Asya seferini haber aldığında ordusunu Kadeş Kalesi'nin doğusunda, Asi Nehri'nin arkasına gizlemiştir. Muvatalli, Mısır öncü birliklerinin güzergahına "Şasu" olarak bilinen nomadik kabilelerden iki kişiyi yem olarak salmıştır. Bu şahıslar, Ramses'in huzuruna çıkarıldıklarında Hitit ordusundan kaçtıklarını ve Hitit kuvvetlerinin Mısır ordusunun heybetinden korkarak Halep bölgesine (güneyden yaklaşık 200 km kuzeye) çekildiğini beyan etmişlerdir.

Mısır istihbarat analizcilerinin ve Firavun'un bu bilgiyi doğrulamadan (SOP - Standard Operating Procedure eksikliği) kabul etmesi sonucunda, Ramses ordusunu 4 ana türene (Amun, Re, Ptah, Seth) ayırarak hızla ilerlemiş ve Amun tümeniyle Kadeş önüne ulaşmıştır. Mısır ordusu hatları arasında onlarca kilometrelik boşluklar oluştuğu anda Hitit savaş arabaları Asi Nehri'ni geçerek Re tümenini intikal halindeyken vurmuş ve Mısır ordusunu imhanın eşiğine getirmiştir.

Tarihsel Düzeltme ve Analiz: Savaşın hemen ardından Mısır kaynakları (Ramses'in *Kadeş Bülteni* ve *Savaş Şiiri*) bu olayı Mısır casuslarının başarısızlığı değil, Hitit ajanlarının alçakça bir tuzağı olarak sunmuştur. Ancak olayın asıl boyutu, Mısır birliklerinin yakaladığı iki Hitit "gözcüsünü" (Kiti) sorgulayıp işkence etmesiyle anlaşılmıştır. İkinci grupta yakalanan gerçek Hitit ajanları, kralın kentin hemen arkasında konuşlandığını itiraf etmiş, fakat Mısır komuta kademesi için stratejik baskın engellenememiştir.

Modern Teşkilat Kıyaslaması:

- **KGB/SVR (Rusya) - "Desinformatsiya" ve "Maskirovka":** Hititlerin uyguladığı yöntem, Sovyet/Rus Askeri İstihbaratı'nın (GRU) ve KGB'nin geliştirdiği *Maskirovka* (Stratejik Askeri Gizleme ve Aldatma) doktrininin antik prototipidir. II. Dünya Savaşı'ndaki Kursk Muharebesi öncesi yanıltmalar veya II. Dünya Savaşı'nda Müttefiklerin uyguladığı *Operation Mincemeat* (Kıyma Operasyonu) aynı çift taraflı yemleme ve sahte belge/bilgi sızdırma mekanizmasına dayanır.

- **CIA (ABD) - İhbar Onayı (Single-Source Failure):** Ramses'in düştüğü hata, CIA'in 2003 Irak Müdahalesi öncesinde "Curveball" kod adlı tek bir kaynağa dayanarak kitle imha silahları raporu hazırlamasıyla aynı metodolojik kusurdur (Single-Source Reliability Bias).

2. DERİN SIZMA, KÜLTÜREL ADAPTASYON VE HUMINT (İNSAN İSTİHBARATI)

Antik Vaka: Hannibal Barca'nın Roma İçindeki İstihbarat Ağı (MÖ 218–201)
Kartacalı komutan Hannibal Barca, İkinci Pön Savaşı boyunca İtalya coğrafyasında 16 yıl boyunca ordusunu ikmal edebilmiş ve Romalıları kendi topraklarında defalarca mağlup etmiştir. Bu başarının temel sütunu, Hannibal'ın kurduğu sınır ötesi HUMINT ağıdır.

Operasyonel Süreç: Hannibal, İtalya seferine çıkmadan önce Hispania (İspanya) ve Galya (Fransa) üzerinden geçen hat boyunca yerel rehberler, tüccarlar ve dil bilen ajanlardan oluşan bir şebeke tesis etmiştir. Roma içerisine sızdırılan ajanlar Latince ve Grekçe'yi kusursuz konuşan, Roma giyim kuşamına adapte edilmiş kişilerden seçilmiştir.

Hannibal'ın istihbarat stratejisinin en özgün yanı **"Komuta Psikolojisi Analizi" (Targeted Leadership Profiling)** uygulamasıdır.

- **Trasimene Gölü Muharebesi (MÖ 217):** Roma Konsülü Gaius Flaminius'un hırslı, sabırsız ve politik kazanım peşinde koşan yapısı casuslar aracılığıyla raporlanmış; Hannibal bu psikolojik zaafı kullanarak Konsül'ü sisli bir sabah vakti göl kenarındaki dar geçide çekerek tuzağa düşürmüştür.
- **Cannae Muharebesi (MÖ 216):** Konsül Varro'nun tecrübesiz ve saldırgan, Paullus'un ise temkinli olduğunu bilen Hannibal, komutanın Varro'da olduğu günü tespit ederek tarihin en büyük kuşatma zaferini kazanmıştır.

Tarihsel Düzeltme ve Analiz: Polybius ve Livy'nin aktardıklarına göre; Roma'da yıllarca yakalanmadan faaliyet gösteren bir Kartaca ajanı tespit edildiğinde, ajanın elleri kesilerek Roma'dan sürülmüştür. Bu durum, Roma Polis Teşkilatı'nın (Karşı İstihbarat) Kartaca'nın hücresel sızmalarını tespit etmekte zorlandığını göstermektedir.

Modern Teşkilat Kıyaslaması:

- **MOSSAD (İsrail) - Derin Örtü (Deep Cover) ve Sızma:** Hannibal'ın ajanları, Mossad'ın "Katsa" (İstihbarat Subayı) ve "Erevrav" (Derin Ajan) konseptinin ilk tarihsel örneğidir. Eli Cohen'in Şam'a sızarak Suriye askeri elitlerinin içine girmesi ve hedef profil çıkarması ile Hannibal'ın Roma Senatosu'ndaki kararları anlık öğrenen sızma ajanları mantıksal olarak özdeştir.

- **MI6 (İngiltere) - Coğrafi ve Etnik İnsan Kaynağı Yönetimi:** MI6'in Asya ve Doğu Avrupa'da yerel unsurları devşirerek yürüttüğü saha istihbaratı operasyonları, Hannibal'ın Galyalı kabileleri ve İtalyan müttefiklerini Roma'ya karşı manipüle etme metodolojisine dayanır.

3. İÇ GÜVENLİK, İLETİŞİM DENETİMİ VE BİLGİ TOPLAMA (EARLY SIGINT & SURVEILLANCE)

Antik Vaka: Büyük İskender'in Posta Sansürü ve Filotas Olayı (MÖ 330)
Asya Seferi sırasında ordusu homojen yapısını kaybeden ve Pers kültürünün sentezlenmesiyle iç huzursuzluklar yaşayan Büyük İskender, tarihin ilk sistematik **İç İletişim Denetimi ve Kitle Gözetimi** operasyonunu gerçekleştirmiştir.

Operasyonel Süreç: MÖ 330 yılında, Parmanion'un oğlu Filotas'ın İskender'e yönelik bir suikast komplosunu bildiği halde sakladığı gerekçesiyle idam edilmesinin ardından, ordu içerisinde huzursuzluk ve potansiyel isyan emareleri baş göstermiştir. İskender, komutanlarının ve askerlerin gerçek sadakat düzeylerini ölçmek için bir operasyon tasarlamıştır.

Askerlere, Makedonya ve Yunanistan'daki ailelerine sansürsüz ve serbestçe mektup yazabilecekleri, mektupların kraliyet kuryeleriyle güvenle taşınacağı duyurulmuştur. Mektuplar toplandıktan sonra kuryeler yoldan çevrilmiş; İskender ve yakın kurmayı Mermeros, tüm yazışmaları gizlice açarak incelemiştir. İskender'i eleştiren, ordunun moralini bozan veya hiyerarşiyi sorgulayan askerler tespit edilerek "Şikayetçiler/ Disiplinsizler Bölüğü" (*Ataktoi*) adıyla ayrı bir birimde toplanmış, izole edilmiş ve tehlikeli görevlere sürülmüştür.

Tarihsel Düzeltme ve Analiz: Polyaenus (*Strategemata*, 4.3.3) ve Plutarch'ın kayıtlarında geçen bu olay, sadece bir disiplin önlemi değil; veri toplama, içerik analizi ve sınıflandırma aşamalarından oluşan tam teşekküllü bir haberleşme istihbaratı (SIGINT benzeri veri analizi) çalışmasıdır.

Modern Teşkilat Kıyaslaması:

- **NSA (ABD) ve GCHQ (İngiltere) - Kitle Gözetimi ve Veri Madenciliği:** İskender'in mektupları tarama yöntemi, bugün NSA'in PRISM programı veya GCHQ'nun fiber optik hatları dinleyerek metadata ve içerik analizi yapması ile tamamen aynı mantıksal zemine oturur: İletişim kanalını sağlama sözü verip kanalı izlemek.

- **FSB / SORM (Rusya):** Rusya iç güvenlik servisi FSB'nin Rusya içerisindeki internet ve telefon trafiğini filtreleyen SORM (System for Operative-Investigative Activities) altyapısı, İskender'in *Ataktoi* birimini oluşturmak için yaptığı iletişimi izleme filtresinin günümüzdeki dijital halidir.

4. KURUMSAL DEVLET İSTİHBARATI VE "COVER" (GİZLEME) MİMARİSİ

Antik Vaka: Roma İmparatorluğu'nun "Speculatores", "Frumentarii" ve "Agentes in Rebus" Teşkilatları

Roma, istihbaratı askeri bir ihtiyaç olmaktan çıkarıp bütçelendirilmiş, hiyerarşik bir devlet organı haline getiren ilk imparatorluktur.

Operasyonel Gelişim ve Teşkilat Yapısı:

1. **Speculatores:** Lejyon bazında çalışan, keşif, kurye, derin sızma ve suikast görevlerini icra eden ilk profesyonel birimlerdir.

2. **Frumentarii:** Roma istihbarat tarihinin en başarılı örtülü görev (cover) modelidir. Hadrianus (MS 117–138) döneminde kurulan bu yapı, resmiyette ordunun tahıl ve erzak dağıtımından (*frumentum*) sorumlu devlet memurlarıdır. Tahıl tedariki gereği imparatorluğun en ücra köşelerine, limanlara, tüccar loncalarına ve hanlara yasal erişim hakkı bulunan bu memurlar, "Tüccar/Bürokrat" kimliğini örtü (cover) olarak kullanarak:

    - Eyalet valilerinin sadakatini denetlemiş,
    - Halk arasındaki isyan potansiyelini raporlamış,
    - Siyasi muhalifleri Roma'ya bildirmiştir.

3. **Agentes in Rebus (Genel İşler Temsilcileri):** Frumentarii teşkilatının halk gözünde nefret edilen bir yapıya dönüşmesi ve yolsuzluklara bulaşması üzerine Diocletianus ve I. Konstantinus döneminde feshedilerek yerine kurulan yapıdır. Resmi olarak posta idaresi (*Cursus Publicus*) denetçisi gibi çalışan bu birim, Geç Roma ve Bizans'ın sivil gizli servisi ve karşı-istihbarat örgütü olmuştur.

Devamı: www.simgedergi.com`da

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Millete, ümmete ve insanlığa hizmet davamızla aramıza kimse giremez

Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Millete, ümmete ve insanlığa hizmet davamızla aramıza kimse giremez, giremedi. Bundan sonra da giremeyecek." dedi.

Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, AK Parti Kongre Merkezi'nde düzenlenen partisinin Genişletilmiş İl Başkanları Toplantısı'nda yaptığı konuşmada, "Vatanımızın dört bir köşesinde AK Parti'nin millete hizmet sancağını gururla taşıyan tüm yol ve dava arkadaşlarımı içtenlikle selamlıyor, her birini muhabbetle kucaklıyorum." diye konuştu.

AK Parti'nin 11 milyon 710 bine ulaşan üyesiyle sadece Türkiye'nin değil, dünyanın en büyük, en güçlü siyasi hareketlerinden biri olduğunu belirten Erdoğan, "Cenabıallah'a ne kadar hamd etsem azdır. Çalışkanlığıyla, samimiyetiyle, ülkesine ve milletine hizmet sevdasıyla dünyada eşi benzeri olmayan muazzam bir teşkilatla yol yürüyoruz." ifadelerini kullandı.

Gece gündüz demeden fedakarca çalışan her bir teşkilat mensubunu tebrik eden Erdoğan, "Hizmetlerinden, gayretlerinden ve elbette samimiyetlerinden dolayı kendilerine Cenabıallah öyle bir heyecan, öyle bir coşku vermiş ki... 'Yol yürümekle aşınmaz.' diyoruz ve sizler de evvelallah dağ, taş demeden yürüyerek bu yola devam ediyorsunuz. Sizlere canıgönülden teşekkür ediyorum." şeklinde konuştu.

"Genişletilmiş İl Başkanları toplantısının 182'ncisinde sizlerle beraber olmanın bahtiyarlığını yaşıyorum." diyen Erdoğan, toplantının hayırlar getirmesini diledi.

"Sizlerle bazı meseleleri açık yüreklilikle konuşmak arzusundayım"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Değerli fikirleriniz, tenkit ve tespitlerinizle toplantımıza yapacağınız katkılar için her birinize şimdiden teşekkür ediyorum. Mevla, muhabbetimizi, dayanışmamızı daim eylesin diyorum. Değerli yol arkadaşlarım, bugün sizlerle bazı meseleleri açık yüreklilikle konuşmak arzusundayım. Kalbimle kavlim arasına sütre çekmeden, sizlerle samimi bir muhasebe yapmak, dertleşmek, hasbihal etmek istiyorum. Daha doğrusu başta şahsım olmak üzere bu partinin kurucu değerlerini, temel ilke ve prensiplerini hepinize, hepimize tekrar hatırlatmak istiyorum.

AK Parti'mizle ilgili olarak her zaman altını çizerek vurguladığım bir husus var. Biz, bu hareketi bizden öncekilerden devraldık. Unutmayın, bir emanet taşıyoruz. Vakti, saati geldiğinde bu mukaddes emaneti bizden

sonrakilere inşallah şanla, şerefle, vazifemizi layıkıyla yapmanın huzuruyla teslim edeceğiz. Bu hareketin geçmişi asırlara saridir. İnşallah dünya var oldukça da bu hareket var olacaktır. Bakın, biz omuzlarımızda sadece bugünün, bu anın yükünü taşımıyoruz. Biz, hem geçmişin hem bugünün hem de yarınların yükünü taşıyoruz. Her zaman söylüyorum: Bu hareketin kendisiyle kaim olduğuna inanan varsa büyük bir yanılgı içindedir. 'Ben olmazsam bu hareket olmaz.' diyen, böyle düşünen varsa çok büyük bir gaflet içindedir. Yaptığı hatanın sadece kendisiyle sınırlı kaldığına sadece kendi şahsını bağladığına inanan varsa aynı şekilde büyük bir yanlışın içindedir."

AK Parti Genişletilmiş İl Başkanları Toplantısı
[1/20] Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, AK Parti Kongre Merkezi'nde Genişletilmiş İl Başkanları Toplantısı'na katıldı.

"AK Parti'nin misyonu çeyrek asır boyunca zerre kadar değişmemiştir"
Bu yola kimsesizlerin kimsesi olmak için çıktıklarını anlatan Erdoğan, "Biz, bu partiyi şehrin kenar mahallelerinde onuruyla hayata tutunmaya çalışan, helalinden kazanıp, helalinden harcayan eski sistemin dışlileri arasında ezilen bu gariplerin, o yoksulların hakkını, hukukunu, namusunu savunmak için onların başlarını daima dik tutmak için kurduk. Biz, burada fakir fukaranın, garip gurebanın hakkını korumak için varız. Bu amaçla siyaset yapıyoruz." diye konuştu.

Emrihak vaki olana kadar bunun mücadelesini vereceklerinin altını çizen Erdoğan, AK Parti'nin 14 Ağustos 2001'de yoksulların, mağdurların, mazlumların, yolda kalmışların, itilmişlerin, ötelenmişlerin, unutulmuşların partisi olarak yola revan olduğunu söyledi.

"AK Parti'nin misyonu çeyrek asır boyunca zerre kadar değişmemiştir, inşallah hiçbir zaman da değişmeyecektir." ifadesini kullanan Erdoğan, şunları kaydetti:

"Biz evvelallah buna müsaade etmeyeceğiz. Millete, ümmete ve insanlığa hizmet davamızla aramıza kimse giremez, giremedi, bundan sonra da giremeyecek. Şunu herkesin çok ama çok iyi bilmesini isterim: Dün neysek bugün oyuz. Kurulurken neysek bugün de aynısıyız. 25 sene önce gayemiz neyse bugün de aynıdır, yarın da gayemiz aynı kalacaktır.

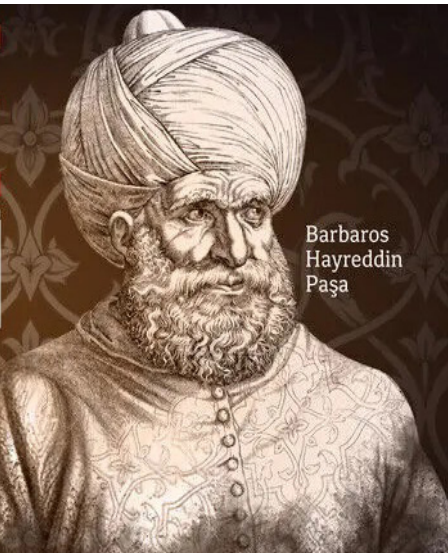
Kardeşlerim unutmayın, biz seccadelerini gözyaşlarıyla ıslatanların, bir gönül daha kazanmak için kapı kapı dolaşanların, yağmurda, karda, yazın kavurucu sıcağında yollara düşenlerin, bu hareketin başarısı için ailesinden, çocuklarından, işinden, gücünden fedakarlık yapanların, her seçimde sandıkları bayram yerine çeviren 10 milyonların partisiyiz."

Erdoğan, AK Parti'nin bu milletin kurduğu, büyüttüğü, gözü gibi bakarak bugünlere getirdiği, en kritik zamanlarında desteğini, duasını esirgemediği, gerektiğinde canı pahasına sahip çıktığı bir siyasi hareket olduğunu söyledi.

PREVEZE DENİZ ZAFERİ

TÜRK DENİZCİLİK TARİHİNİN GURURU

Akdeniz'de Osmanlı hakimiyetini kesin olarak belirleyen Preveze Deniz Savaşı, 27 Eylül 1538'de Osmanlı Devleti Kaptan-ı Deryası Barbaros Hayreddin Paşa liderliğindeki Osmanlı Donanması ile Cenevizli Amiral Andrea Doria komutasındaki müttefik Haçlı Donanması arasında meydana geldi

Barbaros Hayreddin Paşa

Zaferin kazanıldığı 27 Eylül her yıl **"Deniz Kuvvetleri Günü"** olarak kutlanıyor

Ohannes Umed Behzad, 1866

Avrupa Osmanlı'ya karşı birleşti

- Kanuni Sultan Süleyman döneminde Osmanlı Donanması'nın Ege'deki bir dizi adayı Venediklilerden alması, Avrupa devletlerini harekete geçirdi
- **Hristiyan donanması Amiral Doria** kumandasında İspanya, Papalık, Avusturya, Venedik, Portekiz, Malta, Ceneviz
- Amiral Doria, Osmanlılara ait Preveze Kalesi'ni kuşattı
- Türk donanmasının gelmesi üzerine Venedik egemenliğindeki Korfu'ya çekildi

262 gemiye karşı 122 osmanlı gemisi

Hayreddin Paşa komutasındaki 122 gemili Donanma, 27 Eylül'de 262 gemiden oluşan Haçlı Donanması'na, Preveze açıklarında taarruz etti

- Rüzgarın durması yelkenlilerden kurulu Haçlıların manevra kabiliyetini kaybettirdi
- Çok sayıda Haçlı gemisi batırıldı
- Hezimete uğrayan Andrea Doria, savaş alanından kaçtı
- Preveze Kalesi önündeki savaş, Osmanlı Donanması'nın zaferiyle sonuçlandı

27.09.2026

Türk Devletleri Teşkilatı ülkelerinin ekonomisi 2,11 trilyon dolara ulaştı

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) üyesi ve gözlemci ülkeler

- Toplam yüz ölçümü **4,82 MİLYON KM²**
- Toplam nüfus **178,8 MİLYON**
- Toplam GSYH **2,11 TRİLYON DOLAR**
- Toplam ticaret hacmi **1,13 TRİLYON DOLAR**

Orta Koridor'da lojistik hareketlilik güçleniyor

- Hazar Denizi üzerinden yapılan kuru yük taşımacılığı **%34**
- Bakü Limanı'ndaki konteyner elleçleme miktarı **%15**
- Doğu-Batı yönündeki demir yolu transit geçişleri **%12** arttı

23.09.2026 Kaynak: Azerbaycan Ekonomik Reformların Analizi ve İletişim Merkezi

EGE DENİZİNDEN ADALAR DENİZİNE/PAGANİZMDEN DEİZME

Prof. Dr.
Durali YILMAZ

Tarih yapanların, adlarla ilgilenecek zamanı yoktur. Türkler, fethettikleri şehirlerin adlarını değiştirme gereği duymamışlardır. Sadece teleffuz biraz farklılaşmıştır. Simirna, İzmir olmuş; Hadrian polis, önce erdene olmuş ve bugün Edirneye dönüşmüştür. İstanbul, kostantiniyye çok da değişmemiştir. Başkent olması nedeniyle Dersaadet de denmiş ama ciddi bir değişim olmamıştır. Diyarbakır, antik dönemde Amid, Amida, Arapların fethiyle fethedenlere nispetle Diyar-i Bekr olmuştur. Cumhuriyet döneminde Diyarbakır olarak resmileşmiştir. Bunu tekrar pagan dönemine götürmek bence yanlıştır. Çok isteniyorsa yeni bir isim bulunabilir ama bence gereksiz bir çabadır.

Bunu niçin yazıyorum? Ege denizinin adı 1941'de toplanan 1. coğrafya kongresinde kararlaştırılmıştır. Bunun Atina kralı Aegeus'tan geldiği söylenir. Buranın adı daha önce Cezayir-i bahr- seffid/ Akdenizin adalar denizi idi. Zamanla sadece adalar denizi denmiş, bazen de Akdeniz denmiştir. Nitekim büyük taarruz da Atatürk: "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir ileri!.." komutuyla taarruzu başlatmıştır.

Akdeniz ismi niçin önemlidir? Dede Korkut dilinde ak güney demek, kara da kuzey... Akdeniz ve Kara Deniz buradan geliyor: Kuzey Denizi, Güney denizi… Yine Dede Korkut dilinde Türklüğün kaderi bu iki deniz arasındadır. Nazım Hikmet de bir şiirinde şöyle der:

"Dört nala gelip uzak asyadan
Akdenize bir kısrak başı gibi uzanan
Bu memleket bizim"

Görüldüğü gibi, Nazım Hikmet, Akdeniz'i ve Adalar Denizini bir bütün olarak ele alıyor.

Bütün bunları neden yazdım? Ege denizinin Adalar denizi olarak değiştirilmesi konuyu yeniden gündeme taşıdı. Bu denizin iki yakasında yer alan, barış ve güvenlik içinde yaşamaktan başka yolu olmayan Yunanistan ve Türkiye zıtlaşmasının isimlere yansıması ilginçtir. Empeyalisler, tarih boyunca buradaki çıkarları söz konusu olduğunda Yunanistan'ı öne çıkarmışlardır. Bülent Ecevit'in Türk-Yunan şiiri şöyle başlar:

"Sıla derdine düşünce anlarsın
Yunanlıyla kardeş olduğunu"

Bu iki halk, yüzyıllarca birlikte yaşamıştır. Nitekim Fatih, İstanbul'un fethinden sonra "Kayzer-i Rum" ünvanını kullanarak, Romanın devamı olduğunu ifade etmiştir. Ne var ki Yunanlı yöneticiler, yarattıkları yapma Türkiye düşmanlığını, politik söylem olarak kullanmaya devam etmektedirler.

Yunanistan, İsrail'e kurdurmak istediği demir kubbeye Aşil adını veriyor. Aşil kim? Truva'yı yıkan ordunun önemli komutanlarından… Tarihte önce Fatih Tarafından, Sakarya zaferinden sonra Atatürk tarafından söylenen söz: Hektor'un öcünü almak… Hektor, Aşil tarafından öldürülen Truva prensi… İşin en dikkat çekici tarafı ise Çanakkale savaşlarına gelen ve binlerce Mehmetçiğin şehit olmasına sebep olan İngiliz zırhlısının adı Agamemnon… Agamemnon ise Truva'yı yıkan kralın adı. Türkiye'de de troy adlı bir kredi kartı çıkarılması da tesadüf olmasa gerek.

Sonuç olarak, yirmi birinci yüzyılda milletlerin antik çağa özlem duymalarının sebebi ne olabilir? Agamemnon, Aşil, Troy, Amed… say say bitmez. Bu beni, İmparator Julian'ı hatırlattı. Bir rahip olarak yetiştirilen Julian, imparator olunca, Hristiyanlığın Roma'nin fetihçi ruhunu öldürdüğünü düşünerek, tekrar pagan dönemine dönme hayalleri kurar. Günümüzde Hristiyan ve Müslüman milletlerin paganlığa dönme gibi bir düşünceleri olabilir mi? Yoksa bu pagan dönemi adları, insanların bilinç altının bir tezahürü mü?

Prof. Dr.
Bayram ALTAN

Gösteriş Yapmayın!...

Gösteriş, "başkalarını aldatmak, şaşırtmak, korkutmak veya kendini beğendirmek için yapay davranmak" tır.

Bu inançtaki insanlar, çevreleri için giyinir, konuşur, ev döşer, meslek seçer veya kitap okurlar.

Tüm yaptıklarında en büyük hedefleri, insanların takdirini toplayabilmektir.

Örneğin kitapçıya gidip bir kitap seçerken en merak ettikleri konuya değil, en çok satan kitaba bakarlar.

Hangi kitabı okuduklarında daha "havalı" ve günün modasına daha uygun olacağını düşünürler.

Çünkü burada kitap okumanın amacı görgü, bilgi veya kişiliğini geliştirmek değil, çevresine karşı anlatacak bir şeyler bulabilmektir.

Birçok insan çocuğunu yetiştirirken onun sabırlı, hoşgörülü, imanlı, merhametli veya cömert bir insan olması için uğraşmaktan ziyade, yanlış da olsa çevresi tarafından makbul görülen özelliklere sahip olması için gayret eder.

Örneğin en prestijli okula yerleştirebilmek için uğraşırlar, yeteneği olmadığı halde piyano dersi aldırırlar, sırf arkadaşlarına gösteriş yapabilmek için kendilerine anne yerine "mami" vs. gibi Türkçede kullanılmayan ifadelerle hitap etmesini isterler, kibirli bir çocuk olarak yetiştirmenin makbul görüleceğine inanırlar.

Çünkü inanmayanlar için çocuk çok önemli bir "gösteriş" konusudur. Çocuğun iyi bir kolejde okuması, birkaç yabancı dil bilmesi, güzel olması, iyi giyinmesi, arkadaşlarının arasında popüler olması veya yetenekli olması anne ve babanın çevredeki itibarı açısından çok önemlidir.

Nitekim bu tip anne ve babalar, çocuklarının ne kadar tevazulu, ne kadar şefkatli veya ne kadar yumuşak başlı olduklarını değil, insanların gıpta edecekleri bu tip özelliklerini anlatmayı tercih ederler. Bu nedenle de çocuklarının ahlakıyla değil, görüntüsü ile ilgilenirler.

Hava atma konularından bir diğeri "gösterişli ev" sahibi olmaktır. İnsanlar ev seçerken kendi rahatlıklarından ziyade, çevrelerinin bakış açısına önem verirler.

Hangi muhitte ve kaç katlı olmasının, nasıl bir manzara görmesinin, kaç metre kare olmasının kendilerini daha itibarlı yapacağına bakarlar.

Sanayinin neden olduğu sera gazı emisyonu yeşil dönüşümü gerekli kılıyor

Yeşil sanayileşmenin kapsamının yalnızca iklim değişikliğiyle sınırlı olmadığını vurgulayan Voyvoda, hava ve su kirliliği, doğal kaynakların hızla tükenmesi, kritik minerallerin aşırı kullanımı, arazi tahribatı, ormansızlaşma ve tehlikeli atıkların yönetimi gibi çok boyutlu çevresel sorunların tamamına yanıt üretecek bir dönüşümden söz edildiğini aktardı.

"COP31'de Öncelikli Alanlar" dosyasının bu bölümünde, COP31 Eylem Gündemi'nin 10 öncelikli temasından biri olan "yeşil sanayileşme" başlığı ele alındı.

Türkiye'nin ev sahipliğinde kasım ayında düzenlenecek Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 31. Taraflar Konferansı (COP31) Eylem Gündemi'nde belirlenen 10 öncelikli tema arasında yer alan yeşil sanayileşme başlığında, sanayinin düşük karbonlu üretime geçişi ve çevresel etkilerinin azaltılması amaçlanıyor.

Sanayide yeşil dönüşüm, aynı zamanda Eylem Gündemi'ndeki 6 küresel uygulama hedefinden biri olarak belirlendi. Bu kapsamda üretim ve imalat sektöründe döngüsel malzeme kullanım oranının 2035'e kadar en az yüzde 15 seviyesine ulaşması ve böylece hem emisyon azaltımı hem de kaynak tasarrufu sağlanması bekleniyor.

AA muhabirinin sorularını yanıtlayan Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi ve İklim Merkezi Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Ebru Voyvoda, yeşil sanayileşmenin yalnızca iklim politikası değil, aynı zamanda küresel ekonomi ve sanayi dönüşümünün merkezinde yer alan bir süreç haline geldiğini belirtti.

Sanayi sektörünün hem doğrudan hem de elektrik talebi üzerinden dolaylı olarak küresel emisyonlarda belirleyici rol oynadığının altını çizen Voyvoda, "Sanayi üretimi ve sanayinin enerji gereksiniminin büyük ölçüde fosil yakıtlardan karşılanıyor olması, her yıl küresel sera gazı emisyonlarının doğrudan yaklaşık yüzde 21'inden, elektrik talebi üzerinden de dolaylı olarak yaklaşık yüzde 30'undan sanayi sektörünün sorumlu olduğunu gösteriyor. Bu tablo, dönüşümün kaçınılmaz olduğunu ortaya koyuyor. Yalnızca emisyon azaltımı değil, üretim süreçlerinin de tümden yeniden tasarlanması gerekiyor. Yeşil sanayileşme dediğimiz şey aslında sanayinin karbon yoğun yapısından çıkıp düşük karbonlu bir üretim rejimine geçmesidir." dedi.

"İklim politikaları aynı zamanda ticaret politikasına dönüşüyor"

Yeşil sanayileşmenin kapsamının yalnızca iklim değişikliğiyle sınırlı olmadığını vurgulayan Voyvoda, hava ve su kirliliği, doğal kaynakların hızla tükenmesi, kritik minerallerin aşırı kullanımı, arazi tahribatı, ormansızlaşma ve tehlikeli atıkların yönetimi gibi çok boyutlu çevresel sorunların tamamına yanıt üretecek bir dönüşümden söz edildiğini aktardı.

Voyvoda, yeşil sanayileşmenin aynı zamanda küresel ekonominin yapısal sorunlarıyla birlikte okunması gerektiğinin altını çizerek, 2008-2009 küresel krizinden bu yana dünyanın düşük büyüme, üretkenlik tıkanması ve artan eşitsizliklerle tanımlanan çoklu kriz dönemine girdiğini anlattı.

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRKİYE'NİN KISA EKONOMİ-POLİTİĞİ

Prof. Dr.
Kerem KARABULUT

Osmanlı İmparatorluğu 1299'da kurulduktan sonra siyasi, askeri, ekonomik, adalet ve sosyal alanlarda çok önemli ve büyük gelişmeler yaşayarak 1600'lü yılların ortalarına kadar dünyanın en gelişmiş ve itibarı yüksek üç-dört devletinden biri olmuştur. Diğer imparatorluklar ise Habsburg İmparatorluğu (Kutsal Roma-Cermen), Safevi İmparatorluğu ve Babür (Hindistan) İmparatorluklarıdır. Ancak, 1600'lü yılların sonlarına doğru ve özellikle 1699 Karlofça Antlaşması ile ilk toprak kaybetmesinden sonra ve yaşanan teknolojik gelişmeleri yapısına adapte edememesinden dolayı tarım toplumu olarak kalmış, sonuçta uluslararası siyasi oyunlar da eklenince yıkılmak durumunda kalmıştır.

Yaklaşık 20-22 milyon kilometrekare toprak kaybederek yıkılan İmparatorluğun yerine 1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti döneminde önemli iktisadi-siyasi gelişmeler ve uygulanan yöntemler olmuştur. Cumhuriyeti kuran kadronun 1923-1929 yılları arasında uyguladıkları iktisat politikası serbest piyasa ekonomisi veya liberal iktisadi politikalardır. O dönemde ülkenin içinde bulunduğu iç zorluklar ve dış engeller nedeniyle bu politika başarılı olamamıştır. Örneğin, 13,7 milyon civarında olan ülke nüfusunun üretici yaşta olanları savaşlarda hayatlarını kaybetmişlerdi. Yine sermaye, teknoloji, müteşebbis yokluğu gibi sebepler etkili sonuçlar alınamamasında etkiliydi. Lozan Antlaşmasına göre Osmanlı döneminde verilen gümrük tavizlerinin 5 yıl daha devam edecek olması, Türkiye'nin 1929 yılına kadar gümrüklerine hakim olmasını zorlaştırmıştır. Ayrıca, nüfus mübadelesi ile giden yaklaşık 1 milyon 260 bin insanın sanatkar, zanaatkar, müteşebbis olmaları, gelenlerinse hemen hemen hepsinin çiftçilikle meşgul olmaları o dönemin ekonomik sorunları içerisindeydi.

Dünya, 1929 yılında ABD'de başlayan devamında ABD ile iktisadi ilişkileri olan tüm ülkeleri etkileyen çok büyük bir ekonomik kriz yaşadı. Kara Perşembe olarak da adlandırılan bu kriz ile tüm dünyada Keynesyen iktisadi politikalar ön plana çıkmaya başladı. İşte Türkiye'de hem 1929 dünya ekonomik bunalımın etkisi ve yaşanan politika değişikliği hem de içeri de uygulanan politikaların yetersizliği nedeniyle "devlet öncülüğünde kalkınma politikaları"na geçti. Cumhuriyet kurulduktan sonra en etkili iktisadi politikalar da bu dönemde uygulandı. İki tane beş yıllık sanayi planı hazırlandı. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı 1934-1938 yıllarını kapsamaktaydı. Bu dönemde önemli KİT'ler kuruldu ve sanayi de atılımlar yaşandı. Yine Sümerbank devletçilik politikaları döneminde kuruldu. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası da bu dönemde kurulmuştur. 1930'lu yıllardaki planlanan İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı ise araya gren II. Dünya Savaşı nedeniyle maalesef uygulanamamıştır.

1938-1950 döneminde Türkiye ekonomisi önemli bir gelişme göstereememiştir. Bunun en önemli sebepleri, Türkiye savaşa katılmasa da II. Dünya Savaşının iktisadi etkileri, Mustafa Kemal Atatürk gibi büyük bir liderin hayattan ayrılması, çok partili hayata geçişin sancıları, dünya ekonomisindeki durgunluk ve tarımdaki kuraklık gibi hususlardır.

1950- 1960 döneminde Demokrat Parti tek başına yaklaşık %53 oyla iktidara gelmiş ve o zamana kadar uygulanan devlet öncülüğünde kalkınma politikaları terk edilerek liberal ekonomik politikalar uygulanmıştır. 1950-1954 arasında Kore Savaşı, Marshall Yardımları ve hava koşullarının iyi olması gibi sebeplerle ekonomik göstergeler düzelmiştir. Ancak sonrasında olumlu sebeplerin ortadan kalkması ve liberal politikaların tam etkinlik sağlayamamasına bağlı olarak ekonomik sorunlar ortaya çıkmıştır. Gelişmelere bağlı olarak Türkiye 4 Ağustos 1958 yılında ilk istikrar tedbirlerini almak zorunda kalmıştır. Sonrasındaki gelişmeler de ise Türkiye'nin siyasi hayatındaki "kara lekelerden birisi" olan 1960 darbesi ve akabinde maalesef idamlar yaşanmıştır.

1960-1980 dönemi tekrar devlet öncülüğünde kalkınma modeline dönüş ve beş yıllık kalkınma planları ile ekonominin iyileştirilmeye çalışıldığı dönemdir. Bu dönemdeki petrol krizleri, siyasi krizler ve Kıbrıs Barış Harekatı gibi gelişmeler ve uygulanan teşvik politikalarının etkinsizliği ekonomiyi düzlüğe çıkaramamıştır.

1980 sonrası dönem ise Türkiye Ekonomisinin köklü politika değişikliklerine gittiği dönemdir. 1980 öncesi uygulanan "Devlet Öncülüğünde Kalkınma Modeli", 1980 sonrasında "İhracata Dayalı Veya Özel Sektör Öncülüğünde Kalkınma Modeli"ne dönüştürülmüştür. Bu dönemde özellikle ihracatta vergi iadesi sayesinde önemli artışlar yaşanmıştır. 1988 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı %81'e kadar çıkmıştır. Türk müteşebbisler dış dünya ile ticaret yapmayı ilerletmişler ve özellikle bankacılık ve inşaat sektöründe atılımlar yaşanmıştır. Bu gelişmeler 1991 yılında SSCB'nin dağılma süreci sonrasına bir anlamda hazırlık olmuştur. Ancak, 1990'lı yıllarda 1980'lı yılların canlılığı yaşanmamıştır. Bunun temel sebepleri, koalisyon iktidarlarının etkinsizliği, 1994 ekonomik krizi, 28 Şubat süreci, 1997 finansal krizi, 1999 depremi gibi hususlardır.

Son olarak 2002 sonrası Türkiye Ekonomisine bakıldığında; 2002-2007 arasında Türkiye Ekonomisi çok istikrarlı ve düzenli bir büyüme ile ortalama %7 oranında büyüyebilmiştir. Bunda yakalanan siyasi istikrar, dünya ekonomisindeki genişleme trendi, Güçlü Ekonomiye Geçiş Programının etkin uygulanması, 2000 ve 2001 krizlerinde ekonominin dip yapması sonrası dönem olması gibi unsurlar etkili olmuştur. 2007'deki Mortgage Krizi dünya ve Türkiye Ekonomisindeki bu olumlu gidişatı engellemiştir.

Bu dönemde Türkiye'nin uyguladığı en rasyonel politikalardan birisi de, 2013 yılında Dünya Bankası ve IMF ile olan borçlanma ilişkisinin bitirilmesidir. 2010-2016 sonrasında ise FETÖ ve devlet içerisindeki yapılaşmanın dış destek ile Türkiye'nin içerisinde paralel devlet oluşturma çabaları iyi gelişmeleri baltalayıcı temel unsur olmuştur.2016'da yaşanan darbe girişimi ekonomik tabloyu kötüleştirmiş, daha sonraki dönemdeki toparlanmaya rağmen 2018'den itibaren tekrar iç ve dış sebeplere bağlı olarak olumsuz tablo ortaya çıkmaya başlamıştır. 2020 yılındaki pandemi süreci ise Türkiye Ekonomisinin toparlanma sürecini engelleyen ana gelişmelerden olmuş ve şu anda yaşanan yüksek enflasyon sürecinin altyapısını hazırlamıştır.

Birleşmiş Milletler (BM) 81'inci Genel Kurulu

Genel Kurul'a 150'den fazla devlet ve hükümet başkanının yanı sıra çok sayıda cumhurbaşkanı yardımcısı, başbakan yardımcısı, bakan ve diğer üst düzey hükümet yetkililerinin katılması bekleniyor

BM üyesi ülke sayısı
193

Genel Kurul'un yüksek düzeyli haftası
22-28 Eylül, New York

Ana tema
"Güveni Yeniden Tesis Etmek, Dönüşümü Yönetmek: Herkes İçin Sonuç Üreten BM"

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan
İlk gün 4. sırada konuşmasını yapacak

Açılış
BM Genel Sekreteri
Antonio Guterres
(Son Genel Kurul'u olacak)

Başkanlardan sonra ilk konuşma
Brezilya
(1955'ten beri sürdürülen gelenek)

Genel Kurul'a, Bangladeş Dışişleri Bakanı **Khalilur Rahman** başkanlık edecek

İkinci konuşma
Ev sahibi
ABD

Türkiye COP31'de elektrifikasyon için küresel işbirliğine hazırlanıyor

Türkiye, COP31 Başkanlığı kapsamında açıkladığı, elektriğin küresel nihai enerji tüketimindeki payını 2035'e kadar yüzde 35'e çıkarma hedefi doğrultusunda Antalya'da elektrifikasyona yönelik uluslararası işbirliğini geliştirmeyi hedefliyor.

Türkiye'nin ev sahipliğinde 9-20 Kasım'da Antalya'da düzenlenecek Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 31. Taraflar Konferansı (COP31), Türkiye'nin küresel ölçekte elektrifikasyonu hızlandırma hedefini COP gündemine taşıdığı sürece sahne olacak.

COP31 Başkanlığı tarafından açıklanan hedef, yüzde 20'nin biraz üzerinde olan elektriğin nihai enerji tüketimindeki payının 2035'te yüzde 35'e çıkarılmasını içeriyor. Hedef doğrultusunda binalar, ulaştırma ve sanayide fosil yakıtlardan temiz elektriğe geçişin hızlandırılması, yenilenebilir enerji üretiminin artırılması, şebeke ve depolama altyapısının güçlendirilmesi ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin finansmana erişiminin desteklenmesi amaçlanıyor.

COP31'de iklim ve sağlık finansmanı beklentisi öne çıkıyor
COP31'de iklim ve sağlık finansmanı beklentisi öne çıkıyor
"Elektrifikasyon, yenilenebilir enerji ve reel ekonomi arasında köprü"
SHURA Enerji Dönüşümü Merkezi Direktörü Alkım Bağ, AA muhabirine, Türkiye'nin COP31 Başkanlığı kapsamında gündeme taşıdığı yüzde 35 hedefini ve elektrifikasyonun enerji dönüşümündeki rolünü değerlendirdi.

Elektrifikasyonu, "fosil yakıtlarla çalışan sistemlerin elektrik kullanır hale gelmesi ve binalar, ulaştırma ve sanayi gibi enerji yoğun sektörlerde fosil yakıtların temiz elektrikle ikame edilmesi" olarak tanımlayan Bağ, son yıllarda küresel ölçekte devreye alınan yeni elektrik kapasitesinin büyük bölümünü yenilenebilir enerji kaynaklarının oluşturduğunu söyledi.

Bağ, elektrik üretiminin yenilenebilir enerji kaynaklarıyla karbonsuzlaştırılmasının mevcut teknolojiler ve düşen maliyetlerle kolaylaştığını, elektrifikasyonun yaygınlaşmasıyla enerji yoğun sektörlerdeki fosil yakıt kullanımının azaltılabileceğini dile getirdi. Çeşitli net sıfır senaryolarına göre elektriğin nihai enerji tüketimindeki payının 2035'te yüzde 35'e, 2050'de ise en az yüzde 50'ye çıkması gerektiğini, ancak mevcut politikalarla 2035'te yalnızca yüzde 25'e ulaşılabileceğini belirten Bağ, Türkiye'nin ortaya koyduğu yüzde 35 hedefinin bu açıdan önem taşıdığını vurguladı.

"Bu hedefi açıklayarak, artık 'Ne kadar yenilenebilir enerji üretiriz?' sorusundan ziyade 'Temiz elektriği ekonominin tamamına nasıl yayabiliriz?' sorusunu gündeme getiriyoruz." diyen Bağ, şöyle devam etti:

"Elektrifikasyon, yenilenebilir enerji ve reel ekonomi arasında köprü. Bunu sadece iklim politikası olarak da görmemek gerekiyor. Çünkü enerji ithalatını da önemli ölçüde azaltıyor. Türkiye gibi enerji ithalatına bağımlı ülkeler için, dış ticaret açığının, cari açığın azalması için çok önemli. Dolayısıyla sadece iklim politikası değil, aynı zamanda ekonomik dayanıklılık, sanayi rekabetçiliği ve enerji güvenliği stratejisi olarak görmek lazım. O yüzden COP31 bağlamında açıklanan 2035 hedefi çok önemli."

WindEurope: Türkiye'nin COP31 hedefleri ve rüzgar enerjisi yatırımları Avrupa'da yakından izleniyor
WindEurope: Türkiye'nin COP31 hedefleri ve rüzgar enerjisi yatırımları Avrupa'da yakından izleniyor
"Yenilenebilir enerji ve elektrifikasyon aynı dönüşümün iki yüzü"
Bağ, elektrifikasyonun tek başına enerji dönüşümü için yeterli olmadığını, sistemin bütün unsurlarının birlikte ele alınması gerektiğini söyledi.

Yem maliyetini düşürmek için denenen sorgum-sudan otu melezinden yüksek verim alındı

Iğdır'da hayvancılıkta yem maliyetlerinin düşürülmesi amacıyla deneme ekimi yapılan sorgum-sudan otu melezinden dönüm başına yaklaşık 5 ton verim elde edildi.

Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğünün "Tarım Arazilerinin Kullanımının Etkinleştirilmesi" programı kapsamında yürütülen proje ile Iğdır'da hayvancılıkta kullanılan yem bitkilerine alternatif ürünlerin yaygınlaştırılması hedefleniyor.

Proje kapsamında İl Tarım ve Orman Müdürlüğünün yüzde 75 tohum hibesi desteğinden yararlanan üretici Şahset Tınakçı, Oba köyünde 10 dönümlük arazisine sorgum-sudan otu melezi ekti.

Bu yılki ekimin ilk biçiminde dönüm başına yaklaşık 5 ton verim elde eden Tınakçı, ürünün ikinci biçiminden de benzer miktarda verim bekliyor.

Uygun iklim koşullarında yılda 3 kez hasat edilebilen ürünün, yüksek verimi ve düşük maliyetiyle bölgedeki hayvancılık işletmelerinin yem giderlerinin azaltılmasına katkı sağlaması hedefleniyor.

"Bölgede yaygınlaştırmayı planlıyoruz"

Iğdır Ticaret Borsası Başkanı Serhat Kumtepe, AA muhabirine, sorgum-sudan otu melezinin çok ciddi verimli bir ürün olduğunu söyledi.

Ürünün, mevsim iyi gittiğinde 3 kez hasat edilebildiğini ifade eden Kumtepe, "Maliyet açısından da gayet uygun. Bölgeye ve iklim şartlarına da uyan bir bitki. Umarım bölgemizde yaygınlaşır ve çiftçimiz için de hayvancılık yapan vatandaşlarımız için de ciddi bir gelir kaynağı olur. Bölgede bunu yaygınlaştırmayı planlıyoruz." diye konuştu.

Üretici Şahset Tınakçı ise ürünün üretimini Tarım ve Orman Müdürlüğü desteğiyle yaptıklarını anlattı.

Çeşitli teşviklerle ilk denemeyi geçen sene yaptıklarını, bu sene de ikinci ekimi gerçekleştirdiklerini belirten Tınakçı, "Güzel bir verim aldık. 10 dönüm ektik, ilk biçiminde dönümde 5 ton aldık. Şimdi de ikinci biçimini yapacağız. Bu biçimde de yine 5 ton bekliyoruz." dedi.

Diğer çiftçilere de ürünü ekmelerini öneren Tınakçı, "Bütün üreticilere tavsiye ederim, randımanlı bir ürün. Mısırdan daha randımanlı ve masrafı da mısırdan az." ifadesini kullandı.

İl Tarım ve Orman Müdürü Ahmet Tingiş de üründen 3 biçime kadar verim alınabildiğine işaret ederek, "Dönümüne her hasatta yaklaşık 5 ton ürün alan çiftçimiz yüksek verim elde etmektedir. Silajlık mısıra göre 2 kat daha fazla verim alınıyor ve daha karlı." değerlendirmesinde bulundu.

AĞLATTIN BİZİ ÇOCUK!

Prof. Dr. Ali ALAŞ
alasali@hotmail.com

Sevgili okurlarımız, bu yıl kendi aracımızla ailece umreye gitmeye karar verdik. Gerekli prosedürleri tamamladıktan sonra yola çıktık. Mazlum Suriye halkının Zalim Esed'in başında olduğu Baas rejimine karşı 15 Mart 2011'de Suriye'nin Dera kentinde başlatılan protestolar, aylar içinde iç savaşa dönüştü. İç savaş esnasında, zalim Esed ve işbirlikçilerinin zulmünden kaçan milyonlarca Suriyelinin; Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak ve Almanya'ya sığınması ile büyük bir mülteci krizi ortaya çıktı. Bu zorlu ve çetin süreçte milletimiz, Allah'ın rızasından başka hiçbir şey düşünmeden, bütün varlıklarını ülkelerinde bırakarak vatanlarından ayrılmak zorunda kalan Suriyeli kardeşlerimize Cumhurbaşkanımızın liderliğinde şefkatle kucak açtı, onları sarıp sarmaladı, bağrına bastı. Suriye halkının kanları ve canları ile yaptıkları uzun soluklu mücadele sonunda 8 Aralık 2024 tarihinde yaşanan rejim değişikliğiyle birlikte yeni bir siyasi döneme girilmiştir.

Cilvegözü sınır kapısından geçerek ilk defa ayak bastığım Suriye topraklarında halkın ve yerleşim yerlerinin durumunu merak ediyordum. İlk durağımız kahvaltı yapmak amacıyla girdiğimiz İblid kenti olmuştu. Yol üzerinde gördüğümüz irili ufaklı yerleşim yerleri gibi İblid kentinde binaların savaşta büyük hasar aldığını müşahede ettim. Ancak buna rağmen sabahın erken saatlerinde herkesin işine dört elle sarıldığını gözlemledim. Kimi dükkanını açma, kimi işine yetişme telaşında idi. Hepsinin de gözlerindeki ışıltı ve mutluluk, pozitif enerji olarak çevrelerine yayılıyordu. Türkiye'den geldiğimizi söylediğimizde hemen sevgi yumağı oluşturup, bize yardımcı olmaya çalışıyorlardı. Henüz kartla ödeme sistemine geçilmemişti, elimizde Suriye Lirası yoktu, kahvaltımızın parasını Türk Lirası olarak ödeyebileceğimizi ifade ettikleri için TL olarak ödeme yaptık. Fazla vakit kaybetmeden kutsal topraklara ulaşmak istiyorduk. Bu nedenle yolumuza devam ederek Hama ve Humus kentlerinde de hızlı bir tur yaparak Ürdün ile sınır olan Esed rejimine karşı mücadelenin ilk kıvılcımının atıldığı Dera kentine ulaştık. Suriye'de dönüşte kullanmak üzere telefon sim kartı almamız gerekiyordu. Zira, dönüşte Osmanlı yadigarı Şam, Halep ve diğer şehirleri de gezmeyi planlamıştık. Birkaç kişiye sorduktan sonra Suriye cep telefonu hattının tek bir noktada satıldığını öğrendik. Söz konusu satış noktasına ulaştık. Küçük bir büro biçiminde olan yerde görevliler sadece Arapça biliyordu, Türkçe veya İngilizce bilen yoktu. Ancak Suriyeli genç bir müşteri, bizim Türkiye'den geldiğimizi anlayınca Türkçe konuşarak bize yardımcı olmak istedi. Bizim sim kart alacağımızı öğrenince yetkililere prosedürü sordu ve bize tercüme etti. Beş dolar karşılığı Suriye Lirası ile alabileceğimizi ifade etti. Bizde ise TL ve dolar olduğunu söyleyince yakında bulunan döviz bürosunda bozdurabilirsiniz dedi. Bize önce döviz bürosunu tarif etti, sonra ben sizin paranızı bozabilirim ve işlerinizi hallederim deyince, kabul ettik. Bizdeki gerekli evrakları yetkililere vererek işimizi kolayca halletti ve sim kartımızı bize nezaketle takdim etti. Elimizdeki 10 doları ona uzatıp, borcumuzu vermek istedik. Fakat kabul etmedi. Üç defa ısrarla parayı vermek istedik, kabul etmeyince, nedenini ve ismini sorduk. Şöyle cevap verdi; Benim adım Muhammed, savaş yıllarında ailemle sizin ülkenize sığındık. Sakarya'da ikamet ettik, ben ortaokul ve liseyi Sakarya'da okudum, sizin halkınız bizi en zor zamanlarımızda bağrına bastı, çok büyük iyilikler yaptı, aşını ve ekmeğini karşılıksız paylaştı. Savaştan sonra ailemizle Suriye'ye döndük. Çok şükür işlerimiz de çok iyi, benim bu parayı sizden almam haram olur dedi. İşte o anda ailece hepimiz sevinç ve şükür gözyaşlarına boğulduk, ne kadar asil ve büyük bir milletin evlatları olduğumuzu bir defa daha müşahede ettik. Hepimize tek tek sarıldı, kartını vererek herhangi bir sıkıntı yaşarsanız beni arayabilirsiniz dedi, Cumhurbaşkanımıza ve milletimize selam, saygı ve sevgilerini gönderdi. Ben de ona yanımda bulunan, öldükten sonra dirilmeyi ve hesap gününü anlatan küçük bir kitap hediye ettim.

Birleşmiş Milletler (BM) 81. Genel Kurulu konuşmaları

Liderlerden Gazze ve Filistin vurgusu

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan

"Bizler, özgür ve egemen Filistin Devleti'nin sesi olacak, Filistin halkının mücadelesini bu kürsüden dünyaya duyurmaya devam edeceğiz. Gazze, sadece dünyanın en büyük çocuk kabristanı değildir. Aynı zamanda dünyada en yüksek çocuk ampute oranına sahip bölgedir"

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron

"Gazze konusunda bazıları barışın sağlandığına inanıyor ama bu insani yardımların ulaşmasına imkan sağlamadı. İşte manzara, hepimiz adına utanç verici"

Ürdün Kralı 2. Abdullah

"İsrail hükümetinin yayılmacılığı bölgesel tehdit haline geldi. Genel Kurulu'ndaki hiç kimse İsrail'in emellerinin Filistin'de duracağını düşünmemeli"

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani

"Gazze'de yaşananlar bir soykırımdır ve tüm insanlığın alnında bir utanç lekesi olarak kalacak"

Vietnam Devlet Başkanı To Lam

"Vietnam, Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkını ve iki devletli çözümü desteklemektedir"

İngiltere Başbakanı Andy Burnham

"İki devletli çözüm vizyonu saldırı altındayken sessiz kalamayız. Çocuklar da dahil olmak üzere çok fazla insan öldü"

Kanada Başbakanı Mark Carney

"İsrail hükümetinin işgal altındaki Doğu Kudüs'te yasa dışı E1 yerleşim projesine onay vermesi barışa doğrudan tehdit"

Brezilya Devlet Başkanı Lula da Silva

"Netanyahu hükümeti tarafından Gazze'de kadınlara ve çocuklara karşı işlenen soykırımın bıraktığı acı ve travmayı, nesiller boyu Filistinliler taşıyacak"

Bosna Hersek Devlet Başkanlığı Konseyi Başkanı Denis Becirovic

"Dünya, Bosna Hersek'e yönelik saldırı sırasında olduğu gibi Ukrayna'ya yönelik saldırıya ve Gazze'de Filistinlilere karşı işlenen soykırıma da gereken tepkiyi vermedi"

Litvanya Cumhurbaşkanı Gitanas Nauseda

"İki devletli çözüm kapsamlı, adil ve kalıcı barışa giden tek yol olmaya devam ediyor"

BM Genel Sekreteri Antonio Guterres

"Sözde ateşkesler, sivillerin bedelini ödemeye devam ettiği 'küçük çaplı ateşkeslerden' öteye geçmiyor. Artık yeter"

24.09.2026

YARATIKLARIN İLAHÎ İSİMLERE AYNA OLUŞU

Prof. Dr.
Sayın DALKIRAN

Yaratıkların ilâhî isimlerin bir aynası oluşunu ele almadan önce ayna metaforuna kısaca temas edelim. Bugünkü Türkçe'de ayna telaffuzuyla kullanılan kelimenin aslı Farsça âyîne veya âyene olup, âyen (âhen) "demir" kelimesinden türetilmiştir. Arapça karşılığı mir'âttır. İnsanların ilk zamanlar ayna yerine durgun su yüzeylerine baktıkları bilinmektedir. Bir kısım rivayetlerde Hz. Peygamber (s.a.v.)'in bir kutu içinde ayna, tarak, sürmedan, makas ve misvak gibi bazı temizlik araçları bulundurduğu, aynaya bakarak saçını, sakalını taradığı ve güzel koku süründüğü bilgisi bulunmaktadır.

Hz. Ali (r.a.)'nin rivayet ettiğine göre Hz. Peygamber, aynaya bakarken, "Allah'a hamdolsun! Allahım, yaratılışımı güzel kıldığın gibi ahlâkımı da güzelleştir!" şeklinde dua etmişlerdir. Enes b. Mâlik'in benzeri bir rivayetinde ise Hz. Peygamber'in aynaya baktığında Allah'a şöyle diyerek şükrettiği ve hamd ettiği nakledilir: "Yaratılışımı düzgün kılan, yüzümün biçimini güzelleştirip şereflendiren ve beni müslüman olarak yaratan Allah'a hamdolsun!" Bu ve benzeri rivayetlere dayanılarak ahlâk ve âdâb kitaplarında birer temizlik aracı olarak ayna ve tarak kullanmanın, güzel koku sürünmenin müstehap olduğu belirtilir.

Aynaların nitelik bakımından farklı olmaları, varlığın bunlardaki görüntüsünün mükemmellik derecesini tayin eder. Allah'ın binbir güzel ismi vardır ve varlık âleminde her bir mahluk üzerinde bu isimlerin tecellileri bulunmaktadır. Her bir varlık aynadır ve Allah'ın isimleri bu varlıklarda tecelli eder. Ancak aynanın durumuna göre bu tecelli ve yansıma işi farklılaşır. Allah'ın isimlerinin insandaki yansıması, öbür varlık aynalarındakinden hem çok fazla, hem de daha mükemmel tecelli eder. Allah'ın velî ve nebîlerdeki tecellisi ise diğer insanlardaki tecellisinden daha üstündür. Şu halde âlem Hakk'ın aynası olduğu gibi, daha özel bir mânada âlemin bir parçası olan insan da O'nun aynasıdır. Bu sebeple âleme ve insana "mir'âtü'l-Hak" denilmiştir. Fakat Hakk'ın en doğru, en iyi ve en mükemmel olarak göründüğü ayna Hz. Muhammed (a.s.v.)'dir. Burada şu hususa dikkat çekmek gerekir ki, Allah'ın yer yüzünde ve kâinattaki tecellisi ve görünmesi Zâtî olarak değil isim ve sıfatlarının yansıması şeklindedir.

Mahlukat, Allah'ın isim ve sıfatlarının tecelligâhıdır. Güneşin ışığı ve renkleri bir su damlasında veya aynada nasıl yansırsa, Cenâb-ı Hakk'ın isimleri de varlıklarda öyle tecelli eder. Diğer canlılar belirli ve kısıtlı isimlere aynalık ederken; insan, ilahi isimlerin neredeyse tamamını birden yansıtabilecek geniş bir kabiliyete sahiptir. İnsandaki merhamet Rahmân ismini, bilgi Alîm ismini, yaratma ve tasarlama Hâlık ve Musavvir isimlerini anlamaya ve yansıtmaya yarayan birer potansiyeldir.

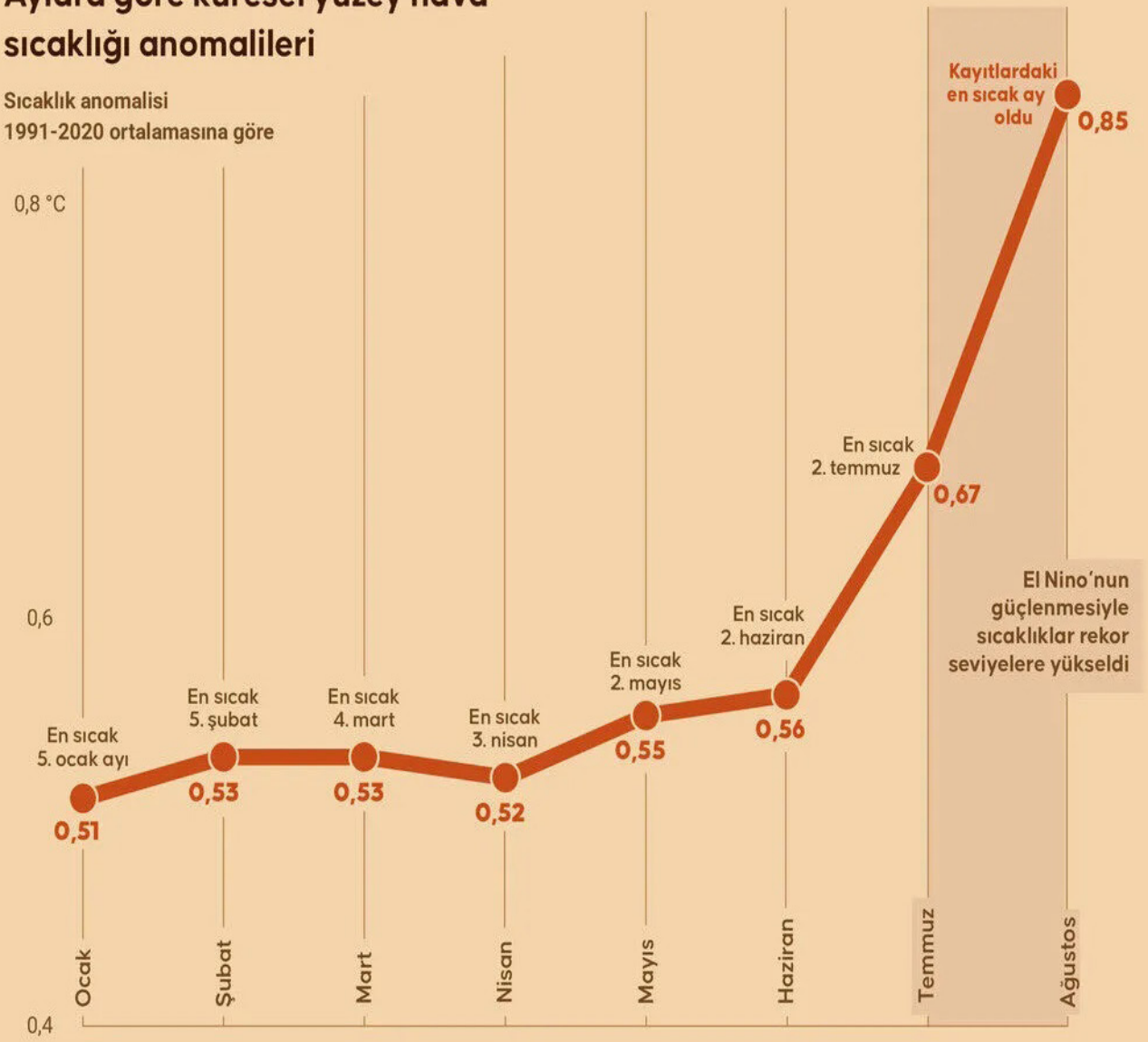
Kur'an-ı Kerim'deki "Biz insanı en güzel biçimde (ahsen-i takvîm) yarattık" (Tin, 95/4) âyetinde yer alan "ahsen-i takvîm" ifadesi, yalnızca fiziksel estetik olarak değil, kapsamlı kabiliyetler bütünü olarak açıklanır. Ahsen-i takvimde yaratılan insan bu yaratılışını imanıyla, ubudiyetiyle, güzel ahlakı ile geliştirebilirken, tam tersi bir durumda ise esfel-i sâfilîe yani alçakların en alçağına düşme ihtimali de söz konusu olmaktadır. İnsan, iman nuruyla yücelerin en yücesine çıkar ve Cennete lâyık bir kıymet alır. Küfrün ve inkarın karanlığı ile de esfel-i sâfilîne düşer, Cehenneme ehil olacak bir vaziyete girer. Çünkü iman, insanı Celal sahibi olan Yaratıcısına bağlar. Zira iman bir intisaptır, bir bağlılıktır. Öyle ise, insan, iman ile insanda görünen ilâhî san'atlar ve Rabbani isimlerin nakışları bakımından bir değer kazanır. Küfür o bağı keser. Bundan dolayı da Rabbânî sanatlar gizlenir. Kıymeti dahi yalnız madde yönüyle olur. Madde ise, fâni, zâil ve geçici hayvanî bir hayat olduğundan, değeri yok hükmündedir.

İnsan, meleklerden daha üstün bir makama çıkabilecek ya da hayvanlardan daha alt bir seviyeye düşebilecek esnek bir ruhi skalada yaratılmıştır. Bu durum tamamen kendi elindedir ve iradesine bağlıdır. İnsan ne kadar çok Yüce Yaratıcı'nın farklı isimlerine ayna olursa o kadar kâmil bir noktaya ulaşır, yükselir ve Cennet'e lâyık bir hal alır. Aksi taktirde küfür ve inkarla Allah'ın isimlerinin tecellilerinden kendisini uzaklaştırır ise Cehenneme ehil bir hale düşer.

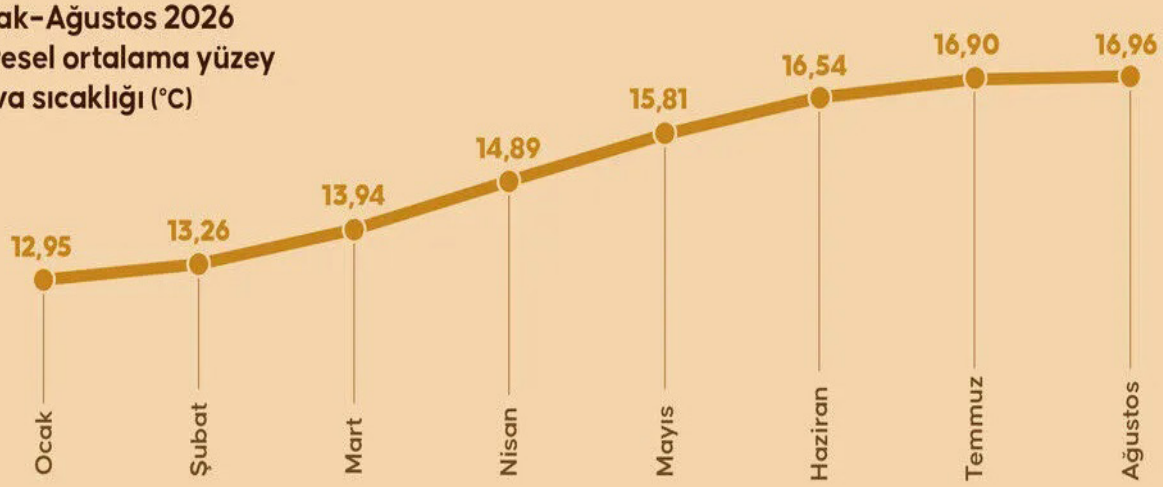
İmanımızla, kulluğumuzla, Peygamberî ahlâkla, maddi ve manevi olarak Allah'ın isimlerine ayna olabilmek temennisiyle…

2026

Aylara göre küresel yüzey hava sıcaklığı anomalileri

Ocak-Ağustos 2026 küresel ortalama yüzey hava sıcaklığı (°C)

23.09.2026 Kaynak: Copernicus

Sigara, kalp krizi ve inme riskini

2 ila 4 kat artırıyor

Uzmanlar, sigara kullanımının kalp damar hastalıkları açısından önemli bir risk faktörü olduğunu, kalp krizi ve inme riskini 2 ila 4 kat artırabildiğini bildirdi

Sigara, kalp krizi ve inme riskini
2-4 kat
artırıyor

Kalp ve damar hastalıkları yılda yaklaşık
20 milyon
can alıyor

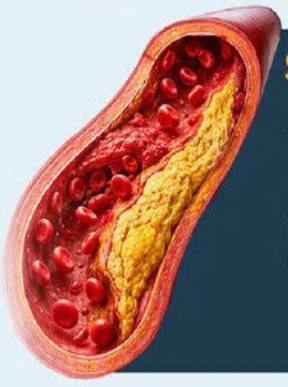
Sigara yılda yaklaşık
7 milyon
ölüme neden oluyor

Yaklaşık
1,5 milyonu
pasif içici

Pasif içicilerde kalp damar hastalığı riski
%40-50
daha yüksek

İlk 20 dakikada
kalp hızı ve tansiyon yükselmeye başlıyor

Sigaranın vücuttaki zararları

- Damarın iç duvarındaki endotel hücrelere doğrudan toksik etki
- Damar içinde inflamasyonu artırıyor
- Aterosklerotik plakları aktif hale getiriyor

(Plak kalp damarında yırtılırsa kalp krizi, beyin damarında yırtılırsa inmeye neden oluyor)

Nargile, e-sigara, ısıtılmış tütün
Sigara ile aynı toksik ve zehir

25.09.2026

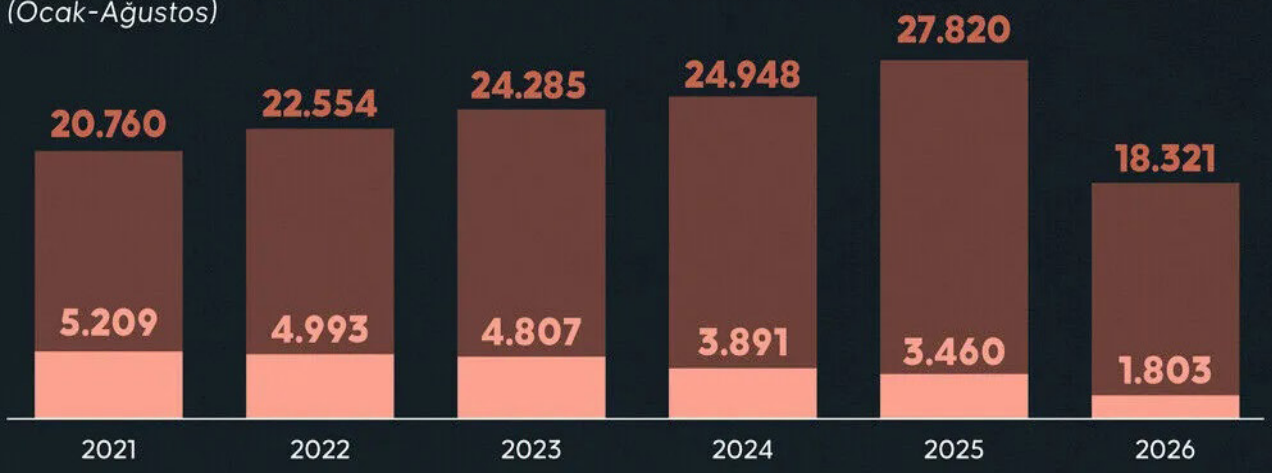
İstanbul'da bu yıl 1803 yangın "sigara" kaynaklı çıktı

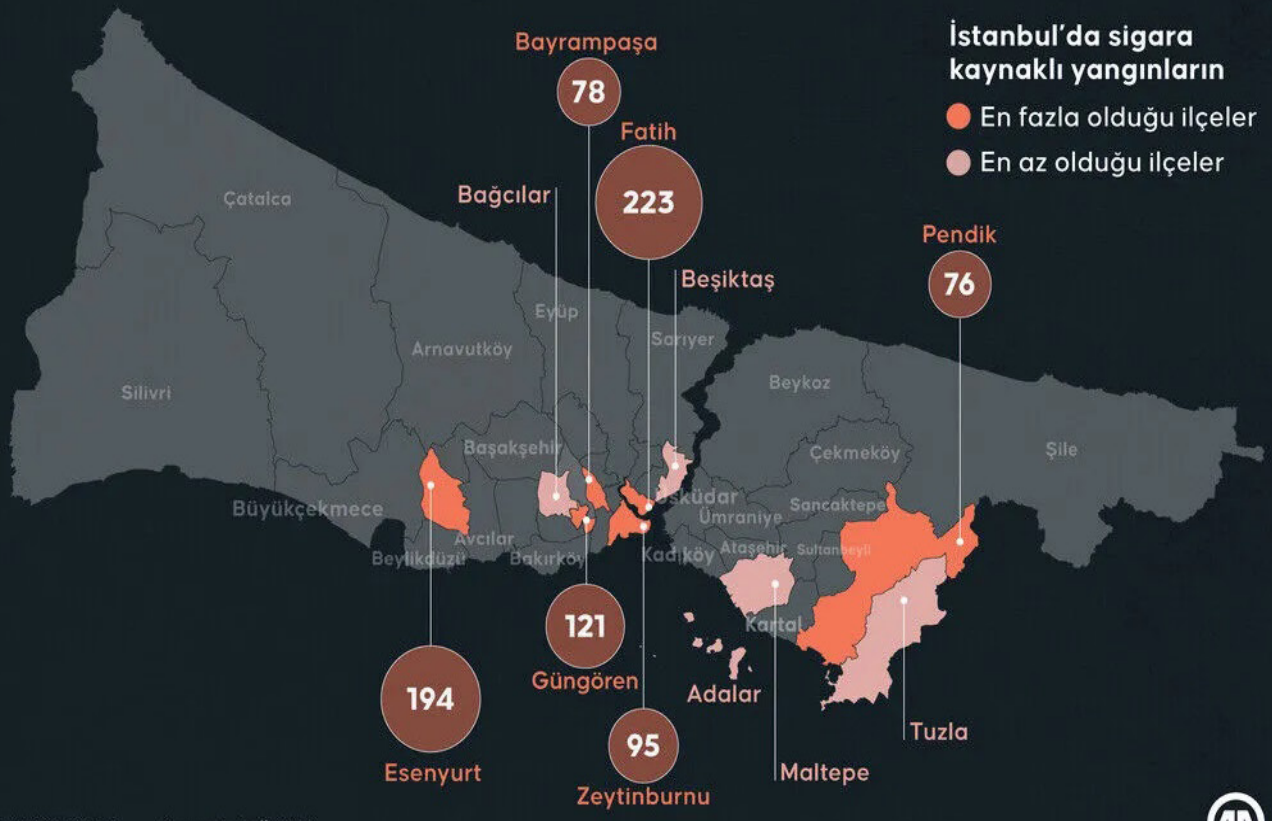
İstanbul İtfaiyesinin bu yılın ilk 8 ayında müdahale ettiği 18 bin 321 yangından 1803'ünün "sigara"dan kaynaklandığı tespit edildi

İtfaiyenin yangınlara ortalama varış süresi
6 dakika 52 saniye

Yıllara göre toplam yangın sayısı ve söndürülmemiş sigara kaynaklı yangınlar *(Ocak-Ağustos)*

29.09.2026 Kaynak: TÜYAK

Kalıcı Kriz Çağı: Dünya Yeni Bir Ekonomik Döneme mi Girdi?

Pandemiden Savaşa, Enflasyona, Yapay Zekaya ve Enerjiye: Dünya Ekonomisi Neden Yeniden Şekilleniyor?

Prof. Dr. Onur Özsoy
Al Akhawayn University in Ifrane, Morocco
School of Business and Administration

Artık Daha Önce Aşina Olmadığımız Bir Dünyada Yaşıyoruz

Collins Sözlüğü 2022 yılında "permacrisis" (kalıcı kriz) kelimesini yılın kelimesi seçti ve bunu "özellikle bir dizi felaket niteliğindeki olaydan kaynaklanan, uzun süreli bir istikrarsızlık ve güvensizlik dönemi" olarak tanımladı. Bu seçimin kendisi artık daha önce aşina olmadığımız bir dünyada yaşadığımızın bir işaretiydi. İnsanlar artık karşı karşıya oldukları durumun, geçmesi beklenebilecek bir kriz değil, sonu gelmeyecekmiş gibi görünen bir hal olduğunu fark etmişlerdi.

COVID-19 bir zamanlar bir istisna, yani her şeyin sonrasında "normale" döneceği küresel bir duraklama olarak görülüyordu. Ancak o "normal" tam olarak asla geri gelmedi. Bunun yerine, etkisini yitiren pandeminin gözler önüne serdiği tablo çok daha karmaşıktı. Avrupa kıtasında yeniden alevlenen savaş (Rusya-Ukrayna savaşı), silah olarak kullanılan enerji tedarik zincirleri, unutulmuş bir hayaletken gündelik bir gerçeğe dönüşen enflasyon, işgücü piyasalarını baş döndürücü bir hızla yeniden şekillendiren yapay zeka ve küresel ekonomiyi rakip bloklara bölen büyük güç rekabeti artık hiçbir şeyin eskisi olmayacağı o "normal"in hiçbir zaman asla geri gelmeyeceğinin işaretleriydi.

Bilinmelidir ki, bu olaylar birbirinden bağımsız değildir. Bu olaylar, birbiriyle iç içe geçip birbirini şiddetlendirmekte ve hep birlikte yeni bir ekonomik gerçeklik oluşturmaktadırlar. Ekonomist ve tarihçi Adam Tooze, bu durumu tanımlamak için "polikriz" (çoklu kriz) terimini kullanmaktadır. Tooze'a göre bu krizler ve sorunlar farklı alanlarda eş zamanlı olarak ortaya çıkan, tek bir ortak kökene sahip olmayan, ancak birbirini aşırı derecede şiddetlendiren krizlerdir. Bu nedenle "tek bir sorunu çözme" girişimi muhtemelen başka yerlerde yeni sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Bu makalenin temel argümanı şudur: Dünya ekonomisinin uyum sağlamaya çalıştığı olgu, art arda gelen bir dizi münferit kriz değil, kalıcı ve birbiriyle örtüşen şoklar durumudur. Bunu anlamak, içinde bulunduğumuz çağı kavramanın en önemli anahtarıdır.

Tekil Şoklardan Sistemik Sarsıntılara ve Sorunlara

Dünyanın bu noktaya nasıl geldiğini anlamak için 2008 yılına geri dönmek ve o dönemde neler olduğunu bir hatırlamak gerekiyor. Hatırlanacağı üzere 2008 yılında ABD'de konut piyasasında başlayan ve finansal krize dönüşen daha sonra dünyanın geneline yayılan ve büyük ekonomik durgunluk olarak isimlendirilen ekonomik kriz, 2-4 yıl arasında etkisini birçok ülkede göstermişti. Tooze, mevcut çoklu krizin aslında o yıl başladığını savunmaktadır. Tooze'a göre bu başlangıç sadece küresel finans krizle değil, aynı zamanda Rusya'nın Gürcistan'a askeri müdahalesi, DTÖ Doha Turu'nun çöküşü, Kopenhag'daki iklim müzakerelerinin başarısızlığı ve hızla unutulan domuz gribi pandemisiyle birlikte başlamıştır. Bu olaylar o dönemde birbiriyle alakasız görünüyordu; ancak geriye dönüp bakıldığında, dünya için bunların hep birlikte bir dönüm noktası oluşturduğu kolayca görülebilmektedir. Ayrıca unutmamak gerekir ki, savaş sonrası çok taraflı düzenin yapısal çatlakları da gün yüzüne çıkmaya başlamıştı.

Asıl kırılma ise 2020'de yaşandı. COVID-19, küresel ekonominin haftalar içinde yüzde 15 ila 20 oranında daralmasına yol açtı; bu, barış döneminde eşi benzeri görülmemiş bir durumdu. Hükümetler, daha önce hiç görülmemiş ölçekte mali ve parasal teşviklerle buna yanıt verdi. Bu önlemler daha derin bir çöküşü engelledi, ancak aynı zamanda pandemi sonrasındaki dönemlerde

yaşanan enflasyon sürecinin tohumlarını da atmış oldu. Ekonomiler yeniden açıldığında, birikmiş talep ile aksayan tedarik zincirleri karşı karşıya geldi ve fiyatlar hızla yükselmeye başladı. Bu enflasyonist trend bir çok ülke ekonomisini olumsuz bir şekilde etkiledi.

Ardından, Şubat 2022'de Rusya ve Ukrayna'ya arasında başlayan ve hala devam eden savaş başladı. Bu savaş sadece insani bir felaket değil, aynı zamanda küresel ekonomi mimarisine indirilmiş bir darbeydi. Enerji, gıda, gübre ve metaller gibi temel emtiaların tedarik zincirleri eş zamanlı olarak sekteye uğradı. Avrupa, büyük bir maliyet pahasına Rus boru hattı gazına olan bağımlılığını kesmek zorunda kaldı ve küresel enerji ticareti akışları kökten değişime uğradı.

Uluslararası Para Fonu (IMF) 2022 yılında, dünyanın "farklı ideolojilere, siyasi sistemlere, teknoloji standartlarına, sınır ötesi ödeme ve ticaret sistemlerine ve rezerv para birimlerine sahip ayrı ekonomik bloklara bölündüğü" uyarısında bulundu. Bu, Soğuk Savaş'ın bir tekrarı değil, yeni bir parçalanma biçimidir. Bu gelişme, karşılıklı bağımlılığın varlığını sürdürmesine ancak rekabetçi ağlar şeklinde yeniden biçimlenmesine zemin hazırladı.

Makroekonomik Açmaz

Bu dönüşüm, makroekonomik politika açısından temel zorluklar yaratmakta ve makroekonomik politika araçlarının işlevini kaybetmesine sebep olmaktadır.

Gelişmiş ekonomilerdeki merkez bankaları, kırk yıl boyunca enflasyon beklentilerini çıpalama konusunda büyük ölçüde başarılı olmuştu. Enflasyonu yüzde 2 civarında tutmaya yönelik açık bir taahhüt olan enflasyon hedeflemesi, küresel para politikasının baskın çerçevesi haline gelmişti. Bunun temel mantığı şuydu: Kamuoyu merkez bankasının enflasyonu kontrol altına alacağına inandığı sürece, enflasyon kontrol altında kalacaktır. Bu mantık, 2020 ile 2022 yılları arasında zorlu bir sınavdan geçti. Kanada Merkez Bankası'nın değerlendirmesi; tedarik zinciri aksamalarına, enerji şoklarına ve sıkı iş gücü piyasalarına rağmen, onlarca yıl içinde inşa edilen güvenilirlik ve net iletişim sayesinde uzun vadeli enflasyon beklentilerinin "sağlam bir şekilde çıpalanmış durumda kaldığını" ortaya koydu. Ancak bu başarı, her şeyin eskisi gibi devam edeceği anlamına gelmiyor. Ticaretin parçalanması, nüfusun yaşlanması ve yapay zekanın yükselişi gibi yapısal güçler enflasyonun dinamiklerini değiştiriyor. Ticaret kısıtlamaları ve tedarik zinciri yeniden yapılandırması maliyetleri artırarak küreselleşmenin enflasyon düşürücü etkilerini tersine çevirebilir. İşgücünün daha yavaş büyümesi, ücret dinamikleri yoluyla enflasyonist baskı yaratabilir. Bunun yanı sıra yapay zekanın verimlilik ve istihdam üzerindeki etkisi oldukça belirsizdir. Bu durum potansiyel olarak enflasyon düşürücü etkiye veya yapısal işsizliğe neden olabilir.

Daha derin sorun, mali politikalar ve para politikaların kesiştiği noktada yatmaktadır. Pandemi sırasında devlet borçlanma oranları hızla arttı ve yükselen faiz oranları, borç ödeme maliyetlerinin önemli ölçüde artmasına sebep oldu. Mali alan daraldıkça, enflasyonla mücadelede merkez bankası bağımsızlığı daha büyük siyasi baskıyla karşı karşıya kaldı. Para politikası artık tamamen teknik bir konu olmaktan çıkıp siyasi ekonominin içine yerleşmiştir.

Uluslararası Siyasi Ekonominin Yeniden Yapılanması

Makroekonomik zorluklar araçlarla ilgi, uluslararası siyasi ekonominin dönüşümü ise yapı ile ilgilidir. Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonraki otuz yıl boyunca, küreselleşmenin baskın mantığı "önce verimlilik" idi. Bu çerçevede firmalar üretimi en düşük maliyetli ülkelere taşıdılar. Bu bağlamda sermaye en yüksek getiriyi kovaladı, tedarik zincirleri birden fazla kıtaya yayıldı ve maliyetleri optimize etmek için stoklar en aza indirildi ve ciro en üst düzeye çıkarıldı. Bu mantık muazzam bir zenginlik yarattı. Ayrıca bu durum derin bir karşılıklı bağımlılığı da beraberinde getirdi.

Ancak, belirtmek gerekir ki, karşılıklı bağımlılık silah haline getirilebilir. Rusya Avrupa'ya doğalgaz tedarikini kestiğinde, Almanya tek bir tedarikçiye bağımlılığının sadece ekonomik bir risk değil, aynı zamanda bir güvenlik tehdidi olduğunu keşfetti. Amerika Birleşik Devletleri Çin'e teknoloji ihracat kontrolleri uyguladığında, küresel yarı iletken tedarik zincirlerinin "verimliliği" yerini "güvenlik" kaygılarına bıraktı.

IMF araştırması bu değişimin maliyetini nicelleştirdi. Dünya iki ticaret bloğuna bölünürse, tahmini kalıcı yıllık küresel Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) kaybı %1,5 olurken, Asya ekonomileri için kayıplar potansiyel olarak %3'ü aşabilir. Daralmaya zorlanan sektörlerde, Asya ülkelerindeki istihdam kayıpları %7'ye ulaşabilir. Bu rakamlar, finansal parçalanmanın, azalan yatırımın ve engellenen bilgi akışının dolaylı etkilerini içermemektedir.

Küresel enerji ticaretindeki mantıksal değişim özellikle dikkat çekicidir. Ukrayna krizi sonrasında Avrupa, Rus boru hattı gazından ayrıldı ve bu durum, Rusya'nın Avrupa'ya boru hattı üzerinden doğal gaz ihracatının 2018-2019'daki yaklaşık 170 milyar metreküplük zirve noktasından 2025'te yaklaşık 18 milyar metreküpe düşmesine neden oldu; bu da yaklaşık %90'lık bir düşüş anlamına geliyor. Avrupa, küresel pazarda daha yüksek fiyatlarla alternatif kaynaklar aramak zorunda kaldı, enerji ticaret açığı devam etti ve hükümetler yüz

milyarlarca dolarlık mali teşvikler uygulamak zorunda kaldı, bu da diğer kamu harcamalarını kısıtladı.

Bu arada, 2026 Orta Doğu jeopolitik çatışması, Hürmüz Boğazı'nın fiilen kapanmasına yol açarak küresel sıvılaştırılmış doğal gaz arzının yaklaşık %20'sini etkiledi. Ukrayna krizinden farklı olarak, bu şok küresel LNG kapasitesinin artmasından sonra meydana geldi ve bu da onu "gevşeklik içinde sıkılaşma" olarak nitelendirdi. Başka bir ifade ile arzın kesilmesi değil, transit yolların engellenmesi sorunun daha da derinleşmesine neden oldu. Her iki kriz de şunu göstermiştir ki, kilit geçiş yollarının yerinin doldurulması çok zordur. Bu durum, jeopolitik çatışmaların hızla küresel enerji krizlerine dönüşmesine neden olmaktadır.

Enerji: Verimlilik ve Güvenliğin Yeniden Dengelenmesi

Enerji geçişinin öyküsü genellikle "fosil yakıtlardan yenilenebilir enerjilere" doğrusal bir anlatıya indirgenir. Ancak gerçeklik çok daha karmaşıktır.

Ukrayna krizi ve Orta Doğu çatışması rahatsız edici bir gerçeği ortaya koymuştur. Dünya yenilenebilir enerjiye doğru geçiş yaparken bile, petrol ve doğalgaz küresel enerji karışımının %50'sinden fazlasını oluşturmaktadır ve bu durum uzun bir süre daha böyle devam edecektir. Bu, enerji güvenliğinin, yani siyasi rakiplerin enerji arzını kesintiye uğratmasını önleme kapasitesinin, ulusal stratejinin temel önceliklerinden biri olmaya devam edeceği anlamına gelir.

Bu endişe, küresel enerji yapılanmalarını yeniden şekillendirmektedir. Avrupa, yenilenebilir enerji kullanımını hızlandırırken aynı zamanda ABD, Katar ve diğer yerlerden sıvılaştırılmış doğal gaz almak için LNG ithalat terminalleri inşa etmektedir. Rusya, enerji ihracatını Çin ve Hindistan'a yönlendirerek, indirimli fiyatlar karşılığında pazar payı elde ediyor. Küresel gaz arzı giderek çeşitleniyor, ancak bu süreç yüksek maliyetler ve yoğun jeopolitik manevralarla birlikte geliyor.

Enerji geçişinin kendisi "kısa vadeli geri çekilme, uzun vadeli hızlanma" modelini sergilemektedir. Kısa vadede, enerji güvenliği endişeleri bazı ülkeleri kömür santrallerini yeniden çalıştırmaya veya nükleer santrallerin emekliliğini ertelemeye itmektedir. Ancak uzun vadede, ithal fosil yakıtlara bağımlılık endişesi, yenilenebilir enerji yatırımlarını hızlandırmanın itici gücü haline gelmektedir. Bu görünüşte çelişkili ikili hareket, sürekli kriz çağındaki ekonomi politikasının tipik bir özelliğidir. Kısa vadeli acil durum önlemleri ve uzun vadeli yapısal dönüşüm, aralarında gerilim dolu bir şekilde eş zamanlı olarak ilerlemektedir.

Yapay Zeka: Belirsizliğin Yeni Bir Boyutu

Tüm bu yapısal değişimler arasında, yapay zeka farklı bir belirsizliği temsil etmektedir. Enerji veya ticaret şoklarının aksine, yapay zekanın etkisi henüz tam olarak gerçekleşmemiştir diyebiliriz. Yapay zekanın makroekonomik etkileri konusunda derin görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bazı ekonomistler, üretken yapay zekadan elde edilen verimlilik kazanımlarının abartılmış olabileceğine ve etkisinin önceki teknolojik gelişmelerle benzer olabileceğine inanmaktadır. Diğer bazı ekonomistler ise yapay zekanın işgücü verimliliğini önemli ölçüde artırabileceğine inanmaktadır.

Merkez bankaları için zorluk, yapay zekanın verimlilik, istihdam ve enflasyon üzerindeki net etkisini ayırt etmekte yatmaktadır. Yapay zekâ kaynaklı verimlilik artışları ekonominin uyum sağlama kapasitesini aşarsa, deflasyonist baskı oluşabilir. Yapay zeka, yeterli yeni pozisyon yaratmadan büyük ölçekli iş kaybına neden olursa, düşen tüketici harcamaları talep kaynaklı enflasyonu azaltabilir. Bu iki senaryonun politika sonuçları tamamen zıttır ve hangisinin daha olası olduğunu henüz kimse belirleyememiştir.

Daha derin sorun, yapay zeka rekabetinin büyük güç rekabetinde yeni bir savaş alanı haline gelmesidir. Farklı teknoloji standartları, veri akışına getirilen kısıtlamalar, bilgi işlem kaynakları için rekabet dijital ekonomiyi farklı etki alanlara bölmektedir. Yapay zeka artık sadece teknolojik veya ekonomik bir konu değildir. Yapay zeka uluslararası siyasi ekonominin rekabetçi mantığına yerleşmiş durumdadır.

Türkiye'nin Stratejik Konumu

Bu parçalanmış dünyada, coğrafi konumun ve stratejik konumlandırmanın değeri yeniden değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Türkiye, incelenmeye değer bir örnek sunmaktadır.

Avrupa, Asya ve Orta Doğu'yu birbirine bağlayan bir G20 ekonomisi olarak Türkiye, benzersiz konum avantajlarına sahiptir. Mart 2026'da Dünya Ekonomik Forumu'nun Türkiye konulu Ülke Stratejisi Diyaloğu'nda katılımcılar, "jeoekonomik belirsizlik ve bölgesel kalkınma" döneminde Türkiye'nin nasıl bir "küresel bağlantı noktası" rolü oynayabileceğini tartıştılar. Toplantının teması olan "Küresel Bağlantı Noktalarında Büyüme: Rekabet Gücünü ve Direnci Güçlendirme", Türkiye'nin yeni ekonomik çağdaki stratejik konumunu yansıtmaktadır.

Türkiye'nin rolü çeşitli boyutlarda anlaşılabilir. Türkiye enerji alanında, hem Rus gazının Avrupa'ya transit geçiş ülkesi hem de Doğu Akdeniz gazı ve yenilenebilir enerji için bölgesel bir merkez olma arayışındadır. Türkiye'nin coğrafi konumu, ticarette tedarik zincirinin

yeniden yapılandırmasında alternatif rotalar için kilit bir düğüm noktası olmasını sağlamaktadır. Diplomaside, hem Rusya hem de Batı ile iletişim kanallarını sürdürme yeteneği, yoğunlaşan blok çatışması çağında Türkiye için benzersiz bir değere sahiptir.

Türkiye'nin bu "pivot" statüsünün de bir bedeli vardır. Türk ekonomisi uzun süredir yüksek enflasyon, para birimi değer kaybı ve dış finansmana bağımlılıkla karşı karşıyadır. Sürekli kriz ortamında, Türkiye farklı büyük güçlerle ilişkilerini sürdürmek, enerji ithalat maliyetlerini yönetmek ve yabancı yatırım çekmek arasında ince bir denge kurmak zorundadır. Ancak tam da bu denge kurma çabası, Türkiye'yi "orta güçlerin" parçalanmış bir dünyada nasıl hayatta kaldığını ve kendilerini nasıl konumlandırdığını gözlemlemek için tipik bir örnek haline getirmektedir.

Önceki dönem Dünya Ekonomik Forumu Başkanı Børge Brende'nin söylediği gibi: "Küresel ekonomi derin bir dönüşüm geçirirken, Türkiye uluslararası ticaret, yatırım ve üretim ağlarında giderek daha stratejik bir rol oynuyor." Bu ifadenin alt metni şudur: Verimliliğin güvenliğe, tekil bağımlılığın ise çeşitlendirilmiş yapılanmalara yerini bıraktığı bir çağda, "bağlantı" ve "alternatifler" sağlayabilen ülkelerin değeri artıyor.

Sürekli Kriz Çağının Politika Mantığı

Sürekli kriz çağı, kamu politikalarına geçmiştekilerden farklı talepler getirmektedir. Geleneksel kriz yönetimi, şokların geçici olduğunu ve politikanın amacının "bu süreci atlatmak" ve ardından normale dönmek olduğunu varsayar. Ancak kalıcı kriz çağında, "normal" kavramı da değişmiştir. Politika, belirsizliğin sona ermesini beklemek yerine, sürekli belirsizlik ortamında işleyecek şekilde tasarlanmalıdır.

Bu, birkaç değişimi gerektirir. Birincisi, optimizasyondan dayanıklılığa geçiş. Tedarik zincirleri artık yalnızca maliyet minimizasyonunu değil, verimlilik ve risk direnci arasında bir denge bulmayı hedeflemektedir. İkincisi, tek hedeflerden çok hedefli ödünleşmelere geçiş. Merkez bankaları artık sadece enflasyona odaklanmakla kalmamalı, aynı zamanda finansal istikrarı, mali sürdürülebilirliği ve yapısal dönüşümün kesişen etkilerini de dikkate almalıdır. Üçüncüsü, departmanlar arası iş birliğinden sektörler arası koordinasyona geçiş. Tooze, Almanya'nın 2022 enerji krizi sırasında, kamu sağlığı kurumları ve enerji düzenleyicileri arasında sektörler arası öğrenme ve bilgi alışverişinin oluştuğunu belirtmiştir. Bu tür "uzmandan uzmana" koordinasyon, geleneksel bakanlıklar arası toplantılardan çok yönlü bir krizde daha etkili olduğunu kanıtlamıştır.

Bu değişimler kolay değildir. Kurumların daha fazla esneklik ve öğrenme kapasitesine sahip olmasını, politika yapıcıların eksik bilgilerle karar vermesini ve kamuoyunun politikanın sınırlamalarını ve ödünleşmelerin gerekliliğini anlamasını gerektirir. Sürekli kriz çağında yönetişim, özünde, belirsizlik içinde sürekli bir yolculuk sanatıdır.

Sonuç

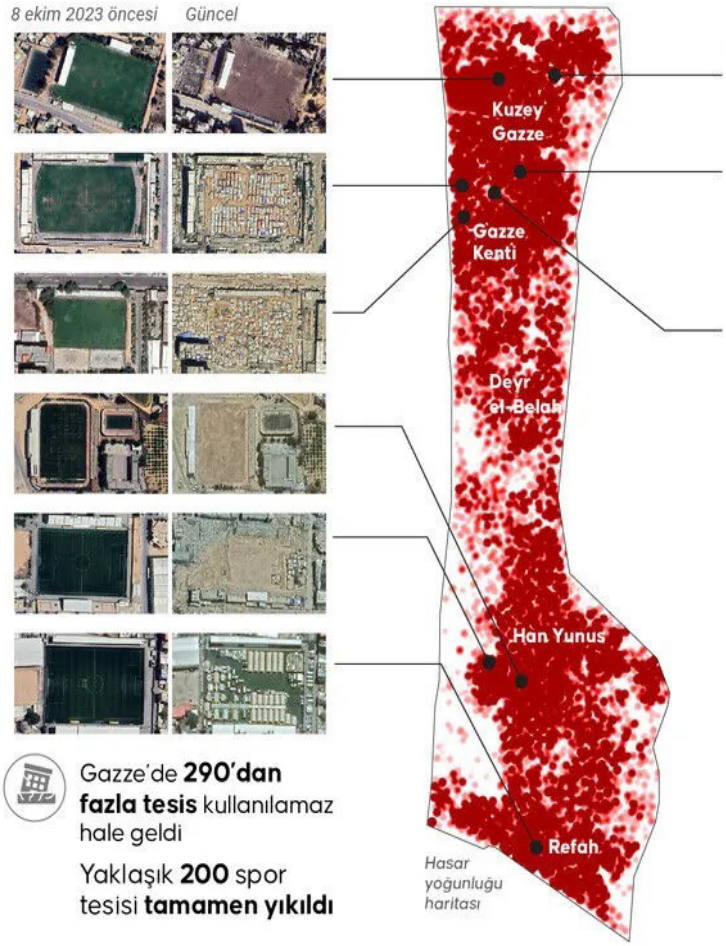
Başlangıçta sorulan soruya geri dönersek: dünya yeni bir ekonomik çağa mı girdi? Cevap, "yeni"yi nasıl tanımladığımıza bağlı olarak değişir. Eğer "yeni" geçmişle tam bir kopuş anlamına geliyorsa, değişim hayal edilenden daha az dramatik olabilir. Küreselleşme ile ilişkili hiçbir süreç sona ermedi, yalnızca yeniden düzenleniyor; piyasalar ortadan kalkmadı, sadece siyasete yeniden eklemleniyor. Ancak "yeni" sözcüğü oyunun kurallarındaki köklü bir değişime işaret ediyorsa; yani verimlilikten güvenliğe, tek bir kaynağa bağımlılıktan çeşitlendirmeye ve krizlere tepki vermekten sürekli uyum sağlamaya geçişi anlatıyorsa, bu dönüşüm hem gerçek hem de derindir.

Tooze'un belirttiği gibi, "çoklu kriz" (polycrisis) kavramının "gerçek bir tanımlayıcı değeri" vardır. Bu kavram, yaşadığımız kafa karışıklığını daha geniş bir çerçevede görmemizi sağlar. Örneğin, iklim değişikliğiyle mücadele etmek isterken savaşın ve tedarik zincirindeki aksaklıkların artırdığı hammadde fiyatları nedeniyle harekete geçememek, kişisel bir başarısızlıktan çok içinde bulunduğumuz dönemin birbirine bağlı krizlerinin sonucudur.

Bu kavrayışın kendisi de siyasi bir öneme sahiptir. Krizler birbirinden yalıtılmışsa, her biri ayrı ayrı "çözülebilir". Ancak krizler sistemsel, birbiriyle örtüşen ve birbirini var eden nitelikteyse, o zaman ihtiyaç duyulan şey daha fazla "çözüm" değil, ekonominin işleyişine dair köklü bir yeniden düşünmedir. Nihayetinde, sürekli kriz çağının iktisadı; belirsizlik ortamında nasıl yaşanacağı, parçalanmışlık içinde nasıl bağ kurulacağı ve değişim karşısında temel değerlerin nasıl korunacağı üzerine kurulu bir disiplindir.

Türkiye için bu durum hem bir zorluk hem de bir fırsattır. Dünya genelinde ise bu, henüz tamamlanmamış bir kendini anlama sürecidir. Eski dünyayı geride bıraktığımızı biliyoruz, ancak yeni dünyanın nihayetinde nasıl bir şekil alacağı hâlâ oluşum aşamasındadır.

İsrail'in saldırıları Gazze'de sporu da yok etti

Gazze'de **290'dan fazla tesis** kullanılamaz hale geldi

Yaklaşık **200** spor tesisi **tamamen yıkıldı**

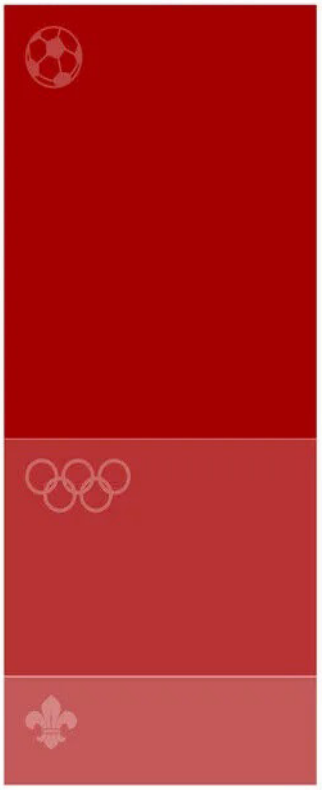
Spor tesislerinin **%90'ından fazlası hasar aldı**

8 Ekim 2023'ten bu yana

999'u Gazze'de,
15'i Batı Şeria'da

1.014

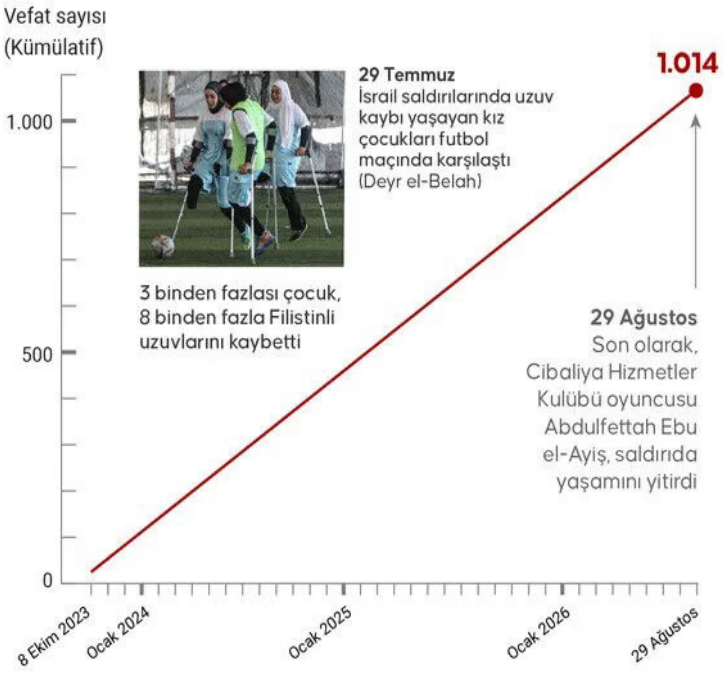
Filistinli sporcu hayatını kaybetti

569'u
Futbol branşında

320'si
Olimpik branşlarda

125'i
Filistin İzci ve Rehberlik Birliği sporcusu

29 Temmuz
İsrail saldırılarında uzuv kaybı yaşayan kız çocukları futbol maçında karşılaştı (Deyr el-Belah)

3 binden fazlası çocuk, 8 binden fazla Filistinli uzuvlarını kaybetti

29 Ağustos
Son olarak, Cibaliya Hizmetler Kulübü oyuncusu Abdulfettah Ebu el-Ayiş, saldırıda yaşamını yitirdi

14.09.2026 Kaynak: Gazze'deki Sağlık Bakanlığı, Filistin Futbol Federasyonu (PFA), Google Earth

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Millete, ümmete ve insanlığa hizmet davamızla aramıza kimse giremez

Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Millete, ümmete ve insanlığa hizmet davamızla aramıza kimse giremez, giremedi. Bundan sonra da giremeyecek." dedi.

Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, AK Parti Kongre Merkezi'nde düzenlenen partisinin Genişletilmiş İl Başkanları Toplantısı'nda yaptığı konuşmada, "Vatanımızın dört bir köşesinde AK Parti'nin millete hizmet sancağını gururla taşıyan tüm yol ve dava arkadaşlarımı içtenlikle selamlıyor, her birini muhabbetle kucaklıyorum." diye konuştu.

AK Parti'nin 11 milyon 710 bine ulaşan üyesiyle sadece Türkiye'nin değil, dünyanın en büyük, en güçlü siyasi hareketlerinden biri olduğunu belirten Erdoğan, "Cenabıallah'a ne kadar hamd etsem azdır. Çalışkanlığıyla, samimiyetiyle, ülkesine ve milletine hizmet sevdasıyla dünyada eşi benzeri olmayan muazzam bir teşkilatla yol yürüyoruz." ifadelerini kullandı.

Gece gündüz demeden fedakarca çalışan her bir teşkilat mensubunu tebrik eden Erdoğan, "Hizmetlerinden, gayretlerinden ve elbette samimiyetlerinden dolayı kendilerine Cenabıallah öyle bir heyecan, öyle bir coşku vermiş ki... 'Yol yürümekle aşınmaz.' diyoruz ve sizler de evvelallah dağ, taş demeden yürüyerek bu yola devam ediyorsunuz. Sizlere canıgönülden teşekkür ediyorum." şeklinde konuştu.

"Genişletilmiş İl Başkanları toplantısının 182'ncisinde sizlerle beraber olmanın bahtiyarlığını yaşıyorum." diyen Erdoğan, toplantının hayırlar getirmesini diledi.

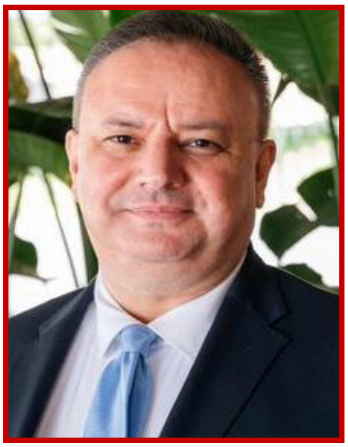
"Sizlerle bazı meseleleri açık yüreklilikle konuşmak arzusundayım"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Değerli fikirleriniz, tenkit ve tespitlerinizle toplantımıza yapacağınız katkılar için her birinize şimdiden teşekkür ediyorum. Mevla, muhabbetimizi, dayanışmamızı daim eylesin diyorum. Değerli yol arkadaşlarım, bugün sizlerle bazı meseleleri açık yüreklilikle konuşmak arzusundayım. Kalbimle kavlim arasına sütre çekmeden, sizlerle samimi bir muhasebe yapmak, dertleşmek, hasbihal etmek istiyorum. Daha doğrusu başta şahsım olmak üzere bu partinin kurucu değerlerini, temel ilke ve prensiplerini hepinize, hepimize tekrar hatırlatmak istiyorum.

AK Parti'mizle ilgili olarak her zaman altını çizerek vurguladığım bir husus var. Biz, bu hareketi bizden öncekilerden devraldık.

Ekonomide Manipülasyon ve Ahlak

Prof. Dr.
Selman YILMAZ
Yazar

Ekonomide manipülasyon; her hangi bir piyasadaki arz ve talep dengesini yapay müdahaleler ile dengeyi değiştirerek haksız kazanç elde etmektir diye tanımlayabiliriz. Bu yapay müdahaleler nelerdir?

Bu yapay müdahaleler; ekonominin doğal akışına dışarıdan ve kasıtlı bir şekilde müdahale edilmesi durumudur. Suni fiyat hareketleri (bir varlığın fiyatını yanıltıcı açıklamalar veya suni hacim yaratarak hızla yükseltip ardından yüksek fiyattan satmak gibi) ve insider trading dediğimiz açıklanmamış gizli bilgileri kullanarak piyasalarda avantaj elde etmektir. Bir başka ifade ile yalan haber, bilgi kirliliği veya hileli işlemler ile piyasaları etkilemektir. Tabi ki bu durumun iki yönü bulunmaktadır. Yasal ve Ahlak…

Yasal tarafını Hukukçulara ve Adalet sistemine bırakarak bu yazımızda Ahlak tarafına değinmeye çalışacağız.

Manipülasyon ve ahlak ilişkisi, ekonomik birimlerin özgür iradesini gizli ve hileli yöntemler ile ele geçirmektir. Manipülasyon, karşı tarafı dürüst olmayan yollar ile kendi çıkarlarına göre yönlendirme sanatı olduğu için doğrudan ahlaki normlar ile çatışmaktadır.

Ekonomi ve ahlak arasındaki ilişki günümüzden geriye doğru gidildikçe aralarında kuvvetli bir ilişki ve ayrılmaz bir bütün olarak görülürken günümüz dünya ekonomisinde kazancın insan ahlakının önüne geçmesi maalesef piyasaların bir özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum özellikle her türlü iktisadi ve ticari ilişkiler de güvensizlik yaratmaktadır. Modern ekonomik sistem, ekonomik birimleri yalnızca kendi çıkarını düşünen rasyonel bir varlık olarak kurgulamaktadır. Bu durum maalesef ahlaki değerlerin ekonomik kararlardan ayrışmasına neden olmaktadır. Bu durumun toplumlarda engellenmesi gerekmektedir. Her türlü ahlaki değer güçlü olmalıdır ki ekonomik zorluklarda dahi bu değerler zayıflamasın, güçlü dursun, dayanışma olsun ve ADALET sağlansın ki toplumlarda iç ferah, düşünce rahatlığı, kalp temizliği ve gelecek ile ilgili her türlü beklentinin olumlu gerçekleşsin.

Manipülasyonların ahlaki çöküntü yaratmasının önüne geçmenin en iyi politikası; manipülasyonları engelleyecek ekonomik politikaların uygulanması ile gerçekleşebilir. Bu politikalar adalet ve güven ortamı oluşturarak ahlak sistemini dolaylı da olsa olumlu yönde etkileyecektir.

Bir birey örnek olarak ABD'de vergi kaçırmıyor veya manipülasyon ile ilgili işlem yapmıyor ama aynı kişi başka ülkelerde yapıyor ise ve bunun nedenini de kendisine sorulduğunda oradaki ekonomik sistem ve ağır cezaları gösteriyor ise acaba burada ahlaktan mı ekonomik sistemden mi ağır cezadan mı yoksa ceza çok hafif olsa da ekonomik sistem çok kötü olsa da vergi kaçırılmayan ve manipülasyon yapılmayan bir ortamdan mı söz etmek gerekir. Yani suç sistemde mi adalette mi yoksa ekonomik birimlerde midir?

Prof. Dr.
Hadi SAĞLAM

İNANÇ VE HAYATIN ANAYASAL İLKELERİ / 09 / İKİNCİ İLKE — BÖLÜM 2

TEHLİKEDE YALNIZLIK OLAMAZ GÜVENCE BİRLİKTE YAŞAMANIN BORCUDUR

Prof. Dr. Hadi SAĞLAM | İslâm Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

KURUCU HÜKÜM | TEHLİKEDE İŞTİRAK — SOSYAL GÜVENLİK VE SİGORTA SİSTEMİ

Tehlikesiz bir dünya kurulamadı; fakat tehlikeye düşeni yalnız bırakmayan bir düzen kurulabilir. İnsan, hastalandığı, işini kaybettiği veya çalışamaz hâle geldiği için ihtiyaçlarının esirine dönüşemez. Tehlikede iştirak, felâket karşısında söylenen teselli sözünü önceden kurulmuş güvenceye dönüştürmektir. Sosyal güvenlik, bireyin onurunu koruyan bir hak; sigorta, riskin ekonomik yükünü paylaşmanın araçlarından biridir. Birlikte yaşamanın sözü, insanın en güçsüz anında tutulmalıdır.

أشهد أن المشاركة في الخطر وأشهد أن المقاسمة في النِّعمة.

Birlikte yaşamın şahitlik beyanı: Tehlikede iştiraki ve nimette taksimatı üstlendiğime şahitlik ederim.

MADDE 01 / RİSK HAYATIN GERÇEĞİDİR KORUMASIZLIK KADER DEĞİLDİR

İnsan, doğal ve toplumsal risklerle yaşar; bu riskler canını, malını, çalışma gücünü ve gelirini etkileyebilir. Riskin ihtimali ve ağırlığı olaydan olaya değişir; hayatın tamamı tek bir olasılık oranıyla açıklanamaz. Bireysel gayret her tehlikeyi ortadan kaldırmaya yetmez. Hukukun görevi, zarar gerçekleşince kişiyi yalnız kendi imkânlarına bırakmak değil, önleme ve telafi yollarını birlikte kurmaktır.

MADDE 02 / İŞTİRAK ZARARI PAYLAŞMA SORUMLULUĞUDUR

Tehlikede iştirak, herkesin aynı zarara uğraması veya her kaybın sınırsız karşılanması demek değildir. Bireyin tek başına taşıyamadığı yükün, önceden belirlenmiş adil kurallarla paylaşılmasıdır. Prim, vergi ve kamusal katkı bu paylaşımın farklı araçlarıdır. Katkı gücü, ihtiyaç ve riskin niteliği birlikte gözetilir. Bir insanın korunması yalnız kendi biriktirdiği tutarla sınırlandığında, ağır risk karşısında dayanışmanın asıl işlevi eksik kalır.

MADDE 03 / SİGORTA TEDBİRİ TAMAMLAR SORUMLULUĞU KALDIRMAZ

Sigorta, belirli risklerin ekonomik sonuçlarına karşı güvence sağlayan bir organizasyondur. Tehlikeyi önleme yükümlülüğü, sigorta yapıldığı için sona ermez. Kasıtla zarar üretmek ile ihmal sonucu zarara yol açmak aynı değildir; her iradî davranıştan doğan zarar kendiliğinden teminat dışı sayılamaz. Kapsam, istisna ve sorumluluklar açıkça belirlenir. Hileyle ödeme almak ortak kaynağı ihlâl eder; failin sorumluluğu ile masum mağdurun korunması ayrıca değerlendirilir.

MADDE 04 / KUSURSUZ SORUMLULUK İLE SOSYAL DAYANIŞMA AYRILIR

Kusura dayalı tazminat, kusursuz sorumluluk ve sosyal güvenlik birbirini tamamlayabilir; ancak aynı hukukî kurum değildir. Kusursuz sorumluluk, belirli şartlarda kusur aranmadan sorumluluk yüklenmesini ifade eder. Sosyal güvenlik, sorumlu bir fail bulunmayan hastalık ve yaşlılık gibi durumlarda da koruma sağlar. Tarihsel gelişme tek çizgili değildir; bugünün görevi bu araçları doğru ilişkilendirmektir. Bir sorumlu bulunamaması, mağdurun korunma ihtiyacını ortadan kaldırmaz.

MADDE 05 / ÂKİLEDEN ALINACAK DERS AĞIR YÜKÜ BİRLİKTE TAŞIMAKTIR

Medine'deki diyet ve fidye dayanışması, ağır mali yüklerin toplulukça karşılanmasına ilişkin önemli bir tecrübedir. Âkile, belirli öldürme ve yaralama hâllerindeki diyetin paylaşılmasına ilişkin tarihsel bir kurumdur; modern sigortanın bütün türleriyle özdeşleştirilemez. Ortak yön, tek kişinin altından kalkamayacağı yükün paylaşılmasıdır. Kurumların adı ve yapısı değişebilir; insanı risk karşısında yalnız bırakmama sorumluluğu yeni şartlara uygun araçlarla sürdürülmelidir.

Devamı: www.simgedergi.com`da

Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik firması arasına 48 Türk şirketi girdi

Listede yer alan Türk şirketi sayısı

İlk 100'de **7 Türk firması**, ilk 50'de **2 Türk firması** yer aldı

Türk müteahhitlerinin 250 firmanın toplam proje büyüklüğü **içindeki payı %4,5**

Türk müteahhitlik firmalarının yurt dışında üstlendiği proje tutarı

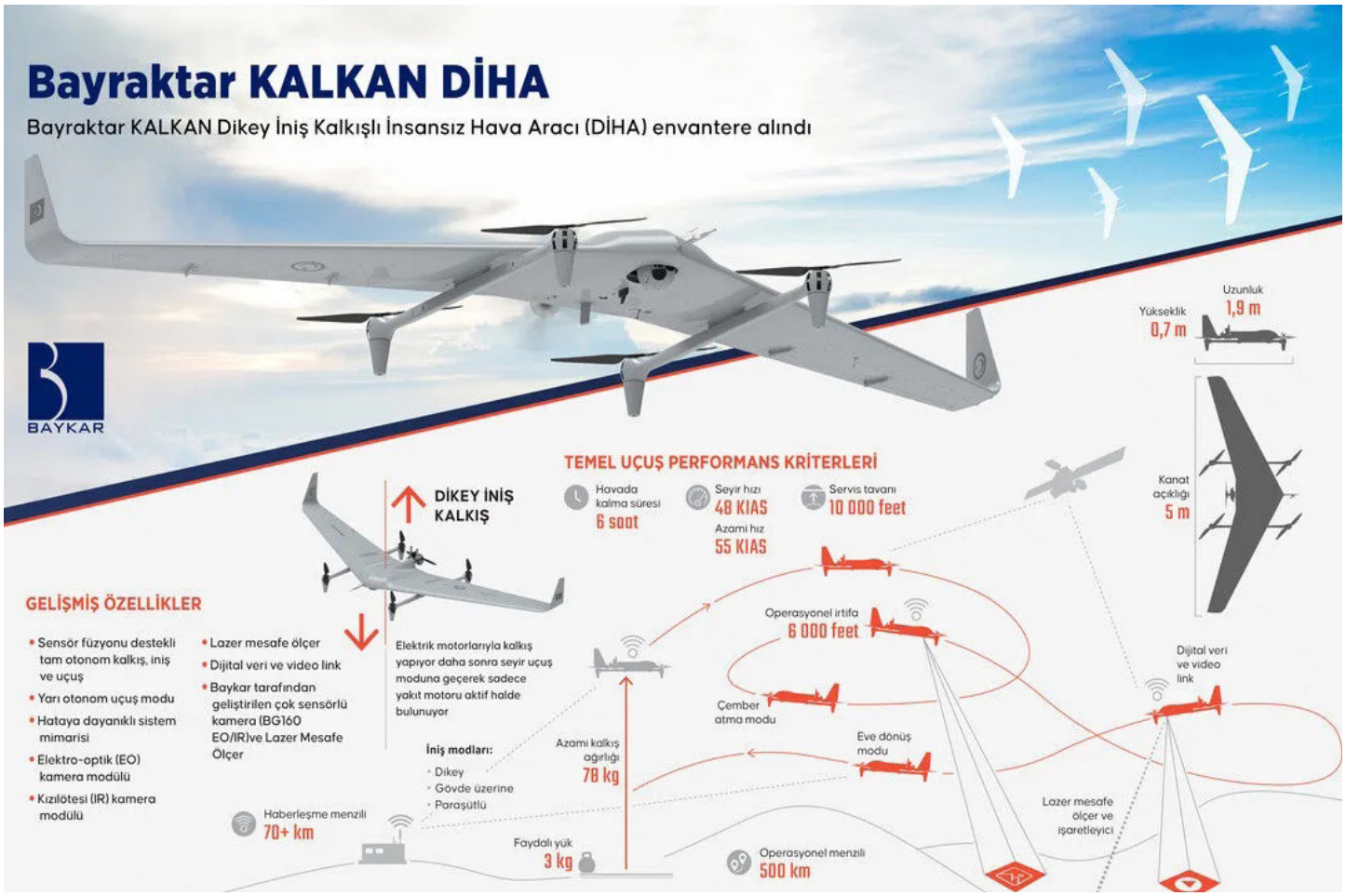
1972 - AĞUSTOS 2026

PROJE ÜSTLENİLEN ÜLKE SAYISI
138

TOPLAM PROJE DEĞERİ
$ 567,8 milyar $

PROJE SAYISI
12.952

21.08.2026 Kaynak: Ticaret Bakanlığı, ENR

Bayraktar KALKAN DİHA
Bayraktar KALKAN Dikey İniş Kalkışlı İnsansız Hava Aracı (DİHA) envantere alındı
BAYKAR
Yükseklik 0,7 m
Uzunluk 1,9 m
Kanat açıklığı 5 m
TEMEL UÇUŞ PERFORMANS KRİTERLERİ
Havada kalma süresi 6 saat
Seyir hızı 48 KIAS
Azami hız 55 KIAS
Servis tavanı 10 000 feet
DİKEY İNİŞ KALKIŞ
GELİŞMİŞ ÖZELLİKLER
• Sensör füzyonu destekli tam otonom kalkış, iniş ve uçuş
• Yarı otonom uçuş modu
• Hataya dayanıklı sistem mimarisi
• Elektro-optik (EO) kamera modülü
• Kızılötesi (IR) kamera modülü
• Lazer mesafe ölçer
• Dijital veri ve video link
• Baykar tarafından geliştirilen çok sensörlü kamera (BG160 EO/IR)ve Lazer Mesafe Ölçer
Elektrik motorlarıyla kalkış yapıyor daha sonra seyir uçuş moduna geçerek sadece yakıt motoru aktif halde bulunuyor
İniş modları:
• Dikey
• Gövde üzerine
• Paraşütlü
Azami kalkış ağırlığı 78 kg
Faydalı yük 3 kg
Haberleşme menzili 70+ km
Operasyonel menzili 500 km
Operasyonel irtifa 6 000 feet
Çember atma modu
Eve dönüş modu
Dijital veri ve video link
Lazer mesafe ölçer ve işaretleyici

Rusya, Starlink'e rakip küresel uydu internet ağı kuruyor
Rusya, ABD merkezli SpaceX'in Starlink sistemine alternatif yüzlerce alçak yörünge uydusundan oluşacak internet ağı kurmak için adımlar atarken, Rassvet adı verilen sistemin 2027'de hizmete başlaması planlanıyor
БЮРО 1440
• Hizmet başlangıcı hedefi 2027
• İlk seri fırlatma Mart 2026
• İlk grup 16 uydu
• İkinci toplu fırlatma Temmuz 2026
• 2030 hedefi 292 uydu
• Uzun vadeli kapasite 924 uyduya kadar genişleme
• Toplam finansman 432 milyar ruble
• Yörünge irtifası Yaklaşık 800 kilometre
• İnternet hızı hedefi Saniyede 1 gigabite kadar
• Gecikme süresi hedefi 70 milisaniyeye kadar
Kullanım alanları
Uzak ve altyapısı zayıf bölgelerde internet
Mobil baz istasyonlarına bağlantı
Hızlı trenlerde internet
Uçaklarda internet
Sanayi ve lojistik tesislerinde bağlantı
25.08.2026
AA

Eğitim ve Öğretim Yılının Açılışında Beynin Temel İlkeler Ve Argümanlarını Anlamak:

Prof. Dr.
Bilal DUMAN
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Yazar

Beyin Temelli Öğrenme yaklaşımının tarihsel gelişimini ve disiplinler arası temellerini kapsamlı bir şekilde incelemek öğrenme-öğretme yolculuğunun en temel ve kaçınılmaz araştırması olmalıdır. Peki, beynimiz nasıl bir organ, nasıl bir sistemde çalışıyor? Vücudumuzu sevk ve idare eden düşüncenin duygunun ve eylmelerimizin, hormonların kaynagı olan gizemi henüz çözülemeyen, vücut ağırlığın sadece %2'sini oluşturan, buna karşın kalorimiizn yaklaşık olarak % 20'sini tüketen, % 78 su, % 10'u yağ, % 8 'i proteinden oluşan kıvrımlı bir yapıya sahiptir. Beyinimizde yaklaşık 100 milyar öğrenmeden sorumlu sinir hücerleri olan nöronlarla (%15) ve nöronları destekleyen, besleyen onlara lojistk yardım sağlayan ve yaklaşık olarak nöronların 50 katı kadarda glia hücerleri (%85) vardır. Her bir nöron bin ile elli bin dentritle bağlantısı olabiliyor. Beyindeki toplam bağlantı sayısı yaklaşık olarak 10 üzeri 15 = bir katrilyon olduğu varsayılmakatdır.

Öğrenme ve öğretme kuramları öğrenmeye yaklaşımları incelerken hiyerarşik olarak süreç, geleneksel davranışçı ekolden bilişsel devrime geçişle başlar ve nörobilimsel bulguların eğitim pedagojisine entegrasyonuyla şekillenir. Donald Hebb'in nöroplastisite teorisi ve Caine & Caine'in geliştirdiği temel ilkeler, beynin doğal işleyişine uygun öğrenme modellerinin merkezini oluşturur. Modern dönemde ise nörogörüntüleme teknolojileri sayesinde "öğrenme bilimi" doğmuş, bu sayede eğitimdeki hatalı inanışlar olan nöromitler bilimsel olarak çürütülmüştür. Son olarak kaynaklar, OECD raporları ışığında dijital çağda beynin bütüncül gelişimini ve sosyal etkileşimin önemini vurgulamaktadır. Yeni bir becerinin öğrenilmesi sırasında başlangıçta bilinçli dikkat ve yoğun çaba gerekir. Tekrar ve uygun geri bildirimle birlikte ilgili sinirsel ağların etkinliği ve koordinasyonu değişebilir.Örneğin bir müzik aleti çalmayı öğrenen kişi, başlangıçta parmak hareketlerini bilinçli olarak kontrol ederken, uzun süreli ve düzenli uygulama sonucunda hareketlerin koordinasyonu daha otomatik hale gelebilir. Burada "nöral yolakların kalınlaşması" ifadesi kullanılmamalıdır. Daha bilimsel ifade, öğrenmenin sinaptik etkinlik, nöronal ağların koordinasyonu, dendritik yapı, miyelinizasyon ve ilgili devrelerin işlevsel organizasyonunda değişikliklerle ilişkili olabileceğidir. Yeni bilgi edinildiğinde "beyinde yeni bir hücresel ağ örülür" ifadesi pedagojik bir metafor olarak kullanılabilir. Ancak bilimsel açıdan öğrenme, yalnızca yeni nöronların oluşturulması değildir. Öğrenme ve bellekte: sinaptik güç değişimleri, LTP ve LTD,nöronal ağların yeniden örgütlenmesi, protein sentezi, dendritik değişiklikler, nöronal uyarılabilirlik, nöromodülatör sistemler, hipokampal ve kortikal ağlar arasındaki etkileşim gibi çok sayıda mekanizma rol oynar (Abraham et al., 2019; Dringenberg, 2020). Bu nedenle "her yeni bilgi için yeni bir nöron oluşur" düşüncesi kesinlikle doğru değildir.

Öğrenme sırasında öğrencinin: belirli bir bilgiyle karşılaşması, bilgiyi anlamlandırması, önceki bilgileriyle ilişkilendirmesi, dikkatini ilgili bilgi üzerinde yoğunlaştırması, bilgiyi farklı bağlamlarda kullanması, geri bildirim alması, bilgiyi zaman içinde yeniden etkinleştirmesi, sinirsel sistemin deneyime bağlı yeniden örgütlenmesi açısından önemlidir.

Caine & Caine (1991) tarafından "Making Connections: Teaching and the Human Brain" adlı eserde formüle edilenbeyintemelliöğrenmenin12temel ilkesi, bu kuramın ilk öncüllerinden

olup küresel bağlamda kabul edilmektedir. Bununla birlikte, kaynaklarda bu ilkelerin dayandığı temel tezler ve eğitim uygulamalarına yön veren çok önemli nöropedagojik temeller yer almaktadır: Beyin öğrenme sırasında değişir; fakat öğrenme yalnızca "sinapsların güçlenmesi" değildir. Öğrenme, deneyime bağlı sinaptik ve ağ düzeyindeki plastisiteyi; dikkat, bellek, motivasyon, duygu, anlamlandırma, tekrar, geri bildirim ve çevresel etkileşimlerle birlikte içeren çok düzeyli bir biyopsikososyal süreçtir.

Beynin Paralel Bir İşlemci Olması ve Fizyoloji: Öğrenme tüm fizyolojiyi kapsar. Eğitim uygulamalarında bu durum, öğrenmenin sadece zihinsel bir aktivite olmadığını gösterir. Eric Jensen (1998) öğretmen pratiklerine yönelik olarak hareketin, müziğin ve duyguların öğrenmedeki kritik rolünü nörolojik kanıtlarla açıklamıştır. Sınıfta hareketli aktiviteler, müzik kullanımı ve olumlu duygusal bağlar kurulması öğrenmeyi destekler.

Beynin Örüntü Arayışı: Beyin her zaman anlamlı örüntüler oluşturmaya çalışır. Eğitim tasarımlarının, bilgileri birbirinden kopuk parçalar halinde sunmak yerine, öğrencilerin anlamlı bağlar ve örüntüler kurabileceği şekilde (ilişkilendirilerek) sunulması gerekir.

Tehdidin Öğrenmeyi Engellemesi: Tehdit anında öğrenme engellenir ve beyin "aşağı doğru kayma" (downshifting) yaşar. Bu nedenle Leslie Hart (1983), geleneksel okul tasarımlarının beyne "düşman" (brain-hostile) olabildiğini belirtmiş ve eğitimin beynin doğal işleyişine uygun (brain-compatible), yani tehditten uzak ve güvenli ortamlar olarak tasarlanması gerektiğini savunmuştur.

Sinirsel Plastisite (Nöroplastisite) ve Hebb Kuralı: Donald Hebb'in (1949) "birlikte ateşlenen nöronlar, birlikte bağlanır" ilkesi, deneyimler karşısında beynin nasıl değiştiğini açıklar. Sınıfta bir davranış veya bilgi tekrar edildikçe sinaptik bağlantılar fiziksel olarak güçlenir ve kalıcı hale gelir; kullanılmayan bağlantılar ise zamanla zayıflar ("kullan ya da kaybet"). Bu durum, eğitimde aktif deneyimlerin ve düzenli tekrarların önemini ortaya koyar.

Bütüncül Gelişim ve Sosyal Etkileşim: OECD raporları, özellikle erken yaşlarda beyin gelişimi için sosyal etkileşimin hayati önem taşıdığını ve yapay zeka çağında beynin bütüncül gelişimini (holistic development) hedefleyen müfredat modellerine ihtiyaç duyulduğunu vurgulamaktadır.

Bununla birlikte, Hebb Kuralı'nın sınıfta doğrudan nasıl uygulanacağına dair adım adım pedagojik yöntemler veya hazır ders planları yer almamaktadır. Ancak kuralın biyolojik mekanizması ve günlük hayattaki karşılıkları açıklanarak eğitimcilerin ders tasarımlarına yön verecek çok önemli temeller sunulmaktadır. Hebb Kuralı'nın biyolojik işleyişinin sınıftaki karşılıkları ve dolaylı uygulamaları şu şekildedir:

Tekrar ve Davranışların Otomatikleşmesi: Hebb Kuralı'na göre, bir davranışı tekrar ettikçe ilgili nöral yolaklar kalınlaşır ve eylem otomatikleşir. Sınıf ortamında öğrencilerin edineceği akademik veya sosyal becerilerin sıkça tekrar edilmesi, nöronların arka arkaya ve sık sık sinyal alışverişinde bulunmasını (ateşleme) sağlar. Bu yoğun iletişim, aralarındaki sinapsları fiziksel olarak güçlendirerek öğrenmeyi kalıcı kılar.

Yeni Bilgilerle Hücresel Ağlar Örme: Yeni bir bilgi öğrenildiğinde beyinde yeni bir hücresel ağ örülür. Sınıfta yeni bir kavram sunulduğunda, nöronlar arasında ilk kez sinyal alışverişi başlar. Öğretmen bu iletişimi canlı tuttukça bağlantı kalıcı hale gelir ve gelecekte bir nöronun ateşlenmesi diğerini tetiklemeyi (yani bilginin hatırlanmasını) kolaylaştırır.

"Kullan ya da Kaybet" (Use it or lose it) Dinamiği: Hebb Kuralı'nın tersine çevrilme mekanizması, kullanılmayan bağlantıların zamanla zayıflayacağını ve kopacağını söyler. Sınıfta öğrenilen ancak üzerinde durulmayan, ödevlerle pekiştirilmeyen veya günlük hayatta kullanılmayan bilgiler zamanla unutulur. Bu nedenle öğrenme süreçlerinin pasif değil, bilgiyi aktif kullanmaya yönelik tasarlanması gerekir.

Uzun Süreli Potansiyasyon (LTP): Öğrencilerin sınıfta gerçekleştirdiği her başarılı pekiştirme ve öğrenme deneyimi, hücresel düzeyde Uzun Süreli Potansiyasyon (LTP) mekanizması ile desteklenir. Peki kalıcı bir öğrenme için "beyninizi nasıl kullanmalıyız? Beyin Temelli Öğrenme dendiğinde kastedilen nedir? Zaten beynimizle öğrenmiyor muyuz? Beynin nasıl öğrendiği ve çalıştığının bilinmesi kastediliyor. Bütün öğrenmeler tabi ki beynin temellidir. Beyin zekanın, bilincin, duyguların-sevme, nefet etme vb gibi bütün duyguların, düşüncelerin, eylemlerin, algılamanın karar vermenin planlamanın vs herşeyin merkezi ve kaynağıdır. O halde beyni incelemek tanımak öğrenmenin, öğretimin ve eğitimin ilk hedefi olmalıdır.....Ancak beynin çalışma ve öğrenme sistemini bilerek öğrenmeyi gerçekleştirmek daha kaılcı ve anlamı olabilmektedir. Aslında beynimizi yeterince tanımıyoruz ve bu sebeple kendimizi yeterince tanıyamıyoruz.

Devamı: www.simgedergi.com`da

Bilimin Demir Dağları

Dr.
Ömer Can ÜNÜVAR
Yazar

Önceki yazımda Prometheus'un ateşini konuşmuştuk. Bilginin insanın elinde nasıl bir güce dönüştüğünü ve bu gücün beraberinde getirdiği sorumluluğu sorgulamıştık. İnsan karanlığı aydınlatacak ateşi elde etmişti fakat nerede, nasıl ve hangi amaçla kullanacağını öğrenmesi gerekiyordu. Yazının merkezinde duran soru "İnsan, yapabildiği her şeyi yapmalı mı?" sorusuydu. Şimdi o ateşi başka bir anlatının içine taşımak istiyorum, Kafkas Dağları'nda zincire vurulmuş Prometheus'tan, Türk kültürünün destanlarında önemli bir yer edinen Ergenekon'a uzanacağız.

Bu kez ateşin karşısında demirden bir dağ var. Dağın ardında ise henüz ulaşılmamış bir dünya.

Ergenekon anlatısında dağlarla çevrili bir alana sığınan topluluk zamanla çoğalmaktadır ve yaşadığı yere sığamaz olur. Dağlar geçit vermez, tek çıkış yolu demir içeren bölgenin ateş ve körüklerle eritilmesiyle mümkündür. Teknik beceri, ortak emeğin ve azmin bir imgesidir bu kurtuluş. Bu anlatıyı bilim üzerine düşünmek için okuduğumuzda dikkati dağa çevirmeliyiz. Başlangıçta topluluğu koruyan sınırlar zamanla hareketi kısıtlayan engele dönüşür. Bir zamanlar yaşamı mümkün kılan çevre yaşamın genişlemesine izin vermez.

Düşüncelerimizde böyledir. Dünyayı anlamaya yardım eden bilgiler an gelir bizi engelleyen sınırlara dönüşebilir. Görebileceklerimizi sınırlamaya başlar. Bilim karmaşık gerçekliği anlaşılır hale getirmek için kavramlar, modeller ve kuramlar üretmektedir. Bu kavram, model ve kuramlar sayesinde gözlemlerimiz bir düzene oturur ve karşılaştıracağımız, ölçeceğimiz parametreleri belirler, ne soracağımızı bizi gösterir. Kuramlar bize düşünsel bir çalışma alanı açar ve ilişkileri görmemizi sağlayarak araştırmamıza yön verirler, öngörü yapmamızı sağlarlar. Bizi çevreleyen ve koruyan bir dağ gibidir.

Fakat bu başarının içinde bir alışkanlık tehlikesi yatmaktadır. Bir açıklama uzun süre işimize yaradığında artık onun hangi koşullarda geçerli olmadığını sorgulamadan yaparız, kullandığımız model açıklamaya çalıştığımız gerçekliğin kendisiyle karışmaya başlar ve bu düşünce araştırmanın aracı olmaktan çıkar, farkında olmadan onun sınırlarında yaşamaya alışırız. Ergenekon'un dağı burada zihinsel bir anlam kazanır. Destan bilim hakkında bir söz söylemez fakat destandan hareketle kendimizi bu soruyu yöneltebiliriz:

Bizi düşünsel olarak koruyan şey ne zaman bizim hapishanemiz olur?

Bir araştırmacı düşünelim. Bir bitkiye uyguladığı maddenin büyümeyi artıracağını öngörüyor. Deneyini hazırlıyor, ölçümlerini yapıyor ve sonuçları karşılaştırıyor. Bazı bitkiler beklediği gibi gelişirken bazıları aynı tepkiyi vermiyor. Şimdi önünde incelenmesi gereken bir uyumsuzluk var. Ölçümde hata yapılmış olabilir. Uygulama koşulları değişmiş olabilir. Bitkiler arasındaki biyolojik farklılıklar sonucu etkilemiş olabilir. Bunları araştırmak bilimsel titizliğin gereğidir. Ancak olasılıklar arasında araştırmacının kendi açıklamasının eksik olması da bulunmalıdır. Belki uygulamanın etkisi düşündüğünden daha fazla koşula bağlıdır. Belki "büyümeyi artırır" diye kurduğu cümle gerçeği anlatmak için fazla geniştir.

Güçlük sadece teknik değildir. İnsan emek verdiği düşünceye bağlanır. Aylarca hazırladığı bir deneyin, yıllardır peşinde olduğu ve savunduğu düşüncelerin sınırlarını görmek ve kabul etmek kolay olmayabilir. Bir bulguyu değerlendirirken kendi beklentilerimizi de cebimizde taşıyabiliriz. Bu sebeple bilimsel dürüstlük verileri doğru kaydetmenin ötesinde bir çaba ister. Sonuçların bize söylemesini istediğimiz şey ile gerçekten söyleyebildiği şeyi ayırmamız gerekir.

Devamı: www.simgedergi.com`da

Uzm. Dr.
Taner CANATAR
Yazar

DİJİTAL DOPAMİN ÇAĞINDA BİYOPSİKOSOSYAL İFLAS

Yirmi birinci yüzyılın finansal ve dijital sistemi, insanı kendisine, en mahrem sığınağı olan aşka ve nihayetinde kendi biyolojisine yabancılaştırmış durumda. Artık karşımızda, akıllı telefon ekranlarının soğuk camına hapsolmuş, algoritmaların sonsuz seçenek illüzyonuyla felç edilmiş, vitrindeki bir ürün gibi seçilip ilk defoda kenara fırlatılan ve ironik biçimde sınırsız hazzın ortasında derin bir "temassızlığa" sürüklenen yeni bir nesil var.

Bu tabloyu salt sosyolojik bir ahlak eleştirisiyle, modernleşmenin getirdiği masum bir yaşam tarzı tercihiyle ya da kuşaklar arası bir uyum sorunu nostaljisiyle izah edemeyiz. Bir halk sağlığı yöneticisi ve klinik pratikte parçalanmış evliliklerin, donmuş yatak odalarının ve kendi içine kapanmış ruhların hikâyesine tanıklık eden bir hekim olarak görüyorum ki karşımızdaki tablo doğrudan biyopsikososyal bir tükeniştir.

Vitrindeki İnsan ve "İkame Edilebilirlik" İllüzyonu

Modern çağ ilişkilerinde bağların artık birer güvenli liman değil, ayak bağı olarak algılandığı bir zaman dilimindeyiz. Gerçekten de çağdaş tüketim kültürü, insan zihnine sinsi bir aksiyom kazıdı: "Bozulduysa tamir etme, yenisini al; eskidiyse bir üst modele geç."

Ne hazindir ki bu "kaydır, tüket, terk et" mantığı, doğrudan insan ilişkilerinin merkezine yerleşmiş durumda. Sosyal medya platformları ve çevrim içi tanışma ağları, insanları kusursuz filtrelenmiş profillerden ibaret devasa bir pazar yerine dönüştürdü. Ekranı sağa ya da sola kaydırmak kadar zahmetsiz bir hareketle yeni bir adaya ulaşabileceğine inanan modern birey, amansız bir "sonsuz seçenek ve mükemmellik yanılsaması"na kapıldı.

Gerçek bir ilişki; iki eksik, kırılgan ve kusurlu insanın birbirinin yarasını fark etmesi ve sabırla o bağı inşa etmesi demektir. Oysa tüketim zihniyetiyle şartlanmış zihin, partnerinin ilk zaafında, ilk fikir ayrılığında ya da yüzündeki ilk kırışıklıkta geri çekilmeye başladı. Çünkü arka planda çalışan zehirli bir fısıltı var: "Daha iyisi, daha kusursuzu, daha sorunsuzu sadece bir tık ötede." İlişkiyi bir emek, onarım ve tahammül alanı olmaktan çıkarıp bir "tüketim sözleşmesi" haline getiren bu zihniyet, sabrı öldürdü, çatışma çözme becerilerini köreltti ve insanları birbirinin yerine kolayca konulabilir birer geçici nesneye dönüştürdü.

Dijital Dopamin Fırtınası ve Biyolojinin Sessiz İflası

İşin sosyolojik boyutu bu kadar ağır seyrederken, meselenin nörobiyolojik ve cinsel boyutu çok daha ürkütücü bir tahribata işaret ediyor. Bugün tek bir parmak hareketiyle ulaşılan sonsuz erotik içerik ve yüksek çözünürlüklü sanal uyarım salgını, beynin ödül sistemini adeta nükleer bir bombardımana tutuyor. Zahmetsiz, risksiz, reddedilme ihtimali olmayan ekran karşısındaki doyum, gerçek insanın zahmetli yakınlığına tercih ediliyor. İçindeki değersizlik ve yetersizlik duygusuyla yüzleşmekten korkan birey, sosyal medyadaki sahte alkışlarla ve kolay tüketilen yüzeysel flörtlerle egosunu şişiriyor. Oksitosin ve vazopressin gibi aidiyet, şefkat ve uzun vadeli bağlılık hormonlarının yerini, ekran başındaki anlık dopamin sıçramaları ve ardından gelen derin kortizol (stres) çöküşleri aldı.

Devamı: www.simgedergi.com`da

OSMANLI VE CUMHURİYET DÖNEMİ ANAYASAL METİNLERİNDE "TÜRK" KAVRAMI (8)

Doç. Dr. Yağmur SAY
Yazar

1982 ANAYASASI

12 Eylül 1980 öncesinde; şiddet ve terör olaylarının yaygınlaşması, ekonomik durumun bozulması, ülkenin giderek kriz ortamına doğru sürüklenmesi, TBMM'nin uzunca bir süredir Cumhurbaşkanını seçememesi, zaman zaman çalışamaz ve kanun çıkaramaz hallere düşmesi, bir askeri müdahale olacağı yorumlarına yol açmaktaydı. Bazı çevrelere göre içinde bulunulan durumun sorumlusu 1961 Anayasası idi. Getirdiği liberal ortam ve özgürlükler; yürütmeyi zayıflatmış, hükümetin elini kolunu bağlamıştı. Bu ortamda Türk Silahlı Kuvvetleri 12 Eylül 1980 tarihinde emir komuta zinciri içinde yönetime el koydu. TSK'nin yönetime el koymasıyla oluşturulan Millî Güvenlik Konseyi, yürütme ve yasama yetkilerini elinde toplamış, bu konseyin de başkanı olan Orgeneral Kenan Evren Devlet Başkanı ilan edilmiştir. Millî Güvenlik Konseyi'nin yasama ve yürütme işlemleri, yasa, iç tüzük, bildiri ve karar olarak adlandırılmış ve numara verilmiştir.

Mili Güvenlik Konseyi 27.10.1980 tarihinde "Anayasa Düzeni Hakkında Kanun"u yayımlamak suretiyle askeri müdahaleyi anayasal bir zemine oturtmaya çalışmıştır. Buna göre, Cumhurbaşkanı görevlerini Mili Güvenlik Konseyi Başkanı yürütecek, TBMM'nin görevlerini Mili Güvenlik Konseyi kullanacak, Mili Güvenlik Konseyi tarafından çıkarılacak her türlü bildiri, kanun, bakanlar kurulu kararnameleri ile müşterek kararnameler gibi kamu hukuku işlemlerine karşı anayasal ve idari yargı yolu kapalı olacaktır. Bu hükümlerden Mili Güvenlik Konseyi'nin "Kurucu İktidar" olduğu görülmektedir.

1982 Anayasası da, 1961 Anayasası'nda olduğu gibi askeri müdahale sonucu yapılmıştır. Yalnız her iki Anayasanın yapılmasına yol açan askeri müdahaleler birbirinden önemli derecede farklı toplumsal, siyasal ve uluslararası koşullara tabi olması, bu Anayasaların birbirinden farklı felsefelere dayanmasına yol açmaktadır. Meşrutiyet anayasacılığından bu yana iki yüz yılı aşan bir süre Türkiye'de siyasal iktidarın sınırlanması, özgürlük ve demokrasinin korunması, geliştirilmesi düşüncesine dayanan Anayasal gelişmeler, ilk olarak net bir biçimde 1980 askeri müdahalesi ile otoritenin ve devletin güçlendirilmesine yöneliktir. Bu nedenle çoğulcu bir demokrasi anlayışını temsil eden 1961 Anayasası ile otoriter bir devlet anlayışını benimseyen ve daha az bir katılımcı demokrasi modelini yansıtan 1982 Anayasası'nı, her ikisinin de askeri bir müdahale sonucu yapılmış olmasına dayanarak, aynı enstrümanlarla değerlendirmek doğru olmayacaktır. Çünkü böyle bir anlayış, her iki anayasa arasındaki biçimsel benzerlikleri aşan bu büyük başkalığın göz ardı edilmesine yol açacaktır.

1982 Anayasası'nın 1. maddesine göre, "Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir". 2'nci maddesine göre ise "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir". Anayasamızın 3. maddesine göre, "Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür".

Ayrıca 1982 Anayasası'nın 3. maddesine göre, Türkiye Devleti'nin dili Türkçe'dir. Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır, Milli marşı "İstiklal Marşı"dır, başkenti Ankara'dır. 6. maddesine göre ise Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir. Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır. Anayasa, 2. maddede, Cumhuriyetin nitelikleri arasında laiklik ilkesine de yer vermekte; değiştirilemeyecek hükümleri düzenleyen 4. maddede de, değiştirilemez ve değiştirilmesinin teklif edilemez

olduğunu hükme bağlayarak ilkeye verdiği önemi göstermektedir. 1961 Anayasasının 9. maddesi yalnızca "devlet şeklinin Cumhuriyet olduğu" yolundaki Anayasa hükmünün değiştirilemeyeceği hükmünü getirmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi'nin 19.9.1970 günlü, E: 1970/1; K: 1970/31 sayılı kararında, değişmezlik ilkesinin yalnızca Cumhuriyet sözcüğünü değil, Anayasada yer alan temel ilkelerle niteliği belirtilen devlet sistemini amaçladığı belirtilmiştir

1982 Anayasası'nın 7. maddesine göre "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir. Bu yetki devredilemez". 1982 Anayasası, 1961 Anayasası döneminde faydaları kamuoyunda çok tartışma konusu olan, en azından yasama sürecini uzatıcı ve kanunların yapılmasını güçleştirici nitelik taşıyan iki meclis sisteminden vazgeçerek, Cumhuriyet Senatosu'nu kaldırmış, böylece yasama sürecine sürat ve basitlik getirmiştir. Buna göre TBMM milletin temsilcilerinden oluşan tek bir meclistir. Parlamenter sisteme işlerlik kazandırma, gereksiz tıkanma ve bunalımları önleme amacını güden bu tür kurum ve kurallar, dünya Anayasa hukuku literatüründe "rasyonelleştirilmiş parlamentarizm" olarak adlandırılmaktadır. Bu anlamda 1982 anayasasının, rasyonelleşmiş parlamentarizm yönünde bir eğilim gösterdiği kabul edilebilir.

1961 Anayasası 3. maddesinde; "Türkiye; devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür." ifadesine yer verilerek; devletin varlığı, bir önkoşul olarak görülmekte fakat haklar ve özgürlükler yönünden ağırlık ve önceliğin "kişiye" verildiği gözlenmektedir. Devlet; "kişinin özgürleştirilmesi için görevli ve yükümlü kılınmaktadır. 1982 Anayasasında ise tam tersine ağırlık ve öncelik devlete verilmektedir.

Bazı araştırmacılara göre ; ilk kez bir Anayasada, "Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinden söz edilerek, "Türklük" tanımının yurttaşlık bağı sınırlarını zorlayan bir anlamda kullanılmış bulunması da bir çelişki teşkil etmektedir.

1982 Anayasası bir geçiş dönemi öngörmüştür. Bu "geçiş dönemi" Anayasanın altıncı kısmında yer alan geçici hükümlerinde düzenlenmiştir. Kimilerine göre ; 1982 Anayasası, Batıdaki Anayasal gelişmelere aykırı olarak düzenlenmiş, bireyin devlete karşı korunmasını amaç edinmemiştir. Tepki Anayasası olan ve özgürlüklerin anarşi, şiddet ve teröre neden olacağı varsayımından çıkış yapan, hiyerarşik yöntemle hazırlanan bu 1982 Anayasası, birey karşısında devleti kutsayan bir yapıdadır. Birey ve toplumu siyasi bir tehdit olarak gören, onları siyasi dar bir alana hapseden, devleti kurarken de devleti koruma içgüdüsüyle davranan bir yapıdadır.

23 Temmuz 1995 Tarih 4121 Sayılı Kanunla anayasada bazı değişiklikler yapılmıştır ; Anayasanın Başlangıcı ve 14 adet madde değiştirilmiştir. Anayasanın Başlangıcında iki önemli değişiklik yapılmıştır; Birincisi, "Kutsal Türk Devleti" yerine "Yüce Türk Devleti" denilmiştir. Yani "Kutsal" kelimesi yerine "Yüce" kelimesi getirilmiştir. "Kutsal" kavramı, "meşruiyetini hukuktan değil de kendisinden almaktadır", anlamına gelebildiğinden bu değişim, hukuk devleti fikri açısından olumlu olmuştur. Devlet kutsal olunca, bireyin özgürlükleri devleti sınırlandıramamaktadır.

1982 ANAYASASI

KANUN NO: 2709, Kabul Tarihi 7. 11. 1982

BAŞLANGIÇ

Ebedi Türk vatan ve milletinin bütünlüğüne ve kutsal Türk Devleti'nin varlığına karşı Cumhuriyet devrinde benzeri görülmemiş bölücü ve yıkıcı, kanlı bir iç savaşın gerçekleşme noktasına yaklaştığı sırada; Türk Milletinin ayrılmaz parçası olan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, milletin çağrısıyla gerçekleştirdiği 12 Eylül 1980 harekatı sonucunda, Türk Milletinin meşru temsilcileri olan Danışma Meclisi'nce hazırlanıp Milli Güvenlik Konseyi'nce son şekli verilerek Türk Milleti tarafından kabul, tasvip ve doğrudan doğruya onun eliyle vaz olunan bu anayasa:

- Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği Milliyetçilik anlayışı ve O'nun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda,
- Dünya milletler ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilelebet varlığı, refahı, maddi ve manevi mutluluğu ile çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi yönünde,
- Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milleti'ne ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu anayasada gösterile hürriyetçi demokrasi ve bunun icatlarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı,

Kuvvetler ayrımının devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir iş bölümü ve iş birliği olduğu ve üstünlüğün ancak anayasa ve kanunlarda bulunduğu vurgulanır (Devam Edecek).

ÖZGÜR VATANIMIZ ve MİLLETİMİZ

Dr. Tuğtigin ŞEN
Yazar

Bizler Türk Milleti olarak Kurtuluş Savaşımızdan sonra geçen bir asırdan sonra bağımsız bir vatanda yaşamanın ve camilerimizde özgürce inleyen ezanlarımızın ne kadar büyük imkânlar olduğunu unutmuştuk. Ancak son zamanlarda Bosna'da, Ukrayna'da, Filistin'de, İran'da ve Ortadoğu'daki gelişen savaşlara ve insanlık dramlarına şahit olunca aklımız başımıza gelebildi ve vicdanımız inlemeye başladı.

Ben şahsen itiraf ediyorum ki, bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak nasıl özgür, nasıl Müslüman ve nasıl Türk kalabildiğimizi bazı olayları ve acı gerçekleri yerinde görünceye kadar ben de tam değerlendirme yapmaya imkân bulamadım.

Ben; Avrupa'nın göbeğinde Bosna-Hersek'te Avrupa'nın göz yumduğu Hristiyan Sırplar ve Hırvatlar tarafından öldürülmüş Müslüman Boşnakları ve atılan bombalarla yıkılan camileri bizzat yerinde görünce ancak idrak edebildim.. Hiçbir devlet ve hiçbir dünya örgütü bu vahşeti engelleyemedi.

Şimdi Gazze'de İsrail tarafından yapılanları televizyonlardan içim sızlayarak hep izliyorum.. Yine hiçbir devlet ve hiçbir dünya örgütü bu vahşeti engelleyemiyor. Yine bizzat üzülerek İslam ülkelerinde yerinde gördüm ki; İslam ülkelerinin büyük kısmında büyük devletlerin kışkırttığı savaşlar, iç karışıklıklar ve piyon liderler var. İslam ülkelerinin büyük kısmında kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'de belirtilen ve peygamberimiz Hz. Muhammet'in kendi hayat yaşantısı ile biz Müslümanlara örnek olduğu gerçek İslam yaşanmıyor.

Şimdi bizzat ben büyük atamız Atatürk'ü eskisinden daha çok sevmeye başladım. Çünkü onun liderliğinde yapılan bağımsızlık savaşları sonucunda çağın gereklerine göre kurulan özgür bir ülke olan Türkiye'de yaşıyorum ve dini inancımın gereklerini yine özgürce yapabiliyorum. Bugün ayrıca ben "Ne Mutlu Türk'üm" diyebiliyorsam bunu ilk olarak ulu önder Atatürk'ün liderliğinde şehit kanları dökülerek yapılan kanlı mücadeleye borçluyum.

Bugün bizlerin kutsal vatanı Türkiye'de ezanlar özgürce okunuyorsa, şanlı bayrağımız yine özgürce dalgalanabiliyorsa ve yine ben dâhil isteyen herkes özgürce Allah'ımıza kulluk görevlerimizi yapabiliyorsak bunu Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde yapılan kanlı mücadeleye ve kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devletimize borçluyuz.

Haydi Türk Milleti olarak başta Atamız Atatürk olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Devletimizi kuran tüm atalarımızı hep mantıkla, akılla değerlendirelim ve şükranla daha çok sevelim.

Haydi Türk Milleti olarak bu bağımsız devletimizin kurulması için canlarını vermiş tüm şehitlerimiz, tüm gazilerimiz ve tüm atalarımız için Allah'ımıza hep dualar edelim.

Haydi Türk Milleti olarak Allahımıza bize bu özgürlükleri nasip ettiği için hep şükredelim.

Haydi Türk Milleti olarak aynı büyük atamız Atatürk ve onun izinde giden tüm atalarımız gibi hep gayret gösterelim ve daima çalışalım ki;,

" Türkiye Cumhuriyeti büyük Atamız Atatürk'ün daima işaret ettiği akıl, ilim ve karşılıklı sevgi ve de saygı yolunda özgür bir devlet olarak sonsuza kadar yaşasın."

Dr. Tuğtigin ŞEN

Zafer DEMİR
Tapu Kadastro
E. Başmüfettişi
Yazar

Taşınmaz Rehni

I. Taşınmaz Rehnine Hâkim Olan İlkeler

1. Belirlilik İlkesi

Taşınmaz rehni bakımından hem güvence altına alınan alacağın hem de rehne konu taşınmazın belirli veya belirlenebilir olması gerekir.

Alacağın miktarı kesin olarak belirlenmiş ve tapu siciline bu miktar yazılmışsa anapara ipoteğinden söz edilir. Anapara ipoteğinde, rehinle güvence altına alınan mevcut alacağın miktarı bellidir.

Buna karşılık, henüz miktarı kesin olarak belirlenmemiş veya ileride doğması muhtemel alacakların güvence altına alınması amacıyla, taşınmazın sorumlu olacağı azami miktarın tapu sicilinde gösterilmesi hâlinde üst sınır ipoteği söz konusu olur.

Dolayısıyla, rehin hakkının kapsamının belirlenebilmesi bakımından alacağın tapu sicilinde gösterilmesi önem taşır. Sicilde belirtilmeyen bir alacak, taşınmaz rehniyle güvence altına alınamaz.

2. Açıklık (Aleniyet) İlkesi

Taşınmaz rehni kural olarak tapu siciline tescil ile kurulur. Rehin hakkının tapu sicilinde tescilli olması, üçüncü kişilerin taşınmaz üzerindeki aynî hak durumunu bilmesini sağlar.

Bu nedenle tapu sicilindeki kayıtların herkes tarafından incelenebilir olması ve üçüncü kişilerin sicildeki kaydı bildiklerinin kabul edilmesi, taşınmaz rehni bakımından açıklık /aleniyet ilkesinin sonucudur.

3. Sabit Derece İlkesi

Taşınmazın değeri, malik tarafından belirli rehin derecelerine ayrılarak her bir derece üzerinde ayrı ayrı rehin kurulabilir. Böylelikle, aynı taşınmaz üzerinde birden fazla rehin hakkının bulunması mümkündür. Rehinli alacaklının önceliği, yalnızca rehnin kuruluş tarihine göre değil, tescil edildiği dereceye göre belirlenir.Örneğin bir taşınmaz üzerinde birinci, üçüncü ve dördüncü derecede rehin bulunabilir; ikinci derece boş bırakılabilir. Rehnin paraya çevrilmesi hâlinde, öncelikle üst derecedeki rehinli alacaklının alacağı karşılanır; ancak bundan sonra alt derecedeki alacaklının sırasına geçilir.

Boşalan bir üst dereceye alt derecedeki rehnin kendiliğinden ilerlemesi kural olarak mümkün değildir. Bunun aksinin kararlaştırılması hâlinde, gerekli şekle uygun bir derece ilerleme anlaşması yapılması gerekir.

Saim YAĞAN
Yazar

GÜVEN

Ekonomik güven ortamı bir ülkenin sınırları içinde yaşayan tüm insanları derinden etkileyen unsurların başında gelir.Seçilmiş kişilerin bulundukları mevkilerde kişisel servet edinimlerine genelde dünya üzerinde pek itiraz edilmez.Fakat bu edinimleri toplumun büyük kısımlarının güvenlerini zedeleyecek hatta dış ülkelere karşı ulusal itibarı zedeleyecek yapılanmalardan kaçınmaları hatta uzak durmaları mecburi bir zarurettir.

Ulusal yapının sinir uçlarını zorlayacak işlemlerden maddi zenginlik uğruna uzak durmaları hem vatani hem insanlık görevidir.Hayat geçici zenginlikler için toplumu sarsacak zenginliklere değmeyecek kadar değerli bir varoluş hediyesidir.Bunu heba etmek,toplumsal güveni zedelemek gelecek nesiller için yanlış telafisi imkansız sonuçlar doğurur.

Bugün yapılan hatalar yeni nesil için kötü örnek olmaktan çok ders çıkarılacak niteliktedir.Bireysel zenginlik elde etmek için verilen kararlar o kişilerin kendi nesilleri için ödeyecekleri bedellere dönüşmemeli.Yaşamın kısa döngüsü içinde dünyaya ait olan maddi varlıklar bizlerden sonra yine bu dünyada kalacak olsa da bu sonsuza kadar sürmez.Bir gün her şey yok olup nesillere kötü oluşumlar bırakmak hiçbir bir zenginliğe değmez.

Bugün belki birçok zengin insan zenginliğe sahip olmayanları özendiriyor olabilir.Peki gelecek 50 yıl sonra ya da 100 yıl sonra?Roma imparatorluğunun zenginleri nerede?Yada diğer tarihteki imparatorlukların zenginleri?Her gün birçok ünlü insanın ölüm haberleri karşımıza geliyor,sahip oldukları servet bazen kişileri hastalıklardan bile koruyamıyor,öyleyse bu hırs zenginliğe karşı bu bitmeyen bağımlılık niye?

Bir sofrada kaç tabak yemek yiyebilirsiniz,bir günde kaç elbise giyebilirsiniz,20 odalı evde kaç odasında aynı anda uyuyabilirsiniz?En lüks 20 arabanız varsa aynı anada kaç tanesine binebilirsiniz?

Bugün sahip olduğunuz servet nedeni ile size yakın duranlar ilerde bu servet olmazsa yanınızda olacakmı?Yaşam bunun binlerce örnekleri ile dolu iken bu hırs neden?Var olan kanunlar sizi koruyabilir,ya ilahi kanunlar?

Aslında ne söylense bir değer teşkil etmeyecek fakat son söz olarak çok anlamlı bulduğum bir söz.Cehennemde ateş yoktur,her canlı ateşini yanında götürür.

Hüsnü KARABULUT
Araştırmacı - Yazar

Eski MİT mensubu Kaşif Kozinoğlu'nun 2011 yılındaki gizemli ölümüne dair Eylül 2026'da yeniden açılan soruşturma, çok çarpıcı bir gelişmeyle sarsıldı.

Soruşturma kapsamında gözaltına alınıp adli kontrolle serbest bırakılan dönemin Silivri Cezaevi kampüs doktoru Turgay Tamer, evinde şüpheli bir şekilde ölü bulundu. Bu ölüm, Türkiye'nin yakın tarihindeki en karanlık dehlizlerden biri olan Kozinoğlu dosyasının üzerindeki esrar perdesini daha da derinleştirdi. Bu kritik gelişmeyi, hukuki ve siyasi arka planıyla ele alan köşe yazısını aşağıda bulabilirsiniz: Sırların Gölgesinde Bir Ölüm Daha: Kozinoğlu Dosyası Kapanıyor mu, Derinleşiyor mu? Türkiye, ne zaman yakın tarihinin karanlık sayfalarını aralamaya yeltense, odadaki ışıklar aniden sönüverir. Tam gerçeğe bir adım yaklaşmışken, o gerçeğin anahtarını elinde tutan tanıklar, sanıklar ya da sessiz izleyiciler birdenbire sahneden çekilir. Tıpkı eski MİT mensubu Kaşif Kozinoğlu'nun 15 yıl önceki şüpheli ölümünü aydınlatmak için başlatılan yeni soruşturmada, dönemin cezaevi doktoru Turgay Tamer'in evinde cansız bedenine ulaşılması gibi. Hatırlayalım; Kaşif Kozinoğlu, Ergenekon kumpasları sürecinde hapsedildiği Silivri Cezaevi'nde, mahkemede çok kritik açıklamalar yapmaya hazırlanırken "kalp krizi" denilerek hayata veda etmişti. Yıllar sonra dosya yeniden açıldı; ihmaller zinciri, geciken ambulanslar, cezaevinde örgütlü bir yapının izleri ve hatta popüler diziler üzerinden verilen sübliminal mesajlar bir bir mercek altına alındı. Bu kapsamda adliyenin ve jandarmanın radarına giren son isimlerden biri de dönemin kampüs doktoru Turgay Tamer'di. Savcılık, Kozinoğlu'nun fenalaştığı anlarda doktora haber verilmediğini, adeta kasıtlı bir tıbbi müdahalesizlikle ölüme terk edildiğini iddia ediyordu. Doktor Tamer gözaltına alındı, yurt dışı yasağıyla serbest bırakıldı ve sadece dört gün sonra, yalnız yaşadığı evinde eşi tarafından yerde yatarken bulundu. İlk incelemeler ölümün "şüpheli" olduğunu söylüyor. Adli Tıp Kurumu'ndan gelecek rapor, bu ölümün kronik biyolojik rahatsızlıklardan mı yoksa organizeli bir "susturma" operasyonundan mı kaynaklandığını ortaya koyacak. Ancak meselenin sosyo-politik ve psikolojik boyutu, otopsi raporlarının çok ötesindedir. Kamoyunun hafızasında bu tür ani ve şüpheli ölümler, her zaman tek bir anlama gelir: "Konuşması gerekenler susturuluyor, birileri arkadaki büyük resmi gizlemek için delil karartıyor." Eğer bu ölüm sıradan bir kalp ya da dolaşım rahatsızlığıysa bile, zamanlaması adalet sistemine olan güveni derinden sarsan bir talihsizliktir. Yok eğer işin içinde yapısal bir müdahale varsa, bu durum Kozinoğlu suikastının arkasındaki karanlık odakların (FETÖ ve uzantılarının) hâlâ hücre bazında da olsa eylem kabiliyetini koruduğunun korkunç bir kanıtıdır. Bir cezaevi doktorunun şüpheli ölümü; adaletin tecelli etmesini bekleyen toplum için yeni bir hayal kırıklığı, devletin istihbarat labirentlerinde ise yeni bir "kırmızı alarm" demektir. Kozinoğlu davası, sıradan bir ceza hukuku davası değildir; Türkiye'nin egemenlik ve derin devlet yapısının arındırılma davasıdır. Bu davanın en kritik halkalarının birer birer kopması ya da koparılması, geçmişle yüzleşme iradesine indirilmiş ağır bir darbedir. Şimdi gözler yargıda ve Adli Tıp'ta. Türkiye, bu kez ışıkların sönmesine izin mi verecek, yoksa karanlıkta kurulan bu tezgahı sonuna kadar aydınlatacak mı? Göreceğiz..

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Gayemiz, terör engelini aradan çekip alarak Türkiye'yi geleceğe hazırlamaktır

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Gayemiz, terör engelini aradan çekip alarak Türkiye'yi kardeşlik, birlik ve bütünlük içinde güçlendirilmiş huzur atmosferi içinde geleceğe hazırlamaktır." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, AK Parti İstanbul İl Başkanlığınca Haliç Kongre Merkezi'nde düzenlenen İl Danışma Meclisi programındaki konuşmasına partilileri ve İstanbulluları selamlayarak başladı.

İl Danışma Meclisi'nin ülkeye, millete ve şehre hayırlı olmasını dileyen Erdoğan, kendilerini bir araya getiren AK Parti İstanbul İl Başkanı Abdullah Özdemir ve ekibine teşekkür etti.

Kuruluşundan itibaren İl Başkanlığı bünyesinde büyük Türkiye mücadelesine, güçlü Türkiye davasına omuz vermiş tüm yol arkadaşlarını, yöneticileri şükranla andığını kaydeden Erdoğan, ahirete irtihal etmiş kardeşlerine Allah'tan rahmet niyaz etti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İstanbul İl Teşkilatı'nın, İstanbul'daki belediyelerin, meclis üyelerinin, kadın ve gençlik kollarının tam bir adanmışlık içinde, bir bayrak yarışı anlayışıyla şehre ve davaya hizmet etmeyi sürdürdüğünü ifade ederek, "Gönüller kazanmak, gönüller yapmak için çıktığımız bu kutlu yolculukta üye sayımızı artırarak, büyüyerek, güçlenerek yola devam ediyoruz. Mahalle mahalle, sokak sokak, kapı kapı hatta site site çalışarak Türkiye Yüzyılı'nı milletimizle birlikte inşa ediyoruz." diye konuştu.

Şehirleşmenin artmasıyla birlikte "Her site bir teşkilat" anlayışıyla komşuluk hukukunu güçlendiren, gönüllere dokunan yeni nesil teşkilatçılık modellerinden birini ilk etapta İstanbul'da hayata geçirmeye başladıklarını söyleyen Erdoğan, sözlerini şu şekilde sürdürdü:

"Ak saçlılarımızın tecrübesiyle gençlerimizin dinamizmini harmanladığımız bu güzel faaliyetlerimizin yansımalarına bizzat şahit oluyoruz. Partimize yönelik teveccüh artmaya devam ediyor. AK Parti, Türk siyasetinin çekim merkezi, cazibe merkezi olma vasfını daha da güçlendiriyor. Özellikle yeni üye seferberliğimizin başta İstanbul olmak üzere ülkemiz genelinde teşkilatlarımıza yepyeni heyecan kazandırdığını görüyoruz. Üye sayısı itibarıyla Türkiye'nin açık ara birinci partisiyiz. Geçen ay açıklanan verilere göre, üye sayımız 11 milyon 710 bine ulaştı. Son 6 ayda 166 bin 612 kardeşimizi saflarımıza dahil ettik."

Cumhurbaşkanı Erdoğan, partisinin İstanbul teşkilatının üye seferberliğinde adeta lokomotif olduğunu söyledi.

Son 15 ayda sadece İstanbul'da AK Parti'ye 253 bin yeni üye kazandırdıklarını, böylece İstanbul'daki üye sayısını 2 milyon 198 bine çıkardıklarını kaydeden Cumhurbaşkanı Erdoğan, en fazla yeni üye kazandıran ilçelerin sırasıyla Beyoğlu, Ataşehir, Kartal, Fatih ve Zeytinburnu olduğunu açıkladı.

"Durmak yok, yola devam" sloganını yineleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, partiye katılan 253 bin yeni üyeye "Hoş geldiniz" diyerek teşkilata katılımlarından duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Pelin TEMELLİ
Eğitimci / Yazar

ÇOCUKLAR DERTLERİNİ ARTIK KİME ANLATIYOR?

Yapay Zekâ Bir Çocuğun Sırdaşı Olduğunda

Gece saat 01.14. Salonda iki yetişkin, odasında ise kapısı kapalı bir çocuk var.

On üç yaşındaki Nehir'in notları iyi. Sessiz, kendi hâlinde bir çocuk. Evde bağırış yok, büyük bir kriz yok; akşam yemeğinde herkes yine aynı masada. Dışarıdan bakıldığında yolunda gitmeyen hiçbir şey görünmüyor.

Nehir eylül ayında ödevleri için bir yapay zekâ aracı kullanmaya başlıyor. Matematik soruyor, İngilizce metnini kontrol ettiriyor. Bir süre sonra ödev bittiğinde konuşmayı kapatmıyor. Okulda yaşadığı küçük bir kırgınlığı, arkadaşına söyleyemediği bir cümleyi, geceleri aklına takılanları da yazmaya başlıyor.

Eylül ayında güzel bir şey olduğunda önce en yakın arkadaşına anlatıyor, sonra yapay zekâya yazıyor. Kasım ayında sıra değişiyor: Önce yapay zekâya yazıyor, sonra hatırlarsa arkadaşına. Şubat ayına gelindiğinde ikinci sıra artık yok.

Bir gece ekrana şu cümleyi yazıyor: "Bugün yine kimse benimle oturmadı. Sanırım problem bende." Yapay zekânın cevabı son derece doğru: "Bunu güvendiğin bir yetişkine anlatman iyi olur." Nehir'in cevabı ise iki kelime: "Kimse yok."

Nehir tek bir gerçek çocuğun hikâyesi değil. Araştırmaların görünür kıldığı davranışlardan oluşturulmuş bir anlatı. Fakat bu anlatının sorduğu soru çok gerçek: Bir çocuk, iyi ya da kötü bir şey yaşadığında ilk kime gidiyor?

Bir Araç Değil, Gidilen Bir Yer

Biz yapay zekâyı çoğunlukla bir araç olarak konuşuyoruz. Ödev hazırlayan, metin düzelten, bilgi bulan bir araç... Oysa bazı çocuklar için yapay zekâ artık yalnızca kullanılan bir araç değil; gidilen bir yer.

Bir çocuk bir yere gidiyorsa, orada bir şey arıyordur: Bazen cevap, bazen onay, bazen de yargılanmadan dinlenme hissi. Yapay zekânın çekiciliği tam da burada başlıyor. Yorulmuyor, söz kesmiyor, "şimdi sırası değil" demiyor ve birkaç saniye içinde sıcak görünen bir karşılık veriyor.

Bu nedenle mesele yalnızca çocuğun teknolojiyle ne kadar zaman geçirdiği değildir. Asıl mesele, hayatındaki hangi ihtiyacı oraya taşıdığı ve o ihtiyacı daha önce kiminle paylaştığıdır.

Su Cevap Vermezdi

Anadolu'da eski bir söz vardır: "Derdini suya anlat." İnsan bazen söyleyemediğini akan suya söylerdi. Su cevap vermezdi; ama kişi kendi sesini duyardı. Belki rahatlar, belki de ne hissettiğini ilk kez kendi cümlesinden anlardı.

Yapay zekâ ise cevap veriyor. Üstelik yalnızca cevap vermiyor; teselli ediyor, soru soruyor, övüyor ve konuşmayı sürdürüyor. Cevap verdiği anda su olmaktan çıkıyor. Çocuk açısından bir ilişki deneyimine dönüşüyor.

Burada teknolojiye düşman olmamız gerekmiyor. Ancak bir sınırı doğru çizmemiz gerekiyor: Yapay zekâ bir insan önerebilir, fakat bir insan olamaz. “Bunu bir yetişkine anlat” diyebilir; fakat o yetişkinin gelip gelmediğini kontrol edemez. Çocuğun yüzündeki değişikliği göremez, odasının kapısını çalamaz ve ertesi sabah yeniden “İyi misin?” diye soracağını garanti edemez.

Rakamların Gösterdiği Sessiz Değişim

Amerika Birleşik Devletleri'nde 13-17 yaş grubuyla yapılan 2025 tarihli Common Sense Media araştırmasına göre gençlerin yüzde 72'si en az bir kez yapay zekâ arkadaşlığı sunan sistemleri kullanmış. Yaklaşık her üç gençten biri, bu sistemlerle yaptığı konuşmaları gerçek arkadaşlarıyla yaptığı konuşmalar kadar ya da onlardan daha tatmin edici bulduğunu söylüyor. Yine yaklaşık üçte biri önemli veya ciddi bir meseleyi gerçek bir insan yerine yapay zekâyla konuşmayı seçtiğini belirtiyor.

2026'da JAMA Pediatrics'te yayımlanan, ABD'de 12-21 yaş aralığındaki 1.009 gençle gerçekleştirilen araştırma ise katılımcıların yüzde 19,2'sinin ruh sağlığı konusunda yapay zekâ sohbet araçlarından tavsiye aldığını gösteriyor. Bu gruptakilerin yüzde 91,7'si aldığı tavsiyeyi kısmen ya da çok yararlı bulmuş; yüzde 63,3'ü ise bu kullanımı hiç kimseyle paylaşmamış.

Bu rakamlar Türkiye'yi anlatmıyor; iki araştırma da Amerika Birleşik Devletleri'ne ait. Ayrıca bir tavsiyenin “faydalı hissedilmesi”, onun klinik olarak doğru, güvenli ya da yeterli olduğu anlamına gelmiyor. Yine de veriler bize önemli bir değişimi gösteriyor: Yapay zekâ, gençlerin yalnızca bilgi kaynakları arasına değil, konuşma ve destek aradıkları alanların arasına da girmiş durumda.

Sahte Ayna

Yapay zekâ çoğu zaman karşımızda bir ayna gibi duruyor. Kullandığımız dili geri yansıtıyor, duygumuzu adlandırıyor ve söylediklerimizi düzenleyerek bize sunuyor. Bu, insana anlaşılmış olma hissi verebilir.

Fakat her ayna gerçeği aynı doğrulukla göstermez. Bazen yalnızca duymak istediğimizi büyütür; itiraz etmesi gereken yerde onaylar, sınır koyması gereken yerde konuşmayı sürdürür. Destekleyici görünmek ile gerçekten yardımcı olmak aynı şey değildir.

Ben buna “sahte ayna” diyorum. Çünkü ekranda bize benzeyen, bizi dinliyormuş gibi görünen ve çoğu zaman bize katılan bir ses vardır; fakat o sesin insan ilişkilerinde bulunan sorumluluğu yoktur. Söylediği cümlenin ertesi gün bir çocuğun hayatında neye dönüştüğünü takip edemez.

Nehir'in hikâyesinde yapay zekâ açıkça yanlış bir şey söylemedi. Hatta doğru olanı söyledi: “Bir yetişkine anlat.” Ama bir tavsiyenin işe yaraması için onu karşılayacak bir insan gerekir. “Kimse yok” cümlesinden sonra teknolojinin sınırı başlar; yetişkinin sorumluluğu ise tam orada görünür hâle gelir.

Devamı: www.simgedergi.com`da

Hüseyin ORKUN / *Yazar*

Çocuklarımız İçin Güvenli Okul, Güçlü Gelecek...

Okullar Açılıyor, Asıl Sınav Şimdi Başlıyor...

Çocuklarımız İçin Güvenli Okul, Güçlü Gelecek...

Yeni Eğitim Öğretim Yılı Başlıyor...

Hüseyin ZORKUN yazıyor...

PressNews.Tr - 2026-2027 eğitim öğretim yılı büyük bir heyecanla başladı...

Milyonlarca öğrenci yeniden okul yollarına düşerken, yeni eğitim öğretim yılının tüm öğrencilerimize, öğretmenlerimize, velilerimize ve eğitim camiamıza sağlık, huzur ve başarı getirmesini diliyorum.

Ancak yeni eğitim yılına girerken yalnızca "hayırlı olsun" demek yetmez.

Çocuk ve gençlerimizin güvenli, sağlıklı, temiz ve nitelikli ortamlarda eğitim görmesini sağlamak hepimizin ortak sorumluluğudur.

Özellikle 6 Şubat depremlerinin ağır sonuçlarını yaşayan Hatay gibi şehirlerde eğitim konusu çok daha büyük bir hassasiyet taşıyor.

Başta eprem bölgesinde bulunan okullar olmak üzere tüm okulların fiziki şartları, dersliklerin durumu, öğretmen ve yardımcı personel ihtiyacı, laboratuvarlar, spor alanları, tuvaletler, temizlik ve hijyen koşulları düzenli olarak takip edilmelidir.

Çünkü okul yalnızca dört duvar ve sıralardan ibaret değildir.

Okul; güvenliktir, sağlıktır, spordur, sanattır, sosyal faaliyettir, rehberliktir ve en önemlisi çocuk ve gençlerimizin kendisini güvende hissettiği bir yaşam alanıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı ve İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin eğitim yılı öncesindeki hazırlıkları elbette önemlidir.

Ancak denetim yalnızca okul açılmadan önce yapılacak kontrollerle sınırlı kalmamalıdır.

Eğitim öğretim yılı boyunca okulların ihtiyaçları, fiziki şartları, güvenlik sorunları ve öğrencilerin karşılaşabileceği riskler düzenli olarak denetlenmelidir.

Bir başka önemli konu ise velilerden istenen bağışlar ve okul ihtiyaçlarıdır.

Okulun ihtiyaçları gerekçe gösterilerek velilere bağış adı altında baskı yapılması, zorunlu ödeme talep edilmesi veya kayıt ve sınıf işlemlerinin herhangi bir ödemeye bağlanması kabul edilemez.

Bağış gönüllülük esasına dayanır.

Velilerden zorunluymuş gibi para talep edilmesi halinde veliler, talebin yazılı gerekçesini istemeli ve gerektiğinde İlçe veya İl Milli Eğitim Müdürlüklerine başvurmalıdır.

Mehmet Hüseyin ZORKUN

Murat ÖZTARHAN
Yazar

Yeni Dönem Aplikasyonu: Tatilden Sonra Neden Her Şey Üst Üste Gelir?

Yaz biterken insan yalnızca tatilden dönmez; bir anda sorumluluklarına, bekleyen işlerine, okul düzenine, harcamalara, trafiğe, toplantılara ve ertelenmiş kararlara da geri döner. Eylül bu yüzden yalnızca yeni bir ay değildir. Birçok insan için hayatın yeniden hızlandığı dönemdir. Çocukların okulu başlar, servis, kırtasiye, kıyafet ve okul giderleri çıkar. İş yerinde yaz boyunca yavaşlayan tempo yeniden yükselir. Tatil harcamalarının etkisi kredi kartı ekstresinde görünür. Evde yeni bir düzen kurulmaya çalışılır, trafik yoğunlaşır, günlük hayat yeniden sıkışır. İnsan da kendisini kısa sürede "Her şey bir anda üstüme geldi" duygusunun içinde bulabilir. Aslında her şey bir anda gelmemiştir. Bir kısmı yaz boyunca beklemiştir, bir kısmı takvimin doğal akışıdır, bir kısmı ekonomik yüklerin aynı döneme toplanmasıdır. Bir kısmı da insanın bütün bu başlıkları aynı anda çözmeye çalışmasından doğar. Yeniden Başlama Aplikasyonu tam burada devreye girer. İnsan yeni döneme girerken kontrolü hızlı biçimde geri almak ister. Bütün işler tamamlansın, çocukların düzeni otursun, ev toparlansın, borçlar hesaplansın, iş programı yeniden kurulsun ister. Üstelik bütün bunları yaparken kendisinin de sakin, enerjik ve planlı olmasını bekler. Hayat ise bu kadar hızlı toparlanmaz. İnsan bu kez yaşadığı yoğunluğun yanına bir de "Neden yetişemiyorum?" baskısını ekler. Sorun yalnızca işlerin çokluğu değildir. İşlerin tamamını aynı önem derecesinde görmektir. Bir okul ödemesiyle evde ertelenebilir bir düzen işini aynı zihinsel aciliyet içinde düşünmek, ertelenebilir bir alışverişi zorunlu harcama gibi görmek, iş yerindeki bütün dosyaları aynı gün çözmeye çalışmak insanın iç düzenini daha da sıkıştırır. Bu dönemde ilk belirtiler kısa sürede görülür. İnsan daha gergin uyanır, trafikte sabrı azalır, evde küçük bir aksaklık büyütülür, eşler harcamalar üzerinden gerilebilir, çocukların hazırlık telaşı aile içi strese dönüşebilir. İş yerinde normal bir talep bile gereğinden ağır hissedilebilir. İnsan kendi yorgunluğunu çevresindeki insanların davranışı sanmaya başlayabilir. Burada gerçek sorun ile hissedilen sorun birbirinden ayrılmalıdır. Çocuk okula on dakika geç kalmıştır; gerçek sorun gecikmedir. Fakat iç sistem bunu "Her şey kontrolden çıkıyor" duygusuna çevirebilir. Kredi kartı ekstresi yüksek gelmiştir; gerçek ihtiyaç bütçeyi yeniden düzenlemektir. İçeride çalışan alarm ise bunu "Bu ayın altından kalkamayacağız" korkusuna büyütebilir. İş yerinde birkaç dosya birikmiştir; ihtiyaç öncelik sırası kurmaktır. Aplikasyon ise hepsini aynı anda düşündürerek insanın hareket gücünü düşürebilir. Yeniden Başlama Aplikasyonu doğru çalıştığında insana düzen kurdurur. Yanlış çalıştığında ise insanı hızlandırır ama verimini düşürür. Bu ayrımı görmek önemlidir. Çünkü eylül döneminde insanın ihtiyacı daha fazla koşmak değil, doğru sırayı kurmaktır. Dönüşümün ilk adımı hayatın bütün dosyalarını aynı gün açmamaktır. Yeni dönemin ilk günlerinde yapılacak işleri üç gruba ayırmak çok işe yarar: bugün yapılması gerekenler, bu hafta yapılabilecekler ve bekleyebilecekler. Bu basit ayrım, zihindeki dağınıklığın önemli bölümünü azaltır. İnsan yalnızca iş yükünden değil, hangi işi önce yapacağını bilememekten de yorulur. İkinci adım, harcamaları duyguyla değil sırayla yönetmektir. Eylül ayında okul, ev, ulaşım ve tatil sonrası ödemeler üst üste gelebilir. Bu dönemde her ihtiyacı aynı anda karşılamak yerine zorunlu olanlar, yakın zamanda yapılabilecekler ve ertelenebilecekler şeklinde bir ayrım yapılabilir.

Devamı: www.simgedergi.com`da

İsmail AYDIN
Yazar

TOPLUM BİLİNCİ

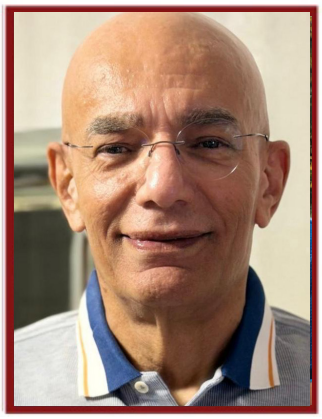
Türkiye'de yaşanan son şiddet olayları karşısında "Bir daha olmaz" demek istiyoruz. Oysa çocukların ve gençlerin neden şiddete yöneldiğini yeterince anlamadan, yalnızca olay yaşandıktan sonra alınan önlemlerle kalıcı bir çözüm bulamayız. Şiddeti önlemek için önce riskleri görmemiz gerekiyor. Aile içinde yaşanan şiddet, çocukların karşılaştığı sorunlar ve çevrelerindeki koşullar birlikte ele alınmalı. Hangi şehirde, hangi grupların ne tür desteğe ihtiyaç duyduğunu ortaya koyan saha araştırmaları bu yüzden önemli. Hayat Boyu Şiddetle Mücadele Vakfı (HEGEM), uzun yıllardır şiddetin önlenmesine yönelik çalışmalar yürütüyor. Vakfın şehirlerin risk haritalarını çıkarma çabasını değerli buluyorum. Ancak böyle çalışmaların sonuç vermesi için bir kurumun gayreti yetmez; üniversitelerin, kamu kurumlarının ve yerel yönetimlerin iş birliğini sürdürmesi gerekir.

2022 yılında HEGEM Vakfı ile Manisa Celal Bayar Üniversitesi arasında başlayan çalışmaların yarıda kalması bu açıdan düşündürücü. Dönemin rektörü Prof. Dr. Ahmet Ataç'ın desteği ve başka devlet üniversitelerinin katılımıyla ilerlemesi hedeflenen bu çalışma neden sürdürülemedi? Kamu yararı taşıyan bir projenin hangi aşamada, hangi gerekçelerle durduğunun açıklığa kavuşması gerekir. Kişilere ilişkin sorumluluk iddiaları ise somut bilgi ve belgelerle değerlendirilmelidir.

Ailede başlayan eğitimi, okuldaki desteği ve çocukların dijital ortamda karşılaştığı şiddet içeriklerini de bu tartışmanın dışında bırakamayız. Polisiye tedbirler gerekli olabilir; fakat şiddeti besleyen koşulları anlamadan tek başlarına yeterli olmalarını bekleyemeyiz.

Bu nedenle her ilin risklerini araştıran, bulguları kamuoyuyla paylaşan ve bu bulgulara göre önlem geliştiren sürekli bir çalışma kurulmalıdır. Adalet Bakanlığı, üniversiteler ve sahada çalışan sivil toplum kuruluşları bu çalışmada birlikte yer almalıdır.

Bir olayın ardından duyduğumuz üzüntüyü, bir sonraki olayı önleyebilecek kararlı ve sürdürülebilir çalışmalara dönüştürmenin zamanı geldi.

Bekir ÖZER
Yazar

RÜZGÂR...

Hava kapalı.
Rüzgâr esiyor.

Pencereyi açtım.
Gözlerimi kapadım.

Rüzgârın ağaçlarda çıkardığı huzur verici sese verdim kendimi.

İnsan rüzgâr gibi özgür olmalı.

Kötüyü ise akıldan çıkarıp silmeli. Engel olup bir daha çağırmamalı.

Çağırırsan hemen gelir/geliyor!

Gelmemeli...

Fikir rahat söylenmeli.
Eleştiri yapılmalı.
Halktan yana olunmalı.

Bununla...

Biz ve bizden sonrakiler için yaşam aydınlık içinde geçmeli.

Bakan.
Sadece **bakmak** değil, icra makamı olmalı.

Halkın vergisiyle yapılan mal ve mallar halka sorulmadan işlem yapılmamalı, tarım alanları yapılaşmaya açılmamalı.

Aksi halde hayat yanar, yanık kokar!

Bu karmakarışık sistemden çıkıp **planlama** olmalı.

Planlama olmadan ne gelecekte ne halkta rahat olur.

Bu aynı zamanda iktisat politikasıdır.

Üretim, ekonomi, düzen ve ihracattır...

Gelişmiş ülkelere bakıldığı zaman bunlar var olup, **dış borç** politikası mağduriyet için izlenmemiştir.

Akıl, bilim, bilgi ve dürüst ekip işidir bu!

Bunlarla insan kendisinin aynasıdır.

Bakar, görür.
Ne gördüğünü anlamak lazım.

Rüzgâr.
Rüzgâr gibi özgür...

Uzaydaki veri merkezleri uluslararası rekabetin odağında

Yapay zekanın işlem gücü ihtiyacı, veri merkezlerini uzaya taşıma projelerini hızlandırırken uzmanlar, uzayda kurulacak bilgi işlem altyapılarının ülkeler arası teknoloji rekabetini kontrol ve egemenlik mücadelesine dönüştürebileceğini belirtiyor.

"Verinin Uzay Yolculuğu" başlıklı dosya haberinin üçüncü bölümünde, uzaya taşınması planlanan veri merkezlerinin uluslararası gerilimlerin bir parçası haline gelme ihtimali ile konunun hukuki ve güvenlik boyutları ele alındı.

ABD ve Çin'in uzay tabanlı veri merkezlerine yönelik çalışmalarını hızlandırması, gelecekte küresel dijital altyapının kontrolünün kimde olacağı sorusunu gündeme taşıdı.

Bu sistemlerin uluslararası gerilimlerin bir parçası haline gelmesi, olası saldırıların hedefi olması ve artan uzay trafiğiyle birlikte zincirleme çarpışma riskinin büyümesi, konunun hukuki ve güvenlik boyutlarına ilişkin tartışmaları beraberinde getiriyor.

DOSYA: Verinin Uzay Yolculuğu

DOSYA: Verinin Uzay Yolculuğu

"Küresel dijital altyapının bir sonraki katmanının sahibi kim olacak?"

Uzay hukuku alanında çalışmalar yapan avukat Joao Lupi, veri merkezlerinin uzaya taşınması halinde doğabilecek uluslararası rekabeti AA muhabirine değerlendirdi.

ABD ile Çin arasında uzay ve teknoloji rekabetinin çoktan başladığını belirten Lupi, SpaceX, Google ve NVIDIA'nın bu alandaki çalışmalarını hızlandırdığını anlattı.

Lupi, Çin'in de bu alanda hızla ilerlediğini belirterek "Three-Body Computing Constellation" projesi kapsamında 2 bin 800 uydu için onay verildiğini ve bunlardan 12'sinin halihazırda yörüngede bulunduğunu söyledi.

Pekin'in 2026-2030 planında uzay tabanlı veri merkezlerini öncelikli uzay altyapıları arasında konumlandırdığını belirten Lupi, bu alandaki asıl rekabetin "ticari bir yarıştan" ziyade "kontrol meselesiyle" ilgili olduğunu ifade etti.

Lupi, "Küresel dijital altyapının bir sonraki katmanının sahibi kim olacak? Yörüngedeki hakim bilgi işlem altyapısını işleten taraf, işlem gücü hizmetlerini belirli aktörlere sunma ya da bu hizmetlerden mahrum bırakma imkanına sahip olabilir." ifadelerini kullandı.

"Veri merkezleri jeopolitik gerilimlerin bir parçası olacak"

Uzaydaki çatışma dinamiklerinin yeni olmadığını kaydeden Lupi, uyduların halihazırda iletişim, navigasyon, istihbarat ve enerji üretiminin yanı sıra "komuta-kontrol" sistemlerinin temelini oluşturduğunu hatırlattı.

Lupi, uzaya taşınan veri merkezlerinin ise yeni bir "veri ekonomisi" oluşturarak yargı yetkisi, egemenlik ve dijital özerklik gibi kavramları beraberinde getirdiğini belirtti.

SPK'den tasfiye sürecindeki fonlarda yapılacak ara ödemelere ilişkin yeni duyuru

SPK, tasfiyesi süren fonlarda mutabakatı tamamlanan tüm katılma payı sahiplerine, hak kazanacakları nihai tutardan mahsup edilmek üzere ivedilikle ara ödeme yapılacağını, ödemenin yatırımcı başına her fon için 1 milyon lirayı aşmayacağını bildirdi.

SPK'nin internet sitesinden tasfiyedeki fonlara ilişkin yapılan açıklamaya göre, Tera, Pusula, Atlas ve Hedef Portföy Yönetimi AŞ'nin kurucusu olduğu fonların tasfiye sürecine ilişkin genel esaslara ek bir tasfiye usulü belirlendi.

Bu çerçevede, tasfiye süreci devam eden fonlar için mutabakat işlemleri tamamlanmış olan tüm katılma payı sahiplerine, tasfiye neticesinde hak kazanacakları nihai tutardan mahsup edilmek üzere ivedilikle bir ara ödeme gerçekleştirilecek.

Söz konusu ara ödemelerin hesaplanmasında, ilgili mutabakat sonuçları kapsamında Merkezi Kayıt Kuruluşu AŞ (MKK) tarafından her bir hak sahibi için belirlenecek net yatırım tutarları esas alınacak.

Her bir yatırımcıya her bir fon için ayrı ayrı olmak üzere ödenecek ara ödeme tutarı 1 milyon lirayı aşmayacak. Bu kapsamda, net yatırım tutarı 1 milyon liranın altında olan yatırımcılar için bu tutar, 1 milyon lira ve üzerinde olan yatırımcılara ise en fazla 1 milyon lira ara ödeme yapılacak.

Ara ödeme karşılığı herhangi bir katılma payı iade işlemi yapılmayacak, söz konusu katılma payları nihai tasfiye ödemeleri sırasında iade edilecek. Getirilen bu ek tasfiye usulünün, öncelikli olarak para piyasası fonlarından başlamak üzere tatbik edilmesine karar verildi.

Tasfiye sürecine para piyasası fonlarından başlanacak, yatırımcı sayısına dikkat edilecek

Öte yandan SPK, tasfiye listesinde yer alan, A1 Capital, Bulls ve Pardus Portföy Yönetimi AŞ'nin kurucusu olduğu fonlara ilişkin olarak birtakım kararlar aldı.

Buna göre, tasfiye süreci, ünvanında 'para piyasası' ibaresi bulunan yatırım fonlarından başlanmak suretiyle, yatırımcı sayısı en fazla olandan en aza doğru sıralanan fonlar nezdinde yürütülecek.

Tasfiye kapsamında yer almamakla birlikte 17 Eylül'deki Kurul kararları uyarınca TEFAS ve TEFAS dışı dağıtım kanallarında alım satım işlemleri durdurulan fonlar, tasfiye sürecinin tamamlanmasını müteakip tüm dağıtım kanallarında eş zamanlı olarak yeniden alım ve/veya satım işlemlerine açılabilecek.

Bu aşamada işleme açılma tarihi ile fon katılma payı alım satım esasları, fon portföy yapıları, likidite, piyasa koşulları ve yatırımcı menfaati gözetilerek ilgili kurucu portföy yönetim şirketi tarafından belirlenecek.

Tasfiye işlemlerinin sağlıklı ve ivedilikle yürütülebilmesini teminen, tasfiye kapsamında olmayan ancak alım satıma kapatılmış fonlardan tasfiye kapsamına alınan fonlarla sermaye piyasası işlemi gerçekleştirmiş olanlar, ikinci maddede belirtilen tasfiye sürecinin tamamlanması beklenmeksizin, tasfiye işlemleriyle görevlendirilen banka tarafından tüm dağıtım kanallarında alım ve satıma yeniden açabilecek.

CUDİ DAĞI (NUH'UN GEMİSİ)

Zafer ALTINKESER
Yazar

KONUMU: Cudi Dağı Türkiye'nin Şırnak ilinin Silopi ilçesinde yer alan, 2.144 metre (6.935 ft) yüksekliğe sahip bir dağdır. Erken Hristiyanlık geleneği ve İslam'da, Tufan'dan sonra Nuh'un Gemisi'nin indiği yer olduğuna inanılır. Cüdi Dağı Güneydoğu Anadolu bölgesinde Türkiye-Irak sınırına 15 km. uzaklıkta, Dicle ırmağının kıyısında bulunan Cizre'nin 32 km. kuzeydoğusunda, Şırnak il merkezine 17 km. mesafededir.

CUDİ DAĞI ETİMOLOJİSİ: İsmin kökeni tartışmalıdır. Bazı kaynaklar Kürt Dağı anlamına geldiğini aktarırken bazı kaynaklarda "cömertlik" anlamındaki cud kökünden geldiği belirtilmektedir. Sümer yazıtlarında Gudi ve Babil yazıtlarında Kurti olarak geçer. Aramiler, Cudi için Qardu (Gudi isminin Asur dönemi karşılığı) ismini kullanmıştır. Qardu, "Kürt" kelimesinin Asur dönemi karşılığıdır.

İKLİM ÖZELLİĞİ: Kurak bir bölgede bulunan Cudi Dağı'nın yüksek kesimleri çok yağış alır. Bundan dolayı 1.500-2.000 metreler arasında Çam ve Meşe ormanları vardır. Türkiye Irak Sınırına 15 km mesafede ve elips biçiminde olan Cudî Dağı üzerinde 2.000 metreyi aşan dört doruk bulunur. Bunlardan 2.017 metre yükseklikte olanı "Nuh Peygamber Ziyaret Tepesi" olarak anılır.

HABİTATLAR: Az ve seyrek bitki örtüsü bulunan bir dağdır. Yaygın olarak çayırlık ve yükseklerde kayalıklardan oluşur. Özellikle doğudaki ağaçlık alanlarda hakim ağaç türü meşedir. Dağın batısında alt kısımlarında erozyondan dolayı aşınmış çıplak araziler bulunur. Yukarılardaki yamaçlarda yer yer geven birlikleri vardır. Başeri Deresi boyunca söğütlük ve kavaklıklar uzanır. Bölgede güvenlik nedeniyle uzun zamandır kullanılmayan elma bahçeleri ve cevizlikler de yaban hayatı için çok önemli bir konuma gelmiştir.

TÜRLER: Alan özellikle bitki türleri için önemlidir. Centaurea davisii sadece bu ÖDA da yaşayan ve nesli tehlike altında bir bitki türüdür. Primula davisii alandaki diğer nesli dünya ölçeğinde tehlikede olan endemik bitki türüdür. Bunların dışında ÖDA da beş dar yayılışlı ve/veya bölgesel ölçekte tehlike altındaki bitki türü taksonu bulunur.

Türkiye'nin en ender kertenkelelerinden çöl varanı (Varanus griseus) bu bölgede yaşar. Dağların kayalık kısımlarında yaban keçisi (Capra aegagrus) bulunur.

ALAN KULLANIMI: Bölgede yaygın olarak hayvancılık yapılır. Özellikle inek, koyun ve keçi yetiştirilir. ÖDA da uzun yıllar süren terör olaylarından dolayı bazı köyler boşaltılmıştır. Bu yüzden yakın zamana kadar alandaki insan kullanımı çok sınırlı kalmıştır. Ancak son yıllarda yaylalar ve köyler yerel halk tarafından tekrar kullanılmaya başlanmıştır. Şu an Cudi Dağı'ndaki alçak yaylalarda otlatma, bazı köylerde ise tarımsal faaliyetler eskiden olduğu gibi devam etmektedir.

TEHDİTLER: Alandaki yaban hayatı üzerindeki bilinen tek tehdit yasadışı avcılıktır.

KORUMA ÇALIŞMALARI: Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur. Ancak GAP idaresinin 2004 yılında bölgenin biyolojik çeşitliliğinin değerlendirilmesi konusunda hazırlattığı raporda yaban hayatı koruma sahası dahilinde kaçak avcılığın engellenmesi için kontrollerin arttırılması önerilmiştir.

NUH'UN GEMİSİNİN KARAYA OTURDUĞU YER

KUR'AN KERİME GÖRE: CUDİ DAĞINDADIR

TEVRAT'A GÖRE: ARARAT DAĞLARINDA yani (AĞRI DAĞI)

GILGAMIŞ DESTANINA GÖRE: NİSSİR DAĞI

CUDİ DAĞI EFSANESİ: Bu dağ, İslam inancına göre Hz. Nuh'un Büyük Tufan sırasında inşa ettiği efsanevi geminin karaya oturduğu yer olarak kabul edilir. Kuran'da geçen anlatılara göre, tufanın sona erdiği zaman, Nuh'un gemisi Cudi Dağı'na oturmuş ve bu olay birçok insan ve inanç için

kutsal bir simge haline gelmiştir.

CUDİ DAĞI HANGİ AYETTE: Hud Suresinin 44. ayetinde, "Hz. Nuh'un Gemisi Cudi Dağı'nın üzerine konmuştur" deniliyor.

CUDİ DAĞININ TARİHİ ÖNEMİ: Cudi Dağı, tarih boyunca birçok farklı inanç ve efsane ile özdeşleşmiş bir önemli coğrafi nokta olmuştur. Bu dağ, İslam inancına göre Hz. Nuh'un Büyük Tufan sırasında inşa ettiği efsanevi geminin karaya oturduğu yer olarak kabul edilir. Kuran da geçen anlatılara göre, tufanın sona erdiği zaman, Nuh'un gemisi Cudi Dağı'na oturmuş ve bu olay birçok insan ve inanç için kutsal bir simge haline gelmiştir. Bu inanış, bölgenin mistik ve dini bir çekiciliğini artırır.

Ayrıca Cudi Dağı, Kürt mitolojisi ve kültüründe de özel bir yere sahiptir. Dağ, Kürt mitolojisinde önemli bir rol oynar ve mitolojik hikayelerde sık sık adı geçer. Aynı zamanda Kürt kültüründe, önemli dini ve kültürel ritüellerin gerçekleştirildiği özel bir mekân olarak kabul edilir.

Cudi Dağı, tarihsel olarak çeşitli dini gruplar için de kutsal bir yer olmuştur. Hem Hristiyanlık hem de İslam inançlarına göre bu dağın etrafında önemli dini mekanlar bulunur.

HZ. NUH TÜRBESİ: Yine Şırnak il sınırları içinde bulunan Cizre, Hz. Nuh'un Türbesine ev sahipliği yapar. Hz. Nuh'un Türbesi, İslam dünyasının önemli ziyaretgahlarından biri olarak kabul edilir. Müslümanlar için bu türbe, Hz. Nuh'un hayatına ve peygamberlik misyonuna olan bağlılıklarını ifade eder. Türbe, yerel ve ulusal düzeyde önemli bir dini ve kültürel mekan olarak kabul edilir ve çeşitli dönemlerde restore edilmiştir.

Türbenin mimari yapısı, genellikle Osmanlı dönemi tarzını yansıtır. Geleneksel Türk mimarisinin özelliklerini taşır ve dini motiflerle süslenmiştir. Ziyaretçiler, türbenin içinde Hz. Nuh'a ait olduğuna inanılan kalıntıları görmek için gelirler. Ancak bu kalıntılar tarihsel ve arkeolojik açıdan doğrulanmış değildir ve sadece dini bir inançla ilişkilendirilir. Hz. Nuh'un Türbesi hem dini hem de turistik bir öneme sahiptir.

NUH TUFANI ve CUDİ DAĞI

Hz. Nuh (A.S), Babil şehrinde doğmuş olup 40 yaşında iken kendisine Peygamberlik görevi verilmiştir. 950 yıl kavmi arasında kaldığını ve onları dine, imana çağırdığını Kur'an-ı Kerim bildirir. Hz. Nuh (A.S) geceli, gündüzlü kendi kavmini Allah'ın dinine davet ediyordu. Fakat her seferinde ona kötü söz ve dayakla mukabelede bulundukları görülürdü. Hatta bir iki sefer, çok dövüp bayılttıktan sonra, çöplüğe bile atmışlardı. 950 yıl, bu zulme ve cefaya dayanan Nuh Peygamber, nihayet yüce Allah'a (C.C) şöyle dua eder: "Ey Allah'ım yeryüzünde hiçbir kafir bırakma!" (Hud sures, 41. ayet) Allah da duasını kabul ederek, Cebrail'i (A.S) yanına göndererek yapılacak tufan ve gemi hakkında bilgi verdi. Günlerce ağaç çekip hazırladı. Kendisi de marangoz olduğundan bu iş ona kolay geliyordu.

Gemiyi Melek Cebrail'in gözetim ve planı ile üç katlı yapmaya başladı. Gemi bittikten sonra, içi ve dışı güzelce ziftlendi. Bu ziftle, içine su kaçmaması için daha da sağlamlaştırıldı. Altın ve Demir çizgilerde kullanıldı. Geminin eni 50 kulaç, yüksekliği 30 kulaç ve uzunluğu ise 300 kulaç olduğu söylenir. İkinci ayın on yedisinde yağmur 40 gün 40 gece yağdı. (43) Yerden çok sıcak sular fışkırdı. Yağmurlar tane tane değil, sağanak ve kazandan boşalırcasına geliyordu. Her yer bir kaynak oluvermişti. Hz. Nuh, her hayvandan birer çift olmak üzere, bir dişi bir erkek aldı. Yırtıcı hayvanları alt kata, evcil hayvanları ortanca kata, inananları da üçüncü kata yerleştirdi. İslami eserler, çok zararlı bazı ilk çağ hayvanları gemiyi almadığından, şimdi nesillerinin kesildiğini söylerler. Ayrıca insanlığın ilk babası Hz. Adem (A.S) in cenazesinin de gemiye alındığını kaydederler. Tufan'ın başlama parolası olan tandırdan suyun fışkırma haberi Hz. Nuh'a iletilince, derhal bütün inananlar gemiye koştu. Bunlar Hz. Nuh ve oğulları Ham, Sam, Yasef ve hanımları olmak üzere ya sekiz kişidirler, veyahut inananlarla birlikte 80 kişi olup, 40'ı kadın, 40'ı erkektir. Nuh'un oğullarından olan Yam (Ken'an) babasına annesi ile birlikte inanmadıkları için, gemiye binmek istemediler. Ben kendimi kurtararak, yüksek bir dağın tepesine giderim, diyordu. Fakat onun düşündüğü gibi olmadı. Dalgalar birbirini kovalar şekilde, boğuşurken, inanmayanlar dağ tepelerine doğru koşuyorlardı. Gemi'den bir daha oğlunu çağıran Nuh (AS) ret cevabını alınca azgın bir dalga Yam'ı hemen içine alıp sularda kaybetti. Bu olayı gören Nuh Peygamber çok üzülerek, oğlunu andı. Fakat Allah (CC) "O senden değildir." buyurdu.

Bu gemiye binen sekiz veya seksen kişi anlamında Seman'dır. (Seman ın adı verilir ki, şimdi onların sayıları ile ilgili Cudi Dağı'nın eteğinde bir köy bulunur. Bu çevre Heştan olarak adlandırılır. Bunun anlamı da sekiz-seksenlerdir.) Gemi 150 gün su yüzünde kalır. Bu aylara yetecek kadar beraberlerinde yiyecek ve malzeme almışlardır. Gemi Muharrem ayının 10. günü ve diğer takvime göre 7. ayın 17. günü Cudi Dağında durdu. İşte yüce Allah'ın buyruğu: "EY YER SUYUNU YUT, EY GÖK SUYUNU TUT. SU ÇEKİLDİ VE EMİR YERİNE GELDİ. GEMİ CUDİ ÜZERİNDE DURDU. ZALİM OLAN KAVİM DEFOLSUN (HELAK OLSUN) DENİLDİ."

Devamı: www.simgedergi.com`da

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu temsilcilerini kabul etti

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu temsilcileri ve sporcular ile bir araya geldi.

Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu temsilcileri ve sporcular tarafından Erdoğan'a isminin yazılı olduğu forma hediye edildi.

Avrupa'da rekor kıran Rıza Kayaalp, gözünü yeniden dünyanın zirvesine dikti

Avrupa şampiyonalarında 13. altın madalyasını kazanarak Rus Aleksandr Karelin'in rekorunu kıran Rıza Kayaalp, Kazakistan'da düzenlenecek 2026 Dünya Güreş Şampiyonası'nda da kürsünün zirvesine çıkmayı amaçlıyor.

Dünya Güreş Şampiyonası, 24 Ekim-1 Kasım tarihlerinde başkent Astana'da yapılacak. "Kariyerinde 5 dünya şampiyonluğu bulunan tek Türk güreşçi" ünvanının sahibi Rıza Kayaalp de bu önemli organizasyonda mindere çıkacak.

13 Avrupa ve 5 dünya şampiyonluğunun yanı sıra 3 olimpiyat madalyası bulunan "Türk güreşinin yaşayan efsanesi" Kayaalp, Kazakistan'da başarılarına bir yenisini daha eklemeye çalışacak.

Dünya şampiyonalarında 2023'ten sonra yeniden boy gösterecek Rıza Kayaalp, form durumu, hedefleri, ailesi ve dizi oyunculuğu deneyimine ilişkin AA muhabirine açıklamalarda bulundu.

Konuşmasına, "13. Avrupa şampiyonluğu gururunu yaşadık, ülkemize yaşattık, rekoru kırdık." sözleriyle başlayan milli güreşçi, "Artık Dünya Şampiyonası zamanı geldi. Dünya Şampiyonası'na en iyi şekilde hazırlanıp orada da gücümü göstermeyi hedefliyorum." dedi.

Asıl amacının olimpiyat şampiyonluğu olduğunu vurgulayan Rıza, "Olimpiyat yolunda kendimi güçlü tutabilmem için buralara girmem lazım. Hedefim, yüzde 100 olimpiyatlar. Olimpiyatlara en iyi şekilde hazırlanmak için gücümü korumak, güreşin içinde kalmak adına buralara katılmam gerekiyor." değerlendirmesinde bulundu.

Kendisini güçlü hissettiğini dile getiren tecrübeli güreşçi, şöyle devam etti:

"Dünya Şampiyonası'na 1 ay kaldı. Allah'a şükür yapabilecek güç ve kuvvete sahip olduğumu düşünüyorum. Şimdiye kadar 10 kez dünyada, 15 kez Avrupa'da, 3 kez de olimpiyatta madalya kazandım. Bu, dünyada tek. Avrupa, dünya ve olimpiyatlarda toplam 28 madalyayla dünya tarihinde en fazla madalya kazanan sporcuyum. İnşallah bunun yanına yenisini ekleyeceğiz. Aslında yapacağımız farklı bir şey yok, gideceğiz ve savaşacağız. Kendimi güçlü hissediyorum. O yönden bir sıkıntım yok. Sadece birtakım ayarlamalar yapmam lazım. Kilomu biraz daha aşağı çekip gücümü koruyarak hızlanmam gerekiyor. O zaman büyük fark olacağını düşünüyorum. Önemli olan istemek, arzu etmek. Tabii Allah'ın da izniyle, yardımıyla yine minderde savaşarak galip çıkmayı hedefliyorum. Sonuçta tecrübeli bir sporcuyuz. Yıllarca emek verdik, birçok şampiyonaya katıldık. Uzun zamandır güreşmesem de bunu Avrupa'da zaten gösterdim. İnşallah Dünya Şampiyonası'nda aynısını sergilemek istiyorum. Her maç benim için bir final olacak. Çıkıp maçımı aldığım, savaştığım sürece bir sıkıntı olmaz inşallah."

Arnavutluk'taki 2026 Avrupa Güreş Şampiyonası'nda rakiplerinin sportmenlik dışı hareketlerine maruz kalan Rıza Kayaalp, "Dünya Şampiyonası'nın da sert geçmesini bekliyor musun?" sorusuna, "Bekliyorum.

Ülke TV "10. Spor ve Spor Ödülleri" Sahiplerini Buldu

Milli sporcularımız 2026 yılında bugüne kadar ulusal ve uluslararası organizasyonlarda 1310 altın, 1315 gümüş, 1815 bronz olmak üzere toplam 4 bin 440 madalya kazandı.

Taranto Akdeniz Oyunları'nda 29 spor dalında mücadele eden 334 sporcumuz, 41'i altın, toplam 111 madalya ile ülkemizi 2'nci sıraya taşıdı. Bu, Akdeniz Oyunları tarihimizde ulaştığımız en yüksek 2'nci madalya sayısıdır. A Milli Kadın Voleybol Takımımız Avrupa şampiyonluğunu koruyup Milletler Ligi'nde zirveye çıkarken, Erkek Milli Takımımız aynı ligde ilk kez finallere yükseldi. Avrupa Boks Şampiyonası'nda kazandığımız 10 madalyanın 7'si kadın sporcularımızdan geldi. Kadın Milli Takımımız şampiyon oldu. Busenaz Sürmeneli, turnuvanın en iyi kadın boksörü seçildi.

YENİ SİMGE

AYLIK SİYASİ KÜLTÜR VE EKONOMİ DERGİSİ

Sosyal Medya Hesaplarımız
Sizlerle Daha GÜÇLÜ !

www.simgedergi.com / basinizmir35@gmail.com

/ubyf.org /ubyf_org /ubyf_org